BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

1 EKİM 2009

192297 SAYI: 2009 / 10 FİYATI: 4 TL

YARGITAY BAŞKANI HASAN GERÇEKER:
BAĞIMSIZ YARGI OLUŞTURULMALI
SAYFA: 26

“Atatürk” İmzalı Aydınlanma Anıtı TÜRKİYE CUMHURİYETİ

DOĞU’YU KURTARAN DA MUSTAFA KEMAL’Dİ
SAYFA: 39

893 HASTASI DA HABERAL’IN YOLUNU GÖZLÜYOR
SAYFA: 22

CENGİZ ÖZAKINCI’DAN
KANDAŞLIK VE DİNDAŞLIKTAN YURTTAŞLIĞA...
SAYFA: 8

GÜRBÜZ EVREN:
TÜRKLER SÖZ KONUSU İSE
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUK TANIMAZ
SAYFA:32

HABERAL NEREDE BİZ ORADAYIZ

İNÖNÜ VAKFI'NIN KATKILARIYLA

BİR CUMHURİYET HANIMEFENDİSİ

MEVHİBE İNÖNÜ

Mevhibe İnönü'nün 95 yıllık yaşamı, gelinliğinden başlayarak, kullandığı tüm giysileriyle gözler önünde canlandırılıyor.

27 Ekim 2009 Salı
İstanbul Moda Akademisi Salonları
Teşvikiye Caddesi, No 10 Nişantaşı, İstanbul

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 EKİM 2009

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi Adına Sahibi:
Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni
Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni Yardımcısı:
Mehmet Muhsinoğlu

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Gülçin Orkut

Görsel Yönetmen:
Turgut Keskin

Teknik Yapım Yönetmeni:
Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:
Sina Şen

Yayın Danışmanı:
Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:
Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:
Süheyla Dinç

Redaksiyon:
Fatma Ataman

Düzeltme Sorumlusu:
Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000, Başkent Üniversitesi kuruluşlarından 1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinden basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:
Prof. Dr. Nevzat Bilgin *(Anısal Başkan)*
Prof. Dr. Ahmet Mumcu
Prof. Dr. Solmaz Doğanca
Prof. Dr. Sevil Öksüz
Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,
Prof. Dr. Okay Eroskay
Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,
Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,
Prof. Dr. Levent Peşkircioğlu,
Necmi Tanyolaç, Kaya Karan, Alaettin Giray,
Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu, Ahmet Aydede,
Manuel Bilos,Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:
Yücel Aksoy, Metin Atamer,
Nuray Bartoschek, Cahit Batum,
Prof. Dr. Yüksel Bozer, Sadi Bülbül,
Haluk Cansın, Ali Murat Erkorkmaz,
Konur Ertop, Gürbüz Evren, Metin Gören,
Mesut Günsev, İlyas Halil, Pelin Hazar,
Muzaffer İzgü, Özüm Larçın,
Mehmet Muhsinoğlu, Filiz Leloğlu Oskay,
Cengiz Özakıncı, Saniye Özden, Yaşar Öztürk,
Erdoğan Sakman, İzlen Şen,
Cheryl Tanrıverdi, İzmir Tolga, Engin Ünsal,
Mehmet Ünver, Dr. Mehmet Uhri,
Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:
10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara
Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)
Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:
Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,
Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul
Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)
Faks: (0216) 456 27 29

Abone Hizmetleri:
(0212) 314 08 88

Dağıtım: Yaysat
Renk Ayırımı: Mat Yapım
Basım Tarihi: 28 / 09 / 2009

www.butundunya.com.tr
butundunya@butundunya.com.tr

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

Bütün Dünya 2000

YIL:12 SAYI: 137

İÇİNDEKİLER

10 **Güneş Dil Teorisi**
Orhan Velidedeoğlu

16 **Bir Köylüden Köylülerine**
Prof. Dr. Mehmet Haberal

19 **Zor günlerde Başkent Üniversitesi**
Prof. Dr. Mustafa Kuru

22 **Haberal'ın tutuksuz yargılanması için 893 neden**
Emre Kongar

26 **Yargıtay Başkanı neyin niçin yahılmaması gerektiğini anlattı**
Hasan Gerçeker

29 **Özgürlük, Demokrasi ve Cumhuriyet**
Hasan Gerçeker

32 **Kandaşlık, Dindaşlık, Yurttaşlık**
Cengiz Özakıncı

39 **Doğu cephesini Mustafa Kemal kurtardı**

45 **Türkler söz konusu ise Avrupa Birliği Hukuk Tanımaz**
Gürbüz Evren

51 **Bütün ümidim gençliktedir.**

52 **Mustafa Kemal'i tutukla**
Barış Tarkan

60 **Che ve Nutuk**
Faruk Haksal

62 **Mektuptaki ders**

65 **Huzurlu yaşamak**
Ali Naili Erdem

68 **Osmanlı'da söylenceler ve gerçekler yanyana**
Konur Ertop

76 **Çalıp çırpıp kaçmak zor artık**
Mehmet Muhsinoğlu

82 **Bir demet anı**
Metin Gören

86 **Bir başka bakış**
Cheryl Tanrıverdi

91 **Bir yara da Güneyköy'de alıyor yurdum**
Engin Ünsal

95 **Son uçağı kaçırmadan**
Nuray Bartoschek

98 **Büyük İskender ve Büyük Düşünür Aristo**
Ece Oralca

100 **Kurbağaların marşı**
Muzaffer İzgü

106 **Gençliğin güzel kuşu**
Mehmet Ünver

112 **Öğrencilerim**
Sevim Yücesan

114 **Tony'nin öyküsü**
Yücel Aksoy

119 **Gel zaman, gitme zaman**
Ali Murat Erkorkmaz

123 **Ljubljana**
İzlen Şen

129 **Zaman Saman Yığını**
İlyas Halil

132 **Mutluluk bir gömleğin düğmesinedir**
Bekir Özgen

139 **Hayatın kiri**
Mehmet Uhri

133 **Çakıl Taşı**
Mehmet Uhri

8 *Bizden Size Mektuplar*

25 *İlk Dersimiz Türkçe*

67 *Fırçalayarak*

75 *Bilginizi denetleyin*

85 *Ekim Sudokuları*

99 *Tıp dünyasından kısa kısa*

143 *Anne ve babalardan*

145 *Bize gönderilen kitaplardan*

147 *Vefa Üzerine*

149 *Ballı Kilden Silikon Emziğe*

152 *Çözümler Sayfası*

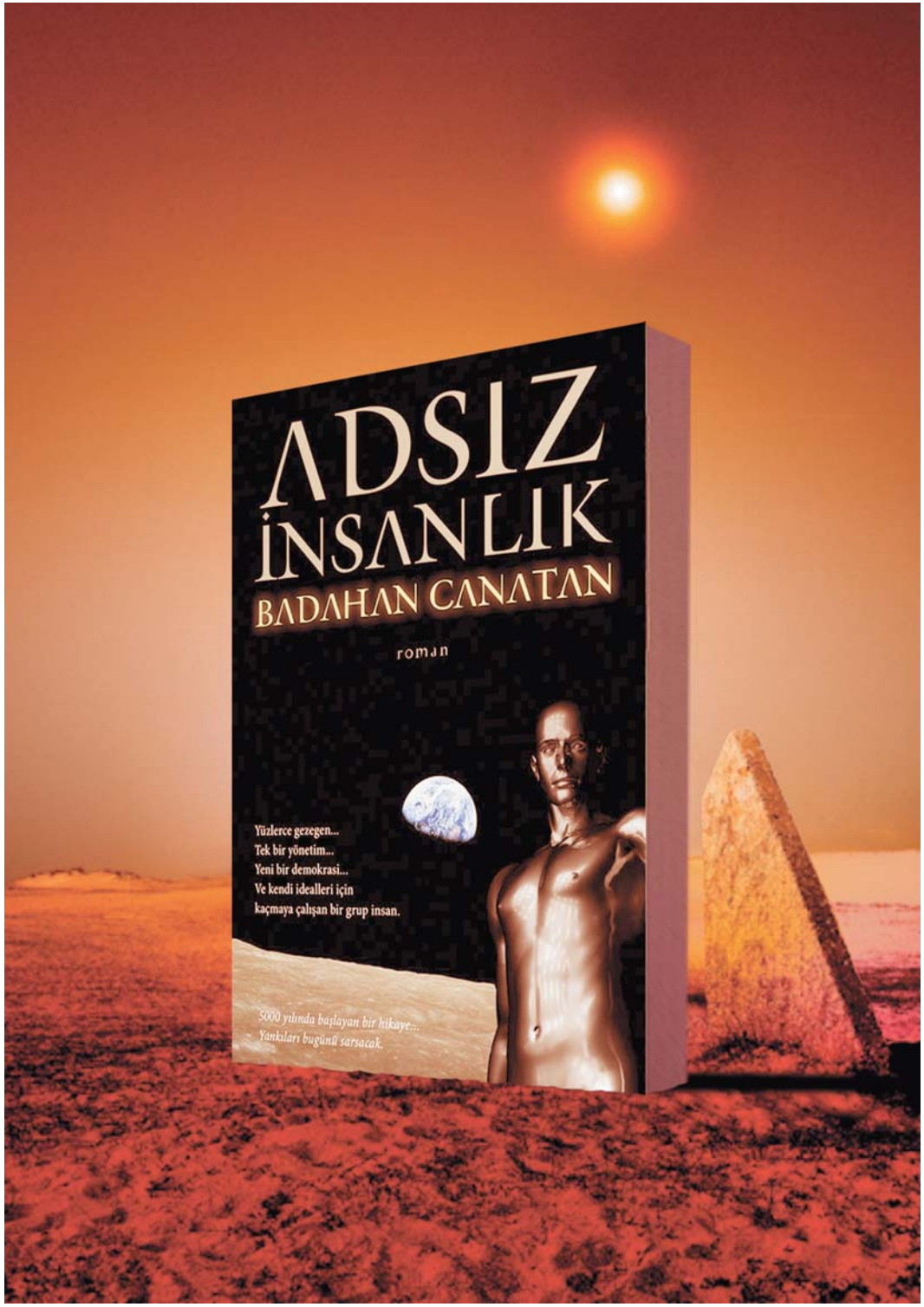
154 *Kareler ve Rakamlar*

155 *Mantık bilmecesi*

156 *Satranç*

158 *Bulmaca*

160 *Bir fotoğraf, bin sözcük.*

Mete Akyol

Aydınlanma evriminin simgesi: Türkiye Cumhuriyeti

Aydınlanma evrimi, insanlığın yüzyıllar boyu içinde bulundurulduğu Orta Çağ karanlığından kurtulup, aydınlığa kavuşması eyleminin adıdır.

İnsanlığı hak ettiği insansal aydınlığına kavuşturan bu eylemde ilk ve hatta tek hedef, "sahte din adamları" olmuştur.

Dinine içtenlikle inanan ve dininin gereklerini içtenlikle ve inançla yerine getiren gerçek din adamlarıyla hiçbir ortak yönleri bulunmayan sahte din adamları, gerçek din adamlarının yalnızca sıfatlarını ve dış görünümlerini kullanmışlar, inanç sahibi halkı kandırmaya önce böyle başlamışlardır.

Sıra sonra, Tanrı'ya, kutsal kitaba ve dine gelmiştir. En büyük saygısızlığı yaptıklarını bilmelerine karşın, çıkarları uğruna halkı aldatmak için bu kutsal varlıkları kullanmaktan çekinmemişlerdir.

Daha sonra, daha da ileriye gitmişler, güçlenen bireysel çıkarlarını birleştirerek, bu güçlerini siyasal egemenliğe dönüştürmüşlerdir.

İnsanlara düşünmeyi yasaklamışlar, onları Tanrı adına kendi koydukları kurallarla ve kendilerine özgü cezalarla yönetmişler, krallıklar karşısında bile egemen bir güç olarak dikilmişlerdir.

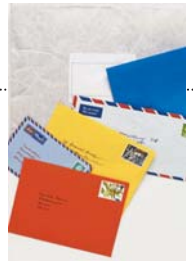
Sahteciliklerini düşünceleriyle, bilimsel gerçeklerle kanıtlayan "aydın"ları ya aforoz ederek, ya ölümle korkutarak ya da yakarak susturmaya çalışmışlar, fakat onların insanları aydınlığa götürmelerini engelleyememişlerdir.

İnsanlığı, "bunu yap, bunu yapma" kısır döngüsünün sınırlayıcı çemberlerinden kurtarıp, onu, insanı insan yapan "düşünen varlık" özelliğiyle aydınlığa çıkaran "aydınlanmacı"ların son örnek savaşçısı Mustafa Kemal Atatürk'tür.

Kurutuluş Savaşı'mızda o, bir yandan vatanımızı igalci düşmandan kurtarırken, bir yandan da kendinden yüzlerce yıl önceki düşünürlerin yaptığını yapmış, o da halkını, gerçek din adamlarıyla en ufak bir benzerliği olmayan sahte din adamlarının egemenliğinden ve oluşturdukları karanlıktan kurtarmıştır.

Laikliğin egemenliğini güvencesi altında koruyan Türkiye Cumhuriyeti, yalnızca siyasal ve toplumsal bir yönetim biçimi değildir, "düşünen insan" kimliğini ön çizgiye getirmesi özelliğiyle ayrıca, insanın evrensel evriminin bir simgesidir.

Kapağımızdaki iddiamız, aydınlıklar dünyamızda gelişen bir düşünce ürünümüzdür ve özünde, Mustafa Kemal Atatürk'e hem ulusal, hem insansal teşekkürümüzdür. •

SİZDEN BİZE MEKTUPLAR
BİZDEN SİZE YANITLAR

Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
butundunya@butundunya.com.tr Faks: 0216-456 2729

Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal, Pek mümtaz ve aziz Hocam,

Özlem ve hasret duygularımla nicedir yazmak ve sormak isterim.! Sanırım bilen de yok. Kendimi Orta Çağ'ın karanlık, izbe domenlerinin çıkmazlarında hissediyorum. O sokakların bile insana huşu veren bir estetiği vardır hiç değilse. Bizim çıkmazlar ise kasvetli… Çağdaşlık, uygarlık, vatan ve Ata sevgisiyle dolu yüreklerin daraldıkları besbelli… Elbette ortaçağın bu karanlık dehlizlerinden toplum er-vakitte aydınlığa çıkacaktır.

Sizi bekleyen bunca hastalar, şifaları için yüce Tanrı'ya el açmakta ve bunca yetiştirdikleriniz- öğrencileriniz ve tüm dostların kalpleri sizin ve sizin gibi değerler için çarpmaktadır.

Yüce Allah'a-Bayrağa ve Ata'mıza inananlar daima yanınızda. Toprak ve bayrak kadar kutsal bilim adamlarımız, yazarlarımız, düşünürlerimiz, vicdan dışılıkla soğuk duvarlar arasında bunca süredir…

Bizler ise acılı kıvranmalar içinde görülmemiş bir bunalımın girdaplarında sürüklenmekteyiz. Bekleyen analar-babalar-evlatlar-hastalar ve yazarlarına hasret okurlar ve vatansever tüm vatandaşlar… Sabır taşının başında beklemede.

Bütün bu olaylar, tarihsel akış çerçevesinde değerlendirilecektir… Ancak, kırılan kalpler-sağlıksız yaşamsallıklar ve rencide olunan haysiyetlerin tamiri nasıl mümkün olabilecektir? İşte dramatik bir sorun. Böylesine büyük günahların kefareti ödenebilecek mi?

Nihayet hukuğun çatısı dahi çöktü! Selâm olsun Bolubeyi'ne

Sevgili Büyük Hekim, Aziz Hoca,

Sizi tüm yüreğimle destekliyor ve bir an önce aramızda görmeyi arzu ediyorum.

Sevgi, saygılarımı sunarım.

VeliBehruz Çinici, İstanbul

• • •

Sevgili Bütün Dünya Çalışanları,

Aslında bu duygularımı pek değerli bilim adamımız, Prof. Dr. Mehmet Haberal'a bildirmek istiyorum ama hepimizin bildiği nedenlerden kendisine ulaşamıyoruz. Onun bu satırları okuyacağını bildiğim için ben de yazacaklarımı sizin aracılığınızla ulaştırayım.

Pek Değerli Bilim Adamımız,

Bugün olmasa da yarın, yarın olmasa da öbür gün mutlaka serbest bırakılacaksınız. İşte o zaman nerede olursanız olun, gelip sizi bulacağım ve elinizden iki defa öpeceğim.

Birincisi, yurtdışında da, yurt içinde de hocaların hocası seviyesine yükselmiş bir tıp otoritemiz olduğunuz için; ikincisi ise, sizin gibi uluslar arası bir bilim adamımıza aylardır eziyet çektiren bu ülkenin bir vatandaşı olduğum için, sizden özür dilemek istiyorum. Elinizi bu ayıbımızı bağışlamanız sebebiyle ikinci defa öpeceğim.

Bizi affedeceğinize inanıyorum. Çünkü sizin bunu yapacak kadar büyük olduğunuzu biliyorum.

Selahattin Gürkaynak, Turgutlu, Manisa

• • •

Bütün Dünya'nın hazırlanıp, bize kadar gelmesinde emeği geçen hepinizi bütün kalbimle tebrik etmek istiyorum.

Başta Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı, kendisini tutuklayan savcıları mahkemeye verip, hepsinden tazminat talebinde bulunmasını alkışlarımla karşılıyorum. Bizim memlekette böyle cesur adamlara biz, "yürekli adam" deriz.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Sayın Özdemir Özok'u da ve Yargıçlar ve Savcılar Birliği (YARSAV) Başkanı Sayın Ömer Faruk Eminağaoğlu'nu da "yürekli adam" oldukları için alkışlamak istiyorum.

Sayın Özok, vatandaşlara ders verircesine yasal haklarını tane tane anlatarak, gerektiğinde nasıl davranmalarını öğretmektedir. Sayın Eminağaoğlu da, Adalet Bakanlığı'na ders vermekte ve yaptığı yanlışları belirterek, yapmaması gerekenleri hatırlatmaktadır.

Bugünlerde bize, "yürekli adam"lar gerekiyor.

Sizlere de saygılarımı sunuyorum.

Necip Altınbüken, Adana

• • •

Sevgili Bütün Dünya,

Bildiğimiz kadarıyla Bütün Dünya da, Kanal B de, Başkent Üniversitesi'nin medya kuruluşlarıdır. Anlayamadığım bir konuda beni ve dostlarımı aydınlatmanızı rica ediyorum.

Bütün Dünya, cesaretle kapağında, "Prof. Dr. Mehmet Haberal Ergenekon savcılarına tazminat davası açtı", "Yargının bağımsızlığı yasalarda kaldı", "Adalet Bakanlığı'na hukuk ve adalet dersi" , "Yargı Tarih Karşısında Sınavda" diyor… Fakat Kanal B'de Bütün Dünya'nın reklamı yapılırken, bu sözler siliniyor ve ekranda "Bütün Dünya" yazılı bembeyaz kapaklı bir dergi ilanı çıkıyor. Bu ilan, bir yandan Bütün Dünya'nın cesur yayınını örtbas ederken, bir yandan da Kanal B'nin cesaretsizliğini ilan ediyor gibi bir intiba veriyor. Bu konu hem Bütün Dünya'yı, hem Kanal B'yi seven bizlerde şaşkınlık yaratıyor. Bizi bu konuda aydınlatabilir misiniz?

Selim Tunca, Kırklareli

Yazan: ORHAN VELİDEDEOĞLU

"GÜNEŞ-DİL" TEORİSİNE Yöneliş(1)

Bir ulus ki, yüzyıllar öncesine kök salmış ve utkularla taçlanmış bir tarihe sahiptir; onurludur. Bir ulus ki, diliyle, sanatıyla, tinsel ve özdeksel değerleriyle ekini (kültürü) başka ülkelere örnek olmuştur; gururludur. Mustafa Kemal Atatürk, geçmişiyle, diliyle yüzyıllarca küçük görülmüş Türk ulusunda var olduğuna inandığı bu onuru ve bu gururu canlandırarak onu, Batı uygarlık düzeyinin üzerine çıkarmak istemişti. Kısa süren yaşamı boyunca bütün çabası, özellikle dil ve tarih denemeleri, hep bu amaca yönelikti.

O, henüz öğrenciyken bile tarihi, not almak için değil, "ibret (ders) almak" için okumuştu. 1904 yılında Harp Akademisi'ni bitirdiği günlerde arkadaşlarına "Her birimiz bir Osmanlı paşasının yanında görev alacağız. Onların hepsi padişah ve halifeye bağlı olmanın gafleti içindedirler. Ülkeyi kurtarmak için olanca kaynaklarımızı Türk Anadolu ortalarında toplamalıyız" derken kafasındaki başkent artık İstanbul değil, "Anadolu'nun ortasında Ankara" idi.

Yunus Nadi'ye verdiği ve 7 Mayıs 1924 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan demecinde "Ben Ankara'yı coğrafya kitaplarından değil, tarihten öğrendim; bir cumhuriyet merkezi olarak. Selçuklu idaresinin parçalanması üzerine Anadolu'da

Birinci Türk Dil Kurultayı (1932)

kurulan küçük hükümetlerin isimlerini okurken birtakım beylikler yanında bir de 'Ankara Cumhuriyeti' görmüştüm" der.

O, gençlik yıllarında yalnız tarih ile değil, ekinsel gelişmeyi engelleyen Arap harfleri yerine yeni bir abece (alfabe) gereksinimi üzerinde de durur. Mustafa Kemal Paşa, kongre için Erzurum'dadır. Tarih, 7-8 Temmuz 1919 sabaha karşı, Mazhar Müfit Kansu'ya, "gizli tutulup zamanı geldiğinde açıklanmak" kaydıyla, Zaferden sonra yapacaklarına ilişkin beş madde yazdırır. Beşinci madde: " Latin harfleri kabul edilecek!.."

Mustafa Kemâl, Zafer'den sonra yapacaklarına ilişkin beş madde yazdırır: 5. madde: "Latin harfleri kabul edilecek"

Bu karar hemen oracıkta alınmış değildir. Bu kararın hazırlığı yıllar öncesinden başlar:

1911'de Trablusgarp savaşı öncesi Kudüs'te bulunduğu günlerde Elizer Ben-Yehuda ile tanışır. Bu Kudüslü Musevi, ölü dil sayılan İbraniceyi yaşayan ve konuşulan dil haline getirmiştir. Daha o günlerde İbranice, Filistin'de, Polonya'da, Nevyork ve çevresinde, canlı bir dil olarak konuşulmaya başlanmıştır.

Bu dil bilgininin oğlu Ben-Avi, anılarında, Mustafa Kemal ile babasının Latin alfabesi ve dil reformu üzerinde uzun süre durduklarını ve tartıştıklarını yazar.

Yıl 1917, Filistin cephesi: Asteğmen Agop Martayan (Atatürk'ün verdiği soyad ile Agop Dilaçar), Mustafa Kemal Paşa'nın komutasındaki 7. Ordunun Şam'daki karargahına atanır. Mustafa Kemal Paşa ile karşılaştığında elinde bir kitap vardır: Macar Türkbilimcisi

Bu dil hariçten yurda getirilmemiştir. Bilakis bu dil tüm dünya dillerine götürülmüştür. Bu dilin bir adı vardır: Türk dili!..

j. Németh'in, Osmanlı ordusunda görevli Alman subaylarının Türkçe öğrenmeleri için yazdığı "Türkische Grammatik".

Mustafa Kemal, Martayan'dan kitapla ilgili bilgileri aldıktan sonra onu incelemeye başlar. Martayan, "Paşa, Latin harflerinin Arap harflerine uygulanışını ilk defa bu kitapta gördü; Türkçe, yani bugünkü harflerimiz değildi; ama yakın harflerdi, açıklamalar yaptım, çok ilgilendi" der.

Cumhuriyetin kabulünden sonra Atatürk'ün gerçekleştirdiği devrimler arasında en önemli ulusal kültür atılımı, hiç kuşkusuz, Harf Devrimi'dir (1 Kasım 1928). Türk halkında ve özellikle gençlerde ulus bilinci yaratabilmek ve onurlu geçmişimizi onlara tanıtabilmek için tarih araştırmalarına yönelen Atatürk, Türk Ocakları'nın VI. kurultayında, bu kuruluş içinde, Türk Tarihi Tetkik Heyeti'ni kurdurur (Haziran 1930).

Atatürk yeni harf uygulamalarını Kayseri'de denetlerken (1928)

Bir süre sonra Türk Ocakları kapatılınca Heyet, Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti adıyla özel bir dernek olarak çalışmalarını sürdürür (12 Nisan 1931).

Cemiyetin, 2 Temmuz 1932 tarihinde toplanan I. Türk Tarih Kongresine bildiri sunan Tarih öğretmeni Afet İnan konuşmasında şöyle der:

"Türkün ana yurdu Ortaasya yaylasıdır!.. Türkler bu beşikte en az milattan 9000 yıl evvel, kültür sahibi bir ırk olmuş bulunuyor.

"Ortaasyadan ve orada yetişen, çoğalan ve başlı başına bir kültür yaratan insan kütlesinden bahsederken, tek bir ırk düşünüyorum ve onun adına Türk diyorum. (…)

"Ortaasyanın otokton [yerli] ahalisi… bir tek dil kullanıyordu. Bu dil, hariçten hiçbir devirde, hiçbir kavim tarafından yurda getirilmemiştir. Bilakis, bu dil bütün dünya dillerine

götürülmüştür; bu dilin bir adı vardır: Türk dili!..

"O halde bu dilin tabiî beşiğinden beri sahibi olan insanların adı ne olabilir? Elbette Türkten başka bir şey olamaz." (Alkışlar)

Aynı kurultayda konuşan Milli Eğitim Bakanı Saffet Arıkan'ın şu sözleri de gelecekteki araştırmalara ışık tutar niteliktedir:

"Dünya medeniyetinin Orta Asya'dan ve Türklerden diğer yerlere ve milletlere geçtiğini ispat eden mühim ve kuvvetli delillerden biri de Türk dilidir…"

Bu doğrultuda: "Medeniyeti incelenen Türk kavimlerinin dil hazinesi ihmal edilemezdi" diyen Atatürk, ikinci büyük kültür atılımı ile de Dil Devrimi'ne yönelir; I. Türk Tarih Kongresi'nin tamamlandığı akşam, Çankaya köşkünde yapılan görüşmelerden sonra "Dil işlerini konuşacak zaman geldi" der ve Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti'ne kardeş, Türk Dili Tetkik Cemiyeti'nin kurulmasını ister. 12 Temmuz 1932 tarihinde bu adla bir dernek kurulur. 26 Eylül 1932 'de I.Türk Dil Kurultayı toplanır. Kurultayda okunan bildirilerin bir kısmı, I.Türk Tarih Kongresinde sunulan bildirileri dil yönünden destekler görünmektedir. Örneğin, Kongrenin birinci oturumunda Dr. Saim Ali Bey Türk dili ile Hint-Avrupa dilleri arasındaki ilişkileri; ikinci oturumunda Ahmet Cevat Bey, Türkçe ile Sümerce arasındaki ilişkileri; Agop Martayan Bey, Türk-Sümer ve Hint-Avrupa dilleri arasındaki ilişkileri açıklayan bildiriler sunmuşlardır. Diğer oturumlarda da bunlara benzer görüşleri dile getiren konuşmalar vardır.

Bu dil hariçten yurda getirilmemiştir. Bilakis bu dil tüm dünya dillerine götürülmüştür. Bu dilin bir adı vardır: Türk dili!..

Atatürk öğrencilerle birlikte

Prof. Dr.Zeynep Kormaz (Türk Dili Öğretim Üyesi), "Cumhuriyet Döneminde Türk

Dili" adlı yapıtında, I. Türk Dil Kurultayında sunulan tezlerle ilgili görüşünü şöyle kaleme alır:

"Tezlerin bir kısmı, Türk dilinin öteki dillere birer anadil olarak tanınma eğilim ve iddiasında olan tezlerdir. Bu iddiaların temeli de, Türk tarih tezinin verdiği istidlâle [yol göstericiliğine]dayanmaktadır. Türk tarih tezine göre, Türkler buzul devri sonunda Orta Asya'da beliren iklim değişiklikleri ve kuraklık yüzünden, Asya dışına göç etmişler ve yayıldıkları yerlere kültürlerini de götürmüşlerdir. Irak, Anadolu, Mısır, Ege medeniyetlerinin ilk kurucuları Orta Asya'lılardır. Şu halde buralarda kurulan kültürde Türk dilinin öncülüğünü ve izlerini aramak gerekecekti." (s.65)

Wilhelm von Humboldt, "Bir ulusun manevî gücünü, o gücün en yüksek açıklama aracı olan dilde araştırmak gerekir", "Dilinde üstünlüğe erişememiş bir milletin kültürü de eğreti bir kültür olarak kalır" der. (s.41) Bu kurultaydan sonra Çankaya, artık bir dil akademisine dönüşmüştür.

Dilinde üstünlüğe erişememiş bir milletin kültürü de eğreti bir kültür olarak kalır.

Atatürk, yönettiği Türk Dili Kurumu toplantılarından birinde. (1933)

Türk Tarih Kurumu Başkanı Hasan Cemil Çambel, bir anısını şöyle yazar:

"Karatahta, gecelerinin geçtiği yemek salonuna geldi. [Atatürk] Hayret ve hayranlık verici bir ilim azmi , sebatı ve sabrıyla çalışıyor ve çalıştırıyordu. Köşke çağırıldığım bir akşam, O'nu, giriş kapısının yanındaki odada kendi kendine bilardo oynarken buldum. Henüz misafirler gelmemişlerdi. Ben, Dil Kurumunda çalışanlar arasında değildim. Fakat o, bu sırada bütün ruhuyla hep dilde yaşadığı için , bana dile dair bazı şeyler söylemekten kendini alamazdı.

Söz gelişi, ben: Efendim, Büyük Fredrik, Racine'in Atalie'sini yazabilmek için bütün Yedi Sene Muharebeleri'ni feda ederdim diyor. Galiba siz de Türk dilinin fethini, Dumlupınar Zaferi kadar hayatî görüyorsunuz, dedim.

Bilardo masasından bana döndü, ıstakayı yere dayadı ve gözlerinden saçılan derin bir imanla: "Bundan hiç şüphen olmasın!" dedi.

(Hasan Cemil Çambel "Makaleler Hatıralar" TTK Basımevi, Ankara, 1964 s.56)

Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, Ergenekon Davası'nda uzun bir aradan sonra duruşmaların yeniden başladığı 7 Eylül 2009 günü Başkent Üniversitesi ve Bağlı Kuruluşlarına bir bildiri göndermiş, tüm "Başkentli Çalışanlar"dan özellikle 7 Eylül 2009 günü, daha çok çalışmalarını istemiştir.
Rektör Prof. Dr. Haberal'ın 6 Eylül 2009 tarihli bildirisi şöyledir:

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ VE BAĞLI KURULUŞLARINA

Değerli Arkadaşlarım,
Başkent Üniversitesi ve Bağlı Kuruluşları, ülkemiz sağlık, eğitim ve iletişimine KALİTELİ HİZMETLER sunmak için kurulmuşlardır.
Bugüne kadar olduğu gibi, yine Demokrasi ve Hukuk kuralları içerisinde bu çalışmalarımıza daha güçlü bir şekilde ÜLKEMİZ VE ÜLKELERARASI düzeyde sürdürmeye devam edeceğiz.
Sizlerden özellikle, 7 EYLÜL 2009 günü daha çok çalışmanızı, hiç aksaklık ve eksiklik yapmadan AZİZ MİLLETİMİZE hizmet etmenizi ve ATATÜRK'ÜN "TÜRK ÖĞÜN, ÇALIŞ, GÜVEN" ifadesine layık olmanızı bekliyorum.
SİZLERE GÜVENİYOR VE SİZLERLE GURUR DUYUYORUM.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL
Başkent Üniversitesi Kurucusu ve Rektörü

Fotograflar: Serkan Balahan- Kanal B

Rize'nin Subaşı Köyü'nün gençleri, Ergenekon Davası duruşmalarının yapıldığı Silivri Cezaevi önünde, hemşehrileri Prof. Dr. Haberal için "moral desteği" gösterisi yaptılar.

7 Eylül 2009 tarihindeki duruşmaya rahatsızlığı nedeniyle katılamayan Prof. Dr. Mehmet Haberal, doğduğu köy olan Subaşı Köyü muhtarına gönderdiği mektupta, kendisini destekleyen hemşehrilerine teşekkür etmiş, pankartlarda köylerinin Osmanlı dönemindeki adı "Haçapit" i kullanan gençleri ise eleştirerek köy muhtarının dikkatini çekmiştir. Prof. Haberal' in Subaşı Köyü Muhtarı' na gönderdiği mektup şöyledir:

Bir Köylüden Köylülerine

Sayın Şükür Haberal,
Subaşı Köyü Muhtarı,
Pazar, Rize

Değerli Kardeşim,

Senin şahsında bütün köylülerimin bana gösterdiği çok içten ilgiye teşekkür ediyorum. Köyümle, yöremle, Aziz milletimizle ve ülkemizle her zaman gurur duyuyorum. DEMOKRASİ ve HUKUK Kuralları içinde ülkemin yükselmesi ve yücelmesi için her zaman çalıştım. YÜCE ALLAH izin verdiği oranda da bu çalışmalarımı sürdüreceğim.

Değerli Köylülerim,

Ben köyün düzünde, diğer arkadaşım Recep (Geculik), Yılmazlar (Sofu ve Ömeroğlu), Kenan, Necdet, Maksut, Kasım, Emrullah, İsmail ve daha birçoklarıyla ÇIPLAK ayak karın üstünde ve hem de ÇAMURUN içinde beraber oynadık, CAMİYE gittik, bizim okulumuz olmadığı için karşı mahallede, yani DERENİN karşısındaki teyzelerimin MİSAFİR odasında iki sene yani bir ve ikinci sınıfı rahmetli Hocamız Hüseyin Delihasanoğlu'yla geçtik. Üstelik kışın okula odun götürerek. Zaman zaman da köprüden dereye düşerek… Teyzelerime ve o odayı yaptıran DEDELERE ne kadar teşekkür etsem azdır.

Bizim mahallemizde okul yapılırken bir metreküp taş taşıdım. Fikret de çok taş taşıdı. Rahmetli hocamız Yaşar Çelebi, Atıf Ağabey ve Meliha Arabacı hocalarımız oldular. Üç ve dördü

burada okudum. ODUN ATEŞİNİN ışığında ders çalıştık, değirmenlerde mısır ve tuz öğütttük (nöbetleşe). HEMŞİN yaylalarında DAĞARCIK sırtımızda, DEĞNEK elimizde ÇOBANLIK yaptık.

Ben ve bazı arkadaşlarım (Emrullah gibi) yarım metrelik (5o cm) yollarda iki günde yaylaya giderken ÇAMIN altında, ÇULUN üstünde yatarak veya Fırtına Deresi'nde handa sandalye üstünde uyuyarak KATIRCILIK yaptık. ZİLKALE yolunda, yolu nöbetleşe kullandık. Vartebor zamanı (Yayla şenliği: 15 Temmuz-15 Ağustos) CAGUDDAN ÇAĞPEYİK'e SELAM vererek indik. AÇKAR MERASI'nın Korusu'nun açılımını yaptık, Ayışığında sabahlara kadar HORAN oynadık. Bütün bu yapılanları güzel bir VATANIMIZ olduğu için yapabildik. Ben her zaman bu VATANI, adeta Osmanlı İmparatorluğu'nu parselleyerek, onu yıkmaya çalışan bugünün Avrupa Birlikçilerine karşı (O zamanlardaki adıyla yedi düvele karşı) yokluklardan, yoksulluklardan ve zaman zaman gelişen içteki ihanetlerden YILMADAN bugünkü TÜRKİYE CUMHURİYETİ'ni kurarak bizlere EMANET eden ATATÜRK, ARKADAŞLARI, AZİZ ŞEHİTLERİMİZ ve bu mücadelede yaşamını yitiren, gazi olup aramızdan ayrılan bizim köylülerimizi de, her zaman Rahmet ve Şükranla anıyorum.

Değerli Köylülerim,

Osmanlı İmparatorluğu döneminde YÖRELERİN ve AİLELERİN zamana uygun isimleri vardı ki, BİZ onlara (LAKAP) diyorduk. Örneğin bizim aile, Cevahiroğlu'ydu, diğerleri YUNUSOĞLU, ŞİŞMANOĞLU, BİLALOĞLU, KÖSOĞLU, HACILAR gibi… Ve köyümüzün adı da HAÇAPİT diye anılmaktaydı. Halbuki yeniden kurulan genç TÜRKİYE CUMHURİYETİ ATATÜRK'ün söylemiyle, "Asrın medeniyet düzeyine ulaşmalı ve onu da aşmalıydı." Bunun için de dilimiz, yani TÜRKÇEMİZ, çok önemliydi ki, bugün ben de diyorum ki "TÜRKÇE DİL BAYRAĞIMIZDIR." Bu nedenle nasıl ki soyadı sistemi geldi, bizim soyadımız CEVAHİROĞLU'ndan HABERAL'a değişti, SOFUOĞLU: KARACA oldu, KÖSOĞLU: genelde TAN oldu, HACILAR: BİRBEN oldu, köyümüzün ismi de, tam konumuna uygun, "SUBAŞI" oldu.

İşte Değerli Köylülerim,

GENÇ TÜRKİYE CUMHURİYETİ'mizde Genç Köyümüzün adı da SUBAŞI'dır. Dolayısıyla BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ ve BAĞLI KURULUŞLARINI kuran Prof. Dr. Mehmet HABERAL'ın köyünün adı "SUBAŞI"dır.

Şahsınızda bütün köylülerime en içten selam ve mutluluk temennimi iletmeniz dileğimle. 8 Eylül, 2009.

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniversitesi
Kurucu ve Rektörü

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni yıkmak amaçlı bir terör örgütünün kurucusu ve yöneticisi olduğu iddiasıyla 13 Nisan 2009 gününden buyana bir "Ergenekon Davası sanığı" olarak tutuklu bulundurulan Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal, 8 Eylül 2009 günü selin aldığı İstanbul'da, selzedelere de ilk, Başkent Üniversitesi'nin yardım elini uzattı.

Rektör Dr. Haberal, bir jandarma mangasının gözetimi altında bulundurulduğu hastane yoğun bakım bölümünden avukatları aracılığıyla Başkent Üniversitesi yetkililerine 9 Eylül 2009 tarihli aşağıdaki "görev başına" bildirisini gönderdi.

Bu görev çağrısı üzerine Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa Kuru başkanlığında 7 profesör ve üç doçentten oluşturulan yardım komisyonu, yetkililerle temasa geçerek yardım görevlerini başlatmışlardır.

(Prof. Dr. Mustafa Kuru'nun, "Zor Günlerde Başkent Üniversitesi" başlıklı yazısını yan sayfalarımızda bulacaksınız.) >>

Değerli Arkadaşlarım,

Marmara ve Ege Bölgelerimizde yağan yoğun yağmurlar, özellikle Trakya, İstanbul ve çevresinde hem bazı vatandaşlarımızın yaşamlarını yitirmelerine, hem de önemli miktarda mal kaybına ve kazalara sebebiyet vermiştir.

Bu yörelerde yaşayan vatandaşlarımız ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Temenni ederim ki daha sonra ciddi sağlık sorunları gündeme gelmesin.

Bu durumda, Başkent Üniversitesi grubu olarak, kaynaklarımızı SEFERBER edip, gerekli katkıları imkanlarımız doğrultusunda kullanıp, bu konulardan sorumlu makamlara ulaştırmak durumundayız.

Dolayısıyla, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Mustafa Kuru başkanlığında görevlendirilen komisyon ile EN KISA ZAMANDA temas kurarak gereğini ÖNEMLE rica ederim.

Prof. Dr. Mehmet Haberal
Başkent Üniversitesi Kurucusu
ve Rektörü."

Prof. Dr. MUSTAFA KURU

Zor günlerde Başkent Üniversitesi

Türk insanını diğer insanlardan ayıran bazı özellikler vardır. Bu özellikler bizi, biz yapar. Zor durumda olan insanların yardımına koşmak, onların acılarını paylaşmak bu özelliklerin başında gelir. Ancak son zamanlarda toplumumuzda bu değerlerin giderek kaybolduğunu, yardımsever insan sayısının da giderek azaldığını üzüntüyle gözlüyoruz. Yalnız birisi var ki; O hiç yılmadan, en zor koşullarda, hatta hasta yatağında iken bile, yurtiçinde ya da yurt dışında meydana gelen felaketlerde büyük bir duyarlılıkla her zaman en önde yer almıştır ve almaya da devam etmektedir.

Başkent Üniversitesi Yalova depremi'nde iş makineleri, doktor, hemşire ve ilaç desteğiyle yardıma koşan ilk ekipler arasındaydı.

Başkent Üniversitesi kurucusu ve Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Haberal**'dan söz ediyorum.

17 Ağustos 1999 sabahı, yetkililerin çoğu deprem bölgesine ulaşmadan, Başkent Üniversitesi, Prof Dr. Mehmet Haberal talimatıyla ekiplerini deprem bölgesine gönderdi….

İş makineleri, işçiler, doktorlar, hemşireler, hastanenin ilaçları ve malzemeleri, **Yalova'daki depremzedelere** yardım amacıyla kullanıldı...

Profesör Haberal da deprem bölgesindeki çalışmalara bizzat katılarak acılı insanların yanında oldu. Yaralılara yardım etti, depremzedelerin ihtiyaçlarının karşılanmasını sağladı.

Başkent Üniversitesi, yaralar sarıldıktan sonra depremzedelerin

barınması için konutlar yaptırdı.

Depremin üzerinden yıllar geçtikten sonra da Başkent Üniversitesi depremzedeleri unutmadı...

2006 yılında Düzce'de bir eğitim kompleksi yapıldı ve bu komplekse eski Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol'un adı verildi. Depreme dayanıklı olarak inşa edilen bu binada hem kütüphane, hem de anaokulu hizmete açıldı. Depremzede çocuklar daha iyi eğitim alabilsin; depremde yıkılmayacak bir binada güvenle okuyabilsin diye…

Lübnan'a halkına giden yardımtır'ları.

Pakistan depremine beş ton ağırlığında 375 koli

Başkent Üniversitesi, 75 bin kişinin öldüğü Pakistan depreminin hemen ardından da harekete geçti. Yaklaşık beş ton ağırlığında tam 375 koli hazırlandı.

Depremzedelere diyaliz makineleri ve tıbbi yardım malzemelerinin yanı sıra gıda ve giyecek de gönderildi…Malzemeler deprem bölgesindeki hastalara kullanılması için Doğu Karaçi Üniversitesi Tıp Fakültesi Sindh Üroloji ve Organ Nakli Enstitüsü'ne ulaştırıldı.

İran depremine tıbbi malzeme ve gıda yardımı

28.000 kişinin yaşamını kaybetmesi ile sonuçlanan İran depreminde de aynı duyarlılıkla deprem bölgesine tıbbi malzeme, gıda ve barınma malzemeleri gönderildi…

Lübnan halkına 46 tonluk gıda ve tıbbi malzeme yardımı

Başkent Üniversitesi, İsrail'in Lübnan'a yönelik operasyonu sonucu Lübnan halkı mağdur olduğunda Ortadoğu Organ Nakli Derneği ve Lübnan Sağlık Bakanlığı'nın yardım

Başkent Üniversitesi tarafından Depremzedeler için yapılan Kaynaşlı konutları

çağrısına da yanıt verdi. Lübnan halkının acil ihtiyaçlarını gidermek için gıda ve tıbbi malzemeden oluşan 46 tonluk yardım, sınırların ötesine gönderildi.

Aynı yardımlar, Afganistan'daki savaş mağdurları ve Gazze mağdurları için de tekrarlandı.

Şimdi de 8 Eylül sel mağdurlarına yardım hazırlığı

8 Eylül'de Tekirdağ ve İstanbul'da meydana gelen sel felaketinde de Sayın Kurucumuz Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın, aynı duyarlılığı göstererek hasta yatağından avukatları aracılığı ile vermiş olduğu talimatlarıyla üniversitemiz bünyesinde tam yetkili bir komisyon oluşturulmuştur. Rektör yardımcısı olarak benim başkanlığımda kurulan bu komisyon-da; Üniversitemiz Genel Sekreteri, çeşitli Fakültelerden öğretim üyeleri, İstanbul, İzmir, Adana, Alanya ve Konya Uygulama ve Araştırma Merkezlerinin müdürleri görevlendirilmiştir.

Komisyon 9 Eylül 2009 tarihinde toplantı yaparak, İstanbul ve Tekirdağ Valilikleri ile Türk Kızılay Genel Başkanlığı'na, Üniversitemiz ve bağlı tüm kurum ve kuruluşlarıyla her türlü yardıma hazır olduğumuzu bildirmiştir.

Sayın Kurucumuz ve Rektörümüz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın bu tip konularda ne kadar hassas ve duyarlı olduğunu yalnız büyük felaketlerde değil, Konya'daki Zümrüt apartmanının çöküşü sonucunda enkaz altında kalan yaralıların Başkent Üniversitesi Konya Hastanesi'ndeki tedavilerini bizzat yürütmesi sırasında da görmüştük.

Ulusumuza ve Dünya insanlarına yaptığı bu hizmetlerden ötürü Prof. Dr. Mehmet Haberal'a minnettarız. Bu tip hizmetlerini sürdürebilmesi için, bir an önce görevinin başına dönmesini bekliyoruz. •

Mehmet Haberal'ın Tutuksuz Yargılanması İçin 893 Neden

İçerdeki ve dışarıdaki sevgili okurlarım... Bu pazar size yaşam ve ölüm hakkında, ama bu ikilemin olumlu tarafından konuya yaklaşan, "hayat kurtarma" konusunda umutlu bir yazı yazmak istiyorum.

Bazen bir fotoğraf, bir sözcük, bir resim, bir karikatür ya da bir sayı veya rakam, koca bir kitapta anlatılmaya çalışılan anafikri çok daha kısa, çarpıcı, akılda kalır bir biçimde ifade edebilir. >>>

15 Ağustos 2009 itibarıyla Prof. Mehmet Haberal'ın Başkent Üniversitesi hastanelerinde organ nakli yapılmasını bekleyen hasta sayıları şöyle:

Hasta sayısı

Ankara'da böbrek nakli bekleyenler	: 467 kişi.
İstanbul'da böbrek nakli bekleyenler	: 26 kişi.
Konya'da böbrek nakli bekleyenler	: 56 kişi.
Adana'da böbrek nakli bekleyenler	: 157 kişi.
Toplam böbrek nakli bekleyenler	**: 706 kişi.**
Ankara'da karaciğer nakli bekleyenler	: 163 kişi.
İstanbul'da karaciğer nakli bekleyenler:	8 kişi.
Konya'da karaciğer nakli bekleyenler	: 5 kişi.
Adana'da karaciğer nakli bekleyenler	: 10 kişi
Toplam karaciğer nakli bekleyenler	**: 186 kişi.**
Toplam organ nakli bekleyenler	**: 892 kişi.**

İşte size organ nakli konusunda Türkiye'de öncülük yapmış... Sadece cerrahi açıdan değil, kamuoyu oluşturarak, yasaları değiştirtebildiği için toplumsal liderlik açısından da binlerce kişinin hayatının kurtulmasını sağlamış... Dünya çapında bir doktorun... Ne kadar ciddi ve ne denli hukuka uygun olduğu son derece tartışmalı nitelik taşıyan bir iddianame ile yargılanırken... Yapılan işlemlerin hukuka aykırılığı iddialarını da bir yana bırakarak...Tutukluluk halinin kaldırılması için 892 neden.

Konuyu kamuoyunun dikkatine ilk kez sevgili dostum Hıncal Uluç getirdi.

Doğrusu böyle bir öneriyi köşesine taşıyan ilk yazar olduğu için kendisine gıpta ettim...

Şimdi gelelim 893'üncü nedene: Değerli hoca, yetenekli cerrah, büyük insan Prof. Mehmet Haberal 1944 Rize doğumludur.Bugün 65 yaşındadır. Bir cerrah ne kadar deneyimli olursa olsun... Kendine ne denli iyi bakarsa baksın... Bedenen ve zihnen ne kadar formda olursa olsun... Gözü ne denli keskin, eli ne ölçüde hassas, sinirleri ne denli sağlam olursa olsun...

Tabiat hükmünü icra eder... Bu büyük insanın, bu yetenekli cerrahın hayat kurtarmak için ameliyat yapa-bileceği yıllar artık sayılıdır.

Ve biz az sayıda kaldığı için çok çok değerli olan bu yılları, onu hapiste tutarak israf ediyoruz.

Sağlam girdiği davada, tutuklanmanın yaşattığı stresle, onu günde on

beşten fazla ilaç alan bir kalp hastası haline getirdik...

Tutuklamakla da yetinmedik, hastanelik ettik...

Bırakın önündeki sayılı yılları kullanmasına destek vermeyi o yılların sayısını azaltıyoruz.

Yazıktır, günahtır: Hayır sadece Prof. **Mehmet Haberal'ı** kastetmiyorum, ona tabii yazık ve günah.

Ama onun örnek olduğu topluma, ondan şifa bekleyen hastalara, üniversitesine, meslektaşlarına, öğrencilerine, Türkiye'ye, insanlığa yazıktır günahtır...

Bilmiyorum, kendilerini **başkalarının hayatlarını karartmaya adamış** insanların yönettiği bir toplumda, **başkalarına hayat veren bir umut insanın ışığı** vicdanları aydınlatabilecek midir? •

-Cumhuriyet Gazetesi'nden

ATATÜRK'TEN ÖZDEYİŞLER

•Milli mücadelelere şahsî hırs değil, milli ideal, milli onur sebep olmuştur.

•Biz cahil dediğimiz zaman, mektepte okumamış olanları kastetmiyoruz. Kastettiğimiz ilim, hakikati bilmektir. Yoksa okumuş olanlardan en büyük cahiller çıktığı gibi, hiç okumak bilmeyenlerden de hakikati gören gerçek alimler çıkabilir.

•Ben icap ettiği zaman en büyük hediyem olmak üzere, Türk Milletine canımı vereceğim.

•Gerektiğinde vatan için bir tek fert gibi yekpare azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet elbette büyük bir geleceğe layık ve aday olan bir millettir.

•Benim hayatta yegane fahrim, servetim Türklükten başka bir şey değildir.

•Bu millet dava uğruna kılı kıpırdamadan canını vermeye razı olmasaydı ben hiç birşey yapamazdım.

Hazırlayan: SANİYE ÖZDEN

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınayın.

1 Abrakadabra (Fr.)
a–Argoda birine yanaşma
b–Günah çıkarma
c–Saçma sapan
d–Üçgen biçiminde büyücü muskası

2 Bakalorya (Fr.)
a–İskambil kağıdıyla oynanan bir kumar
b–Liseden sonra girilen olgunluk sınavı
c–Devinimsiz bakteri
d–Atışbilim

3 Zodyak (Yun.)
a–Burçların yer aldığı kuşak
b–Argoda tuzağa düşmek
c–Hayvanbilimci
d–Mikroplu bir deri hastalığı

4 Yortu (Yun.)
a–Bir tür yoğurt
b–Hıristiyanların dinsel bayramı
c–Ateşe dayanıklı bir bileşik
d–Gerdanı yere sarkan bir sığır türü

5 Cizvit (İta.)
a–Köyde yaşayan papaz
b–Bir tür balık
c–Makyaj malzemesi
d–Hıristiyanlıkta bir tarikat

6 Çaçaça (İsp.)
a–Çenesi düşük, geveze kadın
b–Bir tür yengeç
c–Hareketli bir dans
d–Dolmuş uçağı

7 Absürd (Fr.)
a–İstenç yitimi
b–Olmayacak şey
c–Zamanından önce yapılan
d–Ortama uymak

8 Dama (İta.)
a–Taşla oynanan bir oyun
b–Dansta kavelyeye eşlik eden kadın
c–Suda dalyan oluşturmaya elverişli yer
d–Dansetmek için gidilen yer

9 Kaban (Fr.)
a–Kabin kapısı
b–Genellikle kukuletalı üst giysisi
c–Kabare oyuncusu
d–Yeraltına döşenen kablo

10 Conta (İta.)
a–Belge saklanan telli dosya
b–İnce ve ortası delik parça
c–Kafatasını büyüten bir hastalık
d–At tımarında kullanılan kese

11 Laçka (İta.)
a–Gemi halatının boşa bırakılması
b–Güverte temizlemekte kullanılan süngertaşı
c–İç basınca dayanıklı kap
d–Doğal demir oksidi

12 Açalya (Yun.)
a–Akımı aygıta uyduran araç
b–Konuşma bozukluğu
c–Türlü renklerde ışıldayan kumaş
d–Bir süs bitkisi

13 Madik (Erm.)
a–Bir tür şekerli çörek
b–Orkestra şefi
c–Bilyeye fiske vurarak oynanan zıpzıp oyunu
d–Eti lezzetli bir balık

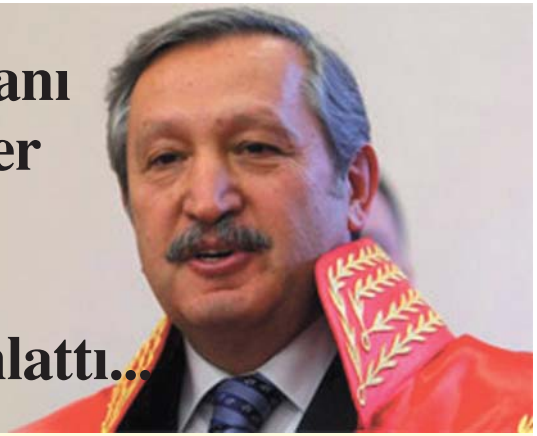
14 Radikal (Fr.)
a–Argoda kabadayı
b–Kökten, köktenci
c–Çingene
d–Soyu sopu belirsiz

15 Balad (Fr.)
a–Bale yapan sanatçı
b–Mark'ın yüzde biri
c–Zeytinyağlı bakla ezmesi
d–Batıda halk danslarında yer alan şarkı

(Fr.) Fransızca, (Alm.) Almanca, (İta.) İtalyanca, (Yun.) Yunanca, (Erm.) Ermenice, (İsp.) İspanyolca

Yanıtlar: 153. sayfada

Yargıtay Başkanı Hasan Gerçeker Neyin, Niçin Yapılmaması Gerektiğini Anlattı...

BÜTÜN DÜNYA
YAZI İŞLERİ
BÖLÜMÜ

Bir Ders de Yargıtay Birinci Başkanı'ndan

Ergenekon savcı ve yargıçları, uzun bir aradan sonra, 7 Eylül 2009 günü Silivri'de Ergenekon duruşmalarını yeniden başlatırlarken, Yargıtay Birinci Başkanı Hasan Gerçeker de Ankara'da, ön sıralarında Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı ve Başbakan'ın da bulundukları üst düzey davetliler karşısında yaptığı açış konuşmasıyla, 2009-2010 Adli Yılı çalışmalarını başlatıyordu.

Hasan Gerçeker, Yargıtay Birinci Başkanı kimliğiyle yargının yapısal ve uygulama sorunlarını gözler önünde sergileyerek devletin üst düzey görevlilerinden bu sorunları giderecek çalışmalar yapmalarını beklediklerini belirtti; bir hukuk adamı kimliği sorumluluğuyla ise salondaki topluluğu, hukuk adına neleri, niçin yapmamaları gerektiği konusunda uyardı.

Yargıtay Birinci Başkanı'nın konuşmasının "ders alınması gereken" bazı bölümlerini aşağıda sunuyoruz:

>> Hukuk devleti olmanın, başka bir ifade ile hukukun üstün tutularak, yaşamın her alanında egemen kılınmasının olmazsa olmaz koşulu, yargı erkinin görevini yaparken bağımsız, yansız ve bu işlevi doğrudan yerine getiren Hâkim ve Cumhuriyet Savcılarının güvenceli olmalarıdır.

>> Bunu sağlamanın yolu, yargı erkinin, diğer iki erkten, yani yasama ve yürütme erklerinin etki alanından uzak tutulması, bu iki erkin alt ya da üst derecesinde değil, ancak eşiti bir konumda bulunması ile mümkün olduğunun net bir biçimde algılanmasıdır.

>> Adil yargılanma hakkının temel bir ögesi de davaların "makul sürede sonuçlandırılmasıdır.

>> Hâkimler doğrudan veya dolaylı baskı, etki, tehdit ve teşvike kapalı olmalı; Anayasa, kanun, hukuk ve vicdani kanaatlerine uygun olarak karar vermelidirler.

>> Hâkim bağımsızlığı ve teminatı, yargılama işlevini yerine getiren hâkimler için bir ayrıcalık olmayıp, yargılananlar için adil yargılanma hakkının güvencesidir.

>> Bağımsız ve teminatlı olmayan bir mahkemenin adalet dağıtması, temel insan hak ve özgürlüklerini koruması mümkün değildir.

>> Hâkim bağımsızlığı ve teminatı hukuk devleti olmanın olmazsa olmaz şartını oluşturmaktadır.

>> Bağımsız, tarafsız, adil ve hızlı işleyen bir yargı; sosyal barışın, güven ve huzurun teminatı olduğu kadar Devletin de varlık nedenidir.

>> Yargının, Anayasal gücü ile orantılı duruma getirilmesi zorunludur.

>> Yargı, temel taşlarından biri olduğu devlet sisteminden asla soyutlanmamalıdır. Üstelik, işlevini yerine getirirken yasama ve yürütmenin etkisine girmeden karar vermesi gerektiği de temel kural olarak bilinmelidir.

>> Bu kavram zedelendiğinde, öncelikle adaletin siyasallaşacağı ve bu durumdan en büyük zararı devletin ve milletin göreceği unutulmamalıdır.

>> Gerek soruşturma, gerekse kovuşturma evrelerinde yapılacak usule aykırılıklar gerçek adaletin sağlanmasını engelleyecek, suçluların kurtulmasına neden olacaktır.

>> İnanıyorum ki yeterli olanaklar sağlandığında ve yeterli ortam oluşturulduğunda, yargı görevini en iyi şekilde yerine getirecektir.

>> Tek koşul, yargının bağımsızlığına ve tarafsızlığına hiç kimse tarafından müdahale edilmemesidir.

>> Ne yazık ki çeşitli nedenlerle yargıya güveni sarsacak, tarafsızlığına gölge düşürecek bir takım yanlışlıkların yapıldığı da yadsınamaz bir gerçektir.

>> Burada bir hukukçunun sözlerini sizlere hatırlatmak istiyorum. "Bilim der ki; siyaset soylu ve özverili bir kamu hizmetidir. Ama bir tutamcık siyaset yargıya karışırsa, virüse dönüşür. Yargı hastalanır, kirli adalet salgılar."

>> Soruşturmanın gizliliği gerekçesi çok insancadır, çok güçlüdür, çok tutarlıdır. Kuşkulunun öz saygısı, şerefi örselenmemeli. Suç işledikleri sanılan insanlar incitilmemeli, lekelenmemeli. Ön soruşturma asla bir güç gösterisine dönüştürülmemeli.

>> Özel yaşam ve konut dokunulmazlığını çiğneyen arama, mülkiyet hakkını örseleyen el koyma, birey özgürlüğünü ortadan kaldıran gözaltı, tutuklama gibi işlemler birer önlemdir.

>> Kural gereği istisnadır. Zorunlu olduğunda başvurulması gereken son çaredir, sıra dışıdır. Öyleyse özenle kullanmak gerekir. Bunlar asla bir cezaya,yaptırıma, kurala dönüşmemeli.

>> Gözaltı, tutukluluk süresi gereksiz yere uzatılmamalıdır.

>> Dedikodu kanıt değildir. İddianamenin dayanakları arasında yer alamaz.

>> Anayasal düzene karşı suçları bizzat savcı soruşturmak zorundadır.

>> Kolluk ifade alamaz.

>> Herkesin ve özellikle tutuklu bulunan kuşkululuların iddianameleri makul sürede yazılmalıdır. Yazılmazsa ve hangi eylemden dolayı yargılandıklarını bilme hakkına saygı duyulmazsa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesine göre adil yargılanma hakkı çiğnenmis olur."

>> Bir ülkede hukuka, adalete güven kalmazsa, düzen de kalmaz.

>> Gereksiz gündemlerle, abartılı gündemlerle bu sorunlar unutturularak, göz ardı edilerek bir yere varılamayacağını herkesin bilmesi gerekir.

>> Her zaman söylendiği gibi, geciken adalet, adalet değildir.

>> Adalete olan güven sarsılırsa toplumda huzur da kalmaz, kutuplaşmalar daha da keskinleşir.

>> Adaletin en yüksek değer olduğuna inanıyorsak, adalet işimize geldiği zaman iyidir demiyorsak bu sorunları bir an önce halletmemiz gerekir.

>> Yandaş yargıyı değil, tam bağımsız ve tarafsız yargıyı oluşturmak için uğraş vermeliyiz.

>> Hâkim, Yasama ve Yürütme organlarına karsı bagımsız olmalı ve korunmalıdır.

>> Toplu mahkemelerde hâkim, diger üyelere karsı da bagımsız olmalıdır.

>> Siyasallaşan yargının, yansızlığı, saygınlığı ve kendisine duyulan güveni yitirmesi kaçınılmazdır.

>> Yargının böylesine gündemde olması toplumda bir takım huzursuzlukların, rahatsızlıkların bulunduğunun, uzlaşmazlıkların çokluğunun göstergesidir.

>> Bütün bu olumsuzluklara rağmen, Yüce Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün çizdiği yolda, gösterdigi ilkeler doğrultusunda, şaşmadan, yılmadan, yolumuza devam edeceğimizden, varlığımızın nedeni olan Cumhuriyeti, üniter devlet yapısını koruyup, kollama görevimizi sarsılmaz bir inançla sürdüreceğimizden hiç kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Yargıtay Birinci Başkanı Hasan Gerçeker, 2009-2010 adli yılının açılışı nedeniyle 7 Eylül 2009 tarihinde Ankara'da düzenlenen törende yaptığı konuşmasında, "Halka dayalı ve laiklik ilkesine yönelen yeni bir yönetim biçimi" olarak tanımladığı Cumhuriyet'in, hangi koşullar altında kurulduğunun unutulmaması gerektiğini anımsatmış ve "Geçmişini çok iyi bilmeyen toplumların geleceğine çok güçlü ve güvenli bir biçimde bakması mümkün değildir" demiştir. Başkan Gerçeker'in konuşmasının bu konudaki bölümünü, toplumumuzun özellikle genç kuşağının dikkatle okuması umudumuzla aşağıda yayımlıyoruz.

Özgürlük, Demokrasi ve Cumhuriyet

23 Nisan 1920'de Ankara'da kurulan TBMM ile "egemenliğin kayıtsız şartsız milletin olduğu" ilkesi ilan edilmiş, 29 Ekim 1923'te ise bu ilkeye dayalı olan Cumhuriyet kabul edilmiş, böylece halka dayalı ve laiklik ilkesine yönelen yeni bir yönetim biçimi oluşturulmuştur.

Demokrasi ve Cumhuriyet anlayışı birbirini tamamlayıcı ve birbirinden ayrılmaz iki unsur olarak, hem toplumun hem de toplumu oluşturan bireylerin temel güvencesi biçiminde günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür.

Özgürlük ve demokrasi Cumhuriyet sistemi içerisinde birbirinden ayrılmaz, birbiri ile özdeşleşmiş unsurlardır.

Özgürlükler, tarihsel sürece baktığımızda çok güç ve çok uzun süren mücadelelerden sonra elde edilebilmişlerdir.

Manga Carta (1215), Habeas Corpus (1679), Haklar Bildirgesi (1689), İnsan ve Yurttas Hakları Bildirgesi (1879) demokrasiyi kuran belgeler olarak tarihte yerini almıştır. Bu nedenle de tarihsel süreç içerisinde gerçekleşmiş bulunan bu temel hak ve özgürlüklerin değerini çok iyi bilmek gerekmektedir.

Cumhuriyetimizin nasıl kurulduğunu, bu günlere nasıl gelindiğini ve Cumhuriyetimizin değerini, Yüce bir ulusun tarih sahnesinden nasıl silinmek istendiğini anlamak için Mondros ve Sevr'i çok iyi bilmek, Lozan antlaşması ile bir ülkenin yoktan nasıl var olduğunu çok iyi görmek gerekir.

Birinci Dünya Savaşı sonunda 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros ateşkes sözleşmesi ile ülke Avrupa devletleri tarafından işgal ve taksim

edilmiş, orduları dağıtılmış, liman, tersane ve demiryollarına el konulmuş, 15 Mayıs 1919'da Yunan ordusu İzmir'e çıkmış, 10 Ağustos 1920 tarihinde de Fransa'nın Sevr kasabasında imzalanan Sevr belgesi ile Osmanlı Devleti ortadan kaldırılmış, ancak M. Kemal Atatürk gibi büyük bir kahramanın ortaya çıkması ve 19 Mayıs 1919 tarihinde başlattığı Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanması nedeniyle bu sözleşmenin uygulanması mümkün olmamıştır. Lozan anlaşması ile bu işte son nokta konulmuştur.

Geçmişini çok iyi bilmeyen toplumların geleceğine çok güçlü ve güvenli bir biçimde bakması mümkün değildir. Bu topraklarda barış ve kardeşlik duygusu içerisinde asırlardır birlikte yaşayan, ülkenin bağımsızlığı ve kur-tuluşu için birlikte omuz omuza kanı, canı pahasına mücadele ederek bir millet oluşturan insanlar, yine aynı duygularla, bu çok zor koşullarda kurulmuş bulunan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni koruyup, kollayarak, ülkenin birlik ve bütünlüğünü her şeyin üzerinde tutacaklardır.

Bunun aksini düşünmemiz mümkün değildir. •

DUMLUPINAR ZAFER ANITI

"Hiç şüphe yok ki yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli burada atıldı, sonsuza dek sürecek hayatına burada imkân veridi. Bundan sonra iktisat sahasında başarı gerekmektedir. Safsata ve hurafeler kafadan çıkarılmalı, gelişmeyi engellemek isteyenler bertaraf edilmelidir. Ey yükselen yeni nesil, Cumhuriyeti biz kurduk onu siz devam ettireceksiniz"

Mustafa Kemal Atatürk bu sözlerini, Kurtuluş Savaşı'mızın kesin sonucu olan Başkomutanlık Meydan Savaşı'nın kazanıldığı 26 Ağustos 1922 tarihinde, savaşı kendisinin yönettiği Dumlupınar Zafer Tepe'de söylemiştir.

"Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin atıldığı ve sonsuza dek sürecek hayatına imkân verildiği" Dumlupınar Zafer Tepe'de 1964 yılında yapılan ve Kurtuluş Savaşı'mızın aşamalarını simgeleyen dev Dumlupınar Zafer Anıtı'ndaki "tersüçgenler", içte ve dışta karşılaşılan engelleri, aynı yönde ve giderek yükselen üçgenler ulusal kararlılık ve beraberliği, tümünün oluşturduğu bütünlük ise zaferi simgelemektedir.

Bu anıtın projesini ve yapımını çalışma arkadaşı Mimar Yaşar Marulyalı'yla birlikte gerçekleştiren Yüksek Mühendis Mimar Levent Aksüt, "Bu anıtın, ulusal birlik ve beraberliğimizin ulusumuzu her zaman zafere götüreceğinin simgesi olduğunu" belirtiyor ve şöyle diyor:

"Bu anıtın bir anlamı da, ulusumuzun ilerlemesine engel olmak isteyen her türlü güce, sonunda yenileceklerini anımsatarak, önceden uyarıda bulunmasıdır."

Size güzel bir haberimiz var:

Sayıları pek az olan araştırıcı yazarlarımızın önde gelen ismi Cengiz Özakıncı da, Bütün Dünya Ailesi'ne katıldı.

Bildiğimizi sandığımız, fakat ancak okudukça bilmediğimizi anlayabildiğimiz olayları, bilmemiz gereken ayrıntılarıyla anlatan, öğreten ve aydınlatan Cengiz Özakıncı, bu sayımızdan başlayarak her ay Bütün Dünya'da sizle ve bizle birlikte olacak.

Cengiz Özakıncı'yı, kendine özgü bir özelliğiyle de tanıtayım: O, birbiri peşisıra yayımladığı kitaplarıyla, "gerçekte aralarında işbölümü yapan ve işbirliği içerisinde bir orkestra uyumuyla çalışan kimi kesimlerin, toplum önünde sanki birbirleriyle çatışıyorlarmış görüntüsü oluşturarak halkı aldatmakta olduklarını ve Türkiye'yi adım adım tüketmeye çalıştıklarını" belgeleriyle gözler önüne sermekte, Türk halkından özellikle saklanan bilgileri, okurlarına duyurmaktadır.

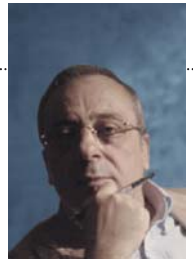
Onun bu bağlamdaki kitapları, "İletişim Çağında Aydın Kirlenmesi" , "İblisin Kıblesi / United States Of İrtica" (17'nci basımında), "Dolmakalem Savaşları" (3'üncü basımında), "Euro-Dolar Savaşı" , "Neveser / Yazar Ne Yazar Ne Yazamaz" , (30'uncu basımında), "Düet ve Düello" , "Münevver / Arkadaş" (28'inci basımında), "Derin Yahudi / Siyon Türk Zelda" (9'uncu basımında) ve son kitabı "Türkiye'nin Siyasi İntiharı: Yeni Osmanlı Tuzağı" (18'inci basımında) dır.

Cengiz Özakıncı ayrıca, Arap, İbrani, Grek, Latin, Göktürk yazı ve dilleri üzerinde yıllar süren karşılaştırmalı çalışmalarının sonuçlarını "Dünden Bugüne Türklerde Dil ve Din" (9'uncu basımında) ve "İslam'da Bilimin Yükselişi ve Çöküşü" (14'üncü basımında) adlı kitaplarında yayımlamıştır.

Onun, izleyen sayfalarımızdaki "Kandaşlık, Dindaşlık, Yurttaşlık" başlıklı yazısını okurken, bir buzdağının yalnızca suyun üstündeki 1/9'luk bölümünü değil, suyun altında kalan 8/9'luk "görünmeyen" bölümünü de görebileceksiniz.

Şimdi lütfen sayfayı çeviriniz ve…. Cengiz Özakıncı'yla buluşunuz…

OTOPSİ
Cengiz Özakıncı

Kandaşlık Dindaşlık Yurttaşlık

1982 yılında Ermeni Terör Örgütü ASALA'nın cinayetlerini protesto etmek için kendisini yakan Artin Penik adlı Ermeni kökenli Türk yurttaşımızın hastahaneye kaldırıldıktan sonra çekilen görüntülü konuşmasını izliyorum. Ağır yanıklarla hastaneye kaldırılan Ermeni kökenli Türk yurttaşı, bu konuşmasında, acılar içerisinde kıvranarak:

"Ermeniler adına cinayetler işleyen ASALA katillerini protesto etmek için kendimi yaktım. Öleceğim ama pişman değilim. Şimdi kurtulacak olsam ASALA'yı protesto etmek için kendimi bin kez daha yakarım. Türkler ve Ermeniler kardeştir. Başta Fransa olmak üzere Ermenilerle Türklerin arasını açmak isteyenlere lanet olsun. Ben Ermeni kökenliyim ama Türküm, Atatürkçüyüm. Türk yurttaşıyım!" diye haykırıyor ve bir kaç gün sonra da ölüyor.

Kandaşımız olmayabilir, dindaşımız da olmayabilir, fakat yurttaşımızdı Artin Penik...

Türk diplomatlarını öldüren ASALA katillerini protesto etmek için kendini yakmış ve Türk yurttaşlığını savunmak uğruna ölmüştü. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yurttaşlık bağının ne denli önemli ve nelere kaadir olduğunu apaçık gösteren en çarpıcı olaylardan biridir bu. Yaklaşık iki yıl önce katıldığım bir Ceviz Kabuğu programında olayı ayrıntılarıyla anlatarak, Taksim'e bir Artin Penik anıtı dikilip kaidesine son sözlerinin kazınması ve her ölüm yıl dönümünde törenlerle anılması dileğimi belirtmiştim. Geçenlerde, Saadet Partisi liderinin bu görüşü sahiplenip savunduğunu okudum gazetelerde. Önerimin yankı bulmasına sevindim. Evet, bu anıt en güzel biçimde yapılsın ve Ermeni kökenli Türk yurttaşı Artin Penik'in anısı önünde hiç değilse yılda bir kez saygıyla eğilelim.

Binlerce yıl önce insan toplulukları, aşiretler, kabileler, klanlar biçiminde kandaşlık bağlamında örgütleniyordu.

Bir "Yurttaş Artin Penik"in oluşum süreci, binlerce yıl sürmüştür. Binlerce yıl önce, yeryüzünde insan toplulukları aşiretler, kabileler, klanlar biçiminde kandaşlık bağlamında örgütleniyordu. Yasaları da kandaşlığı temel alan yasalardı. Öyle ki, bir aşiret üyesi, diğer aşiretten birini öldürdüğü zaman, öldürenin aşireti tümüyle katil sayılırdı ve o aşiretten cinayetle hiç ilgisi olmayanlar bile yakalandıklarında bu cinayetten sorumlu sayılır ve öldürülürdü. Kan davaları, töre cinayetleri, toplulukların kandaş-aşiretler biçiminde örgütlendikleri dönemin yasalarından doğuyordu; insanlığı bu ilkel durumdan kurtaran, din kardeşliğine dayalı dindaş örgütlenmeler olmuştu. Kan kardeşliğinin yerini din kardeşliği; kandaşlığın yerini dindaşlık, aşiret yasalarının yerini din yasaları aldıktan sonra, suçun kişiselliği ve dolayısıyla cezanın da ancak o suçu işleyen kişiye verileceği ilkesi egemen oldu. Bu açıdan bakıldığında, kandaşlık bağlarının yerini dindaşlık bağlarının alması, insanlık tarihinde çok büyük bir ilerlemedir. Eğer geçmişte kandaş aşiret toplumların yerini dindaş ümmet toplumlar; aşiret hukukunun yerini din hukuku almış olmasaydı, çağımızda yurttaş ulus toplum örgütlenmesine geçmek çok daha zor, belki de olanaksız olacaktı. Dolayısıyla yurttaş ulus toplumlar bugünkü varlıklarını -aşiret hukukunu ortadan kaldırmadaki başarısı ölçüsünde- dindaş ümmet toplumlara, dinsel hukuka ve bir önceki ümmet evresine borçludur diyebiliriz. İnsanlık ancak kandaş aşiret bağları çözen, önemsizleştiren, etkisizleştiren, evcilleştiren, uygarlaştıran dindaş ümmet aşamasından geçtikten sonradır ki yurt kardeşliğini odak alan yurttaşlık bilincine vara-

bilmiş ve yurttaş ulus toplum aşamasına ulaşabilmiştir. Aşiret bağlarını çözerek aşiret savaşlarını ortadan kaldırmak üzere "farklı aşiretten olsak da aynı dindeniz, öyleyse din kardeşiyiz, hiç değilse aynı dinden olanlar birbirleriyle savaşmazlar" anlayışını yerleştirmeye yönelen dindaş ümmet döneminde, bu kez de önce farklı dinler arasında din savaşları çıkmış, ardından aynı din içinde kanlı mezhep savaşları patlak vermiş, dindaşlığa dayalı ümmet toplum düzeni'nin aynı dinden olan insanları bile barış içinde bir arada yaşatamadığı yaşanarak ortaya çıktıktan sonradır ki hem aşiret savaşlarını hem de din ve mezhep savaşlarını ortadan kaldırmak üzere, yurt kardeşliği, yurttaşlık eşdeyişle ulus- toplum ve ulus-devlet kavramları oluşmuştur.

Ulus'u oluşturan yurttaşlık kavramı, sınırları belli bir ülkede yaşayan herkesi hangi soydan gelirlerse gelsinler, hangi dine inanırlarsa inansınlar yurt kardeşi sayıyordu. Yurt kardeşliği demek olan yurttaşlık'ın benimsenmesiyle, insanlar arasında soy ayrılığı ya da din ve mezhep ayrılığı nedeniyle kan dökülmesi önlenebilecekti. Yurttaşlık kavramıyla bir ve aynı yasaya bağlanıp bir ve aynı eğitimi alarak bir ulus oluşturabilen toplumlar, bilim ve teknik alanında dev adımlarla ilerliyor, aşiret ya da ümmet aşamasında takılan toplumlarsa her bakımdan geride kalıyordu. Osmanlı, son döneminde bu gerçeği kavramış, ümmetçi "Osmanlı Milletler ve Eyaletler Düzeni"nden, Osmanlı devleti sınırları içerisinde yaşayan herkesi eşit yurttaş sayan "Tek Osmanlı Milleti" anlayışına geçmeye davranmış, ama devletin ömrü, ümmetçiliğe son verip "Tek Osmanlı Ulusu" tasarısını gerçekleştirmeye yetmemişti. I. Dünya Savaşı'nın ardından Bağımsızlık Savaşı'yla ortaya çıkan Türkiye Cumhuriyeti, kandaş aşiret ve dindaş ümmet kavramlarını aşıp yurttaş ulus toplum kavramına bağlanmaksızın, Türkiye'nin varlığını, birliğini korumanın ve sürdürmenin olanaksız olduğunu daha Osmanlı döneminde kavramış olan kadroların çabalarıyla kurulacaktı. Türkiye'nin yurttaşlık temelinde ulus-devlet olarak kuruluşunun en önemli basamaklarından biri olan Lozan görüşmeleri sırasında, Türkiye'deki gayri-müslim azınlıklara tıpkı Osmanlı'nın "Milletler ve Eyaletler Düzeni"nde olduğu gibi ayrı millet ayrıcalıkları verilmesi istendi. Türk sözcüler bu istemlere karşı çıktıklarında; "Sizin anayasanızda yasanızın Mecelle olduğu yazılıdır. Mecelle İslam yasası olduğuna göre ve İslam yasaları da gayri-müslimlere uygulanamayacağına göre, gayri-müslimlerin kendi din mahkemelerini kurmaları İslam'ın da bir gereğidir. Öyleyse kendi dininize uyun ve gayri-müslimlere kendi din hukuklarıyla ayrı cemaatler olarak yaşama hakkı tanıyın!" dendi. Sözcülerimiz, Osmanlı'nın bu ayrıcalıklar yüzünden dağıldığını, yeni Türkiye'de müslim ya da gayri-müslim herkesin eşit olacağını, tüm dinlerin üyelerine eşit olarak uygulanabilecek nitelikte tek bir yasa yapılacağını, müslimlerin de gayri-müslimlerin de uyabileceği nitelikte böyle bir Tek Yasa yapıldıktan sonra, artık "azınlık ayrıcalığı" diye bir durumun kalmayacağını söylemişlerdir. Türk sözcülerin bu savı, diğer devletler tarafından alaylarla karşılanmıştır. Lozan görüşmeleri yapıldığı sırada Anayasamızda İslam yasası olan Mecelle'nin uygulanacağı maddesi bulunduğunu ve tüm dinlere uygulanacak bir yasanın yapılmasının da olanaksız olduğunu öne süren gayrimüslim devlet sözcüleri, yeni Türkiye'de eskiden olduğu gibi gayrimüslimlere azınlık hakları tanınması konusunda diretmişlerdir. Lozan Antlaşması, görüşmeler yapıldığı sırada Anayasamızda Mecelle benimsenmiş durumda olduğu içindir ki, azınlıklara ayrıcalık tanıyan maddelerle imzalanmış; fakat hemen sonra, Adalet Bakanlığı, gayrimüslim azınlık sözcüleriyle görüşmelere başlayarak, "İsviçre Medeni Yasası'nı benimseyeceğiz, İsviçre'deki Müslümanlar İsviçre Medeni Yasası'yla yargılanıyor, İsviçre'deki Museviler ve Hıristiyanlar da İsviçre Medeni Yasası'yla yargılanmaktalar, siz de Türkiye İsviçre Medeni Yasası'nı be-

Yurttaşlık'ın benimsenmesiyle insanlar arasında soy, din ya da mezhep ayrılığı nedeniyle kan dökülmesi önlenebilecekti.

Lozan antlaşması 24 Temmuz 1923'de Türkiye'nin Dışişleri Bakanı İsmet İnönü tarafından imzalanmıştı

nimseyince bu yasayla yargılanacaksınız, bir itirazınız var mı?" sorusunu yöneltmiştir. Musevi ve Hıristiyan cemaat sözcüleri bu konuyu kendi kilise ve havralarında din önderleri ve ileri gelenleriyle görüşmüşler, İsviçre Medeni Yasası'nın benimsenmesi durumunda, kendilerine Lozan'da tanınan azınlık ayrıcalıklarından vazgeçip eşit yurttaşlar olmayı kabul edeceklerini bildirmişlerdir. 1925'de önce Musevi cemaati, ardından Ermeni cemaati ve sonra da Rum Ortodoks cemaati, "İsviçre Medeni Yasası benimsenirse biz de Lozan'daki azınlık haklarımızdan vazgeçeriz Türk yurttaşı oluruz," demişlerdir. Bu

Türkiye'deki azınlıklar kendi özgür iradeleriyle Türk yurttaşı olmayı yeğlemişlerdir.

cemaatlerin yazılı olarak verdikleri azınlık haklarından feragat dilekçeleri, devletin arşivlerindedir.

İşte Türkiye'de yurttaşlık, müslimlerin ve gayri-müslimlerin aynı medeni yasaya bağlanmalarıyla böyle kurulmuştur.

Gelgelelim, Türkiye'deki azınlıkları kendi çıkarları doğrultusunda kışkırtmak isteyen devletlerin hiç hoşuna gitmemiştir bu durum. Örneğin Almanya, Musevilerin azınlık haklarından feragate zorlandıklarını, bunu gönüllü olarak yapmadıklarını, dolayısıyla feragatin hukuken geçersiz olduğunu öne sürmüş ve Yunanistan da Türkiye'deki Rum Ortodoks cemaatinin zorla ve korkutularak azınlık haklarından feragat ettiklerini ve bu feragatin hukuken geçersiz sayılması gerektiğini öne sürerek o dönemin Birleşmiş Milletler Örgütü durumunda olan Milletler Cemiyeti'ne başvurmuştur. Milletler Cemiyeti bu itirazı inceledikten sonra azınlıkların zorlamayla değil kendi özgür istemleriyle azınlık ayrıcalıklarından vazgeçip Türk yurttaşı olmayı yeğlediklerine karar vermiş ve azınlık cemaatlerinin Lozan'da kendilerine tanınan ayrıcalıklardan feragat dilekçelerini hukuken geçerli saymıştır. Bu süreçte: Milletler Cemiyeti Konsey Komitesi, başvuruları inceleyerek itirazları Konsey'de görüşülmeye değer bulmamıştır. İtirazcı devletler, böyle bir durumda La Haye Adalet Divanı'na başvurma hakkı Lozan Antlaşması'nın 44. maddesiyle kendilerine tanınmış olduğu halde, bunu kullanmayarak, azınlıkların zorlamayla değil kendi özgür istemleriyle azınlık ayrıcalıklarından vazgeçip eşit Türk yurttaşı olmayı yeğlediklerini kabul etmiştir ve sonuç olarak, azınlık cemaatlerinin Lozan'da kendilerine tanınan ayrıcalıklardan feragat dilekçeleri, hukuken geçerli sayılmıştır. Dolayısıyla 1923'te Lozan'da -o sırada Anayasamızda Mecelle benimsendiği için zorunlu olarak tanınan azınlık ayrıcalıkları, 1926'ya gelindiğinde –Mecelle'nin

yürürlükten kaldırılıp İsviçre Medeni Yasası'nın benimsenmesine bağlı olarak ortadan kalkmış, müslim ve gayrimüslim herkes, tek hukuka bağlanarak eşit haklara ve ödevlere sahip yurttaşlara dönüşmüştür.

1990'lardan günümüze "azınlık hakları" ve "azınlık ayrıcalıkları" kavramları yeniden ortaya atılıp alevlendirilirken, 1926'da gerçekleşen azınlık haklarından feragat dilekçelerinin Milletler Cemiyeti tarafından hukuken geçerli sayıldığı gerçeği yok sayılmaktadır. Tartışmalarda "Lozan'da tanınan azınlık hakları o azınlıkların verdikleri feragat dilekçeleriyle 1926'da ortadan kalkmıştır" demeye kalkanların sesleri kısılmıştır.

Emperyalistler kendileri dışında hiç bir ülkenin ümmet aşamasından kurtularak yurttaşlık aşamasına ulaşmasını istemezler.

Evet, 1926'da ülkemizde her türlü azınlık ayrıcalıkları kalkmış ve yurttaşlık birliği kurulmuştu. Hem de öylesine kurulmuştu ki, 1933'te Bir Alman Musevisi'nin yazdığı "Musa Dağda 40 Gün" adlı romanda Türkler Ermenilere soykırım yapmakla suçlandığında, Türkiye'deki Musevi ve Ermeni yurttaşlarımız, bu romana karşı çıkarak ayağa kalkmış, Musevi kökenli Türk yurttaşlarımız, Türk yurttaşlığı bağlarını öne çıkararak, kendi kandaşları ve dindaşları olan bu romancıya lanetler okumuş, Ermeni kökenli Türk yurttaşlarımız da 1935'te kandaşlık ve dindaşlık bağlarını geriye itip Türk Yurttaşlığı bağlarına sımsıkı sarılarak; "hayır bu roman yalan söylüyor, Türk kardeşlerimiz asla bizlere soykırım yapmadılar, bu roman bizim aramızı bozmak istiyor," diye haykırmışlardır. Dahası, Ermeni kökenli Türk yurttaşlarımız 15 Aralık 1935 günü İstanbul Pangaaltı Ermeni Kilisesinde toplanıp bütün dünya basınını da çağırarak, tüm dünyanın gözleri önünde "Türkler Ermeni Soykırımı yaptılar" diyen bu romanı ve yazarın portresini üzerine gaz dökerek yakmış ve "Bizler Ermeni asıllı Türk yurttaşlarıyız, Türkiye'de Türkler ve Ermeni kökenliler yurt kardeşidir, yurttaştır, hepimiz kardeşiz, yurttaşız, işte aramızı bozmak isteyen romancının resmini de romanını da yakıyoruz!" diye haykırmışlardır. Bu gerçekleri unutulmaktan korumak ve bugün bir takım üniversitelerde biraraya gelerek "Türkler Ermeni soykırımı yapmıştır" diyen bir takım "aydın"(!)ların suratına bu gerçekleri haykırmak, tüm yurttaşlarımızın boynunun borcu olmalıdır.

Emperyalistler kendileri dışında hiç bir ülkenin aşiret ve ümmet aşamasından kurtularak yurttaşlık aşamasına ulaşmasını istemezler. Bu yüzden yurttaşlığa yönelen bizim gibi ülkeleri kendi dinleriyle vurarak yurttaşlıktan uzaklaştırmaya çalışırlar. Kendi diniyle vurmak konu-

sunu bir örnekle açıklayabilirim. Bilirsiniz İncil'de "bir yanağınıza tokat atanlara öteki yanağınızı da uzatın" buyruğu vardır. Kişi Hıristiyansa bu buyruğa uymakla yükümlüdür. Şimdi ben bir Hıristiyan'a bir tokat atsam, o da dönüp bana vurmaya kalksa, ben de ona İncil'i açıp: "Sen bir Hıristiyansın, senin kitabında bir yanağınıza vurana öteki yanağınızı da uzatın yazıyor, bir yanağına vurdum, şimdi sana düşen İncil'e uyup öteki yanağını uzatmaktır" desem, işte bunun adı kişiyi kendi diniyle vurmaktır.

Peki Müslümanlar da kendi dinleriyle vurabilirler mi?

Evet. Nasıl mı?

Karşınıza geçip; "Hazreti Muhammed Medine Vesikası yapmıştır. Buna göre bütün aşiretler özerk olarak örgütlenmiştir. Öyleyse şimdi siz de böyle yapacaksınız. Eğer Müslümanız diyorsanız, Türkiye'deki bütün aşiretlere, mezheplere, dinlere Peygamberinizin 1400 yıl önce yaptığı gibi ayrı ayrı özerklik tanıyacaksınız, yoksa dinden çıkmış sayılırsınız," derler ve Türkiye'yi "Allah! Peygamber! Kur'an! Hadis! Sünnet!" diye diye bölerler! Nitekim bir takım siyasal dinci yazarlar aynen bunu söylemekte ve Müslümanları emperyalistler adına kendi dinleriyle vurmaya çalışmaktadır. Oysa onların bugün Peygamber'in Sünneti diyerek uygulatmaya çalıştıkları o Medine Vesikası, Peygamber döneminde yalnızca bir kaç yıl yürürlükte kalabilmiş ve sonra bizzat Peygamber tarafından yürürlükten kaldırılmış, dolayısıyla bugün uygulanması gerekmeyen bir belgedir.

Kandaşlık ve dindaşlık bağlarını birer alt kimliğe dönüştüren ulus bilincini, başka bir deyişle yurttaşlığı, yurt kardeşliği bilincini korumak, pekiştirmek, günümüzün en canalıcı uğraşı olmalıdır. Tüm sorunlarımızın çözümü, yurttaşlık bağlarımızın bütün diğer bağların üzerinde tutularak korunmasına bağlıdır. Kandaşlık ya da dindaşlık bağlarını öne çıkartıp aşiret ya da ümmet aşamasına geri dönmemizi isteyen emperyalistlerin tuzaklarına düşmemek için, yurttaşlık bağlarımıza sarılalım ve bu bağımızı koparacak her türlü girişime var gücümüzle karşı çıkalım. •

Ünlüler ve ünlü sözleri

Aristoteles
Sözün en güzeli, söyleyenin doğru olarak söylediği, dinleyenin de yararlandığı sözdür.

Jean Paul Sartre
İnsanın özgürlüğü, kendisine yapılanlara karşı takındığı tavırda gizlidir.

Friedrich von Schiller
Sevgi birliğe, bencillik yalnızlığa götürür.

Daniel Defoe
İnsanlar hatalarını mutluyken değil ancak mutsuzken anlar.

Miguel de Cervantes
Kalem aklın dilidir.

BÜTÜN DÜNYA
YAZI İŞLERİ
BÖLÜMÜ

Doğu Cephesi'ni de Mustafa Kemal Kurtarmıştı

Mustafa Kemal yalnızca Trablusgarp, Çanakkale, Suriye ve Kurtuluş Savaşı kahramanı değildir; o aynı zamanda Kafkas Cephesi, yani Doğu Cephesi kahramanıdır da.

Mustafa Kemal'in yaşamındaki "Doğu Cephesi Dönemi", ya da Doğu Cephesi'nin tarihindeki "Mustafa Kemal Dönemi", duyduğumuzda çoğumuzun şaşırıp, "O da ne demek?" diye birbirimize soracağımız "Re'sülayn" sözcüğüyle başlamıştır. >>

"Re'sülayn" sözcüğünü ilk duyduğunda Mustafa Kemal de şaşırmış, fakat o "Re'sülayn da ne demek?" sorusuyla değil, "Re'sülayn da neredeymiş?" sorusuyla belirtmişti hayretini.

Çünkü Mustafa Kemal, kendisine atanma yeri bildirildiğinde ilk kez duymuştu "Re'sülayn" sözcüğünü ve atandığı bu yerin nerede olduğunu öğrenmek için sormuştu "Re'sülayn nerede?" sorusunu.

O anın bu noktadan sonraki bölümünü Mustafa Kemal'in yaveri Cevat Abbas (Gürer) şöyle anlatıyor:

"Komutanıma Re'sülayn'a atandığı kararını bildirmiştim ama doğrusu nerede olduğunu ben de bilmiyordum" diyor. Sonra da şöyle sürdürüyor o anısını anlatmayı:

"Görevim dolayısıyla gelen bu soruya yanıt verebilmek için şifre elime geçer geçmez Re'sülayn'ı haritada bulup, harita ile birlikte yanına gitmediğim için kabahatli idim(...) Tarihi ve coğrafi durumu herkesçe pek bilinmeyen Re'sülayn'ı sonunda haritada bulmuştuk. Orasının hem Irak, hem de Kafkas cephelerine giden yollar üzerinde önemli bir nokta ve o gün için Halep'ten doğuya doğru uzanan Bağdat demiryolu hattının son istasyonu olduğunu görmüştük.

"Re'sülayn'ın (Bugünkü Kurtalan) yerini haritada bulduktan sonra buraya nereden gitmemizin daha uygun olacağını uzun uzun inceledi ve sonunda Kafkas Cephesi'ne Diyarbakır yönünden gitmemizin uygun olduğunu saptadı.

"Mustafa Kemal Doğu Cephesi'ne kolordusuyla değil, yalnızca karargâhıyla gönderiliyordu. Kolordusunun en kıdemsiz neferinden en büyük kumandanına varıncaya kadar büyük bir muhabbet ve güvenle candan sevilen Mustafa Kemal, kendi eliyle yetiştirdiği kolordu birliklerinden canı sıkılarak ayrılıyordu.

Diyarbakır'dan daha güneylere ineceği beklenen düşmanı önlemek görevi ona verilmişti

"Kafkas Serhat'ımızı düşman geçeli çok olmuş, bugünkü doğu illerimizin dokuzunu işgal etmişti. Van, Bitlis, Muş, Erzincan, Erzurum, Trabzon gibi önemli yerler şimdi düşmanın elindeydi.

"Anavatanın doğu illerini işgal eden düşman orduları, Van Gölü-Bitlis-Muş güneyinden geçen ve Murat Nehri'ni atlayarak Dersim'e ve oradan kuzeye doğrularak Erzincan'ı içine alan ve Trabzon'un batısında denizde son bulan bir savunma hattına Kafkas Cephesi adı vermişlerdi. İşte

Mustafa Kemal , bu cephenin güney bölümüne atanmıştı.

Diyarbakır genel istikametinden çok daha güneylere ineceği beklenen düşmanı önlemek görevi ona verilmişti.

Cercip sularını salla geçen ve yoluna bozuk düzen otomobili ile devam eden Mustafa Kemal, toprak yolların çamurlarına saplanıp kalan otomobilini de bırakarak bir köylünün atı ile önce Mardin'e gelmiş, orada bir gece kaldıktan sonra Diyarbakır'a gitmiş ve görevine hemen başlamıştı.

Mustafa Kemal, yalnızca buyruğundaki askerleri değil, yöre halkını da görevlendirmişti. Diyarbakır'da yayınladığı ilk bildirisi şöyleydi:

"Bu bölgedeki gönüllüler reislerinin emir ve komutasında bulunacaklardır... Mahallindeki en büyük mülkiye memurları dahi, müfrezelerimizin ihtiyacını sağlamak ve halkın moralini yüksek tutmak hususunda birliklerle işbirliği yapacaklardır."

BD'nin notu: Mustafa Kemal, bayan arkadaşı Madam Corinne'e de yazdığı mektupta, Diyarbakır'a gelişini ve bu yöreyi şöyle anlatmaktadır:

"Batıdan doğuya kadar süren uzun ve yorucu bir yolda iki ay kadar yolculuk ettikten sonra bir dinlenme anı bulunabileceğine inanılır değil mi? Fakat heyhat! Görülüyor ki bu ancak ölümden sonra olanaklı olacak. Fakat bu hayali rahata kavuşmak için ille de Tanrı'nın cennetine gitmek gerekmiyor. Kısaca, gürül gürül akan sayısız dereler ile sulanan, olağanüstü güzel, yeşil meşe örtülü bir dağ silsilesi. Ormanlarımızda binlerce bülbül var ve dağlarımızın bir kısmı hâlâ tertemiz beyaz örtüsünü koruyor. Hava tertemiz, sular da öyle. Burada cennet yeryüzünde."

Doğu Cephesi'nde görevlendirilen Mustafa Kemal, düşmanı tarafından "bilinmeyen bir komutan" değildi. Rus Genelkurmayı gizli arşivinde, Mustafa Kemal konusunda şu bilgi vardı:

"Büyük Türk komutanlarının halk tarafından en çok saygı görenidir. Cesur, muktedir, azimkar ve azami derecede müstakil fikir sahibi olup, herkes tarafından itibar görmektedir. Şöhretini Bingazi'deki başarıları ile kazanmıştır. Çanakkale'de iki defa durumu kurtarmıştır."

Mustafa Kemal, "Karşımızda iki düşman var. Biri her türlü fırtınasıyla, soğuğuyla kış, diğeri ellerinde süngüleriyle her an üzerimize saldırmayı bekleyen düşman askerleri… Bu iki düşmanla çarpışan erlerimizi ve mevzinin değerini mutlaka görmek istiyorum."

Mevzilere kolay gidiş çareleri bulmaları için Mehmetçiklere görev verdi.

'Baş üstüne' diyerek yanından uzaklaşan üç dört er, bir kaç dakika

sonra bir hasta sedyesini kumandanımın önüne getirdiler ve çok sevdikleri Mustafa Kemallerinin sedyeye yatmasını ve arzu buyurdukları mevziye kendisini, karlara batmadan omuzlarında götüreceklerini kendilerine has coşkun bir içtenlikle söylediler. Önerilerini takdirle karşılayan kumandanım, düşman ateşi altında, Mehmetçiklerin omuzlarında mevziye girmişti. Biz de heyecan ve hayretler içinde kalmıştık.

Mustafa kemal 38 gün at sırtında 230 kilometreyi aşan cepheyi teftiş edip, Silvan'a dönmüştü.

"Bu yollar hızla da gidilemeyen, çıkılamayan yerlerdir, rahatsız olursunuz. Yollarda bile estersiz yürünmez" savını bir gece önce güdenler, bu manzara karşısında önlerine bakıyorlardı. Mustafa Kemal, o büyük kumandan, gidilmeyecek, çıkılmayacak sarp ve dik tepelerde metrelerce derinlikte karlar içinde, yüce ve sevgili vatanını savunan bir avuç kahramanı görmeden görevinin tamamlanmış olacağını kabul etmiyordu.

Kumandanım bu şekilde birliğin en ileri ve en küçük muharebe hatlarını bile görüp, aldığı önlemleriyle bu hatları daha da sağlamlaştırdıktan sonra Diyarbakır'a dönmüştü.(...)

Cevat Abbas Gürer o günlerden söz ederken vatan ve ulus sevgisinin herşeyin önünde olduğunu da örnekleriyle gözler önüne seriyor:

"Önde giden çavuşa seslendim ve sordum: Bu ne evlat?"

Kendini askerce tanıttıktan sonra: "Efendim... Üç gün üç gece muharebe eden arkadaşlarım ağızlarına bir lokma taze ekmekle, bir parça sıcak yemek koymadılar. Ben bu gece ekmek ve yemek pişirdim. İşte gördüğünüz gibi onlara götürüyorum.

Bir kaç saat süren görevimi bitirmiş cepheden dönüyordum. Biraz yol aldıktan sonra görevini pek özveriyle yapmış ve geri dönmekte olan iaşe müfrezesine yeniden rastladım. Erler gülerek konuşuyorlar, bir kısmı da memleket türküleri söylüyorlardı. Çavuşun yanına gelmiştim. Sargılar içinde olan kolu boynuna asılı idi.

Gülerek: "Ne o!.. hayrola Mustafa Çavuş?" dedim

"38 gün at sırtından inmeyerek 230 kilometreyi aşan kolordu cephesini teftiş ettikten sonra Mustafa Kemal Silvan'a dönmüştü (...) Yazın ateşli ayları içinde idik. Silvan'ın güneşten kızan taşları ve taş binaları geceleri bize rahat uyku uyutmuyordu. (...) (Muş Cephesi'ne) hareket hazırlığı o kadar çok çabuk oldu ki ben ne kumandanımın, ne de kendimin yol yemeğimizi hazırlayamadım. (...)

Kumandanım Sofya Askeri Ateşesi iken süt yavru olarak aldığı ve bizzat terbiye ederek büyüttüğü Seter cinsinden köpeği Alp'i de yanından ayırmamıştı."

"Yedi katlı süngü lavları karşısında direnen bu alay ani bir gece baskınında kumandanı Yarbay Recep dahil hepsi süngülenmişti. Ömründe geri çekilme sözcüğünü kullanmayan Mustafa Kemal birliğini geri çekti. İşgal edilmekte olan ve düşmanın yoğun piyade ateşi altına girmeye başlamış bulunan siperlerinden birinin üzerinde oturmuştu. Celalet volkanı gözleriyle durumu inceliyordu. Bir aralık kükremiş bir aslanın homurdanmasını andıran bir ses dikkatimizi çekti... 24. Alay erlerinden sarısın, uzunca boylu, uyumlu boylu boslu yirmi beş yaşlarında biri...

"Üç gün üç gece düşmana dikine dikine süngü salladım, beni buraya niye çektiler? İki saat önce taburumla süngü hücumu yaptık, düşman çekildi. Amma bizi de buraya çektiler, niçin çektiler (...)"

Sorgu sırası Mustafa Kemal'e gelmişti. Erle manga arkadaşı gibi konuşuyordu. Köyünü, kasabasını öğreniyor, babası, yavuklusu olup

"Efendim, yemek dağıtırken piyade mermisiyle sol kolumdan yaralandım. Fakat arkadaşlarımın karnını doyurdum ya..." yanıtını hakkıyla görevini yapan bir bahtiyar neşesiyle verdi, gözleri sevinç dolu idi.

"Yaran tehlikeli mi Mustafa Çavuş?"

"Önemi yok efendim! Kemik kırılmış dediler, amma bana bir zarar vermiyor. Allah devlete, ulusa zeval vermesin, beni iyi ederler efendim!"

Bu Türk yavrusunu içimden taşan takdir ve tebrik coşkusuyla atımdan atlayarak kucakladım, öptüm. Gözlerim çavuşun kahramanlığı karşısında yaşardı. "Aferin Mustafa... Var ol, sağ ol Mustafa..." yürekten temennilerimi, göğsümdeki harp madalyasını çıkararak sevgili ve soylu ulusumun, yıkılmaz kaleler kadar metin Mustafa'sının göğsüne yerleştirmekle bitirmiş oldum. Mustafa Çavuş yalnız Türk cesaret ve metanetinin timsali değildi o, Türk benliğinin, zengin tarihinin ta kendisiydi."

olmadığını, memleketinde ne ile uğraştığını soruyor, alayını, taburunu, bölüğünü söyletiyordu. Balıkesir köylerinin çiftçisi olduğunu, babasının Balkanlar'da şehit düştüğünü ve iki kardeş ile bir anaya baktığını söyletmekle o kükremiş aslanı sakinleştiriyordu. Bununla da kalmadı o büyük dahi, askere üç gün üç gece cereyan eden muharebenin ayrıntılı hesabını da verdi.

Can kulağı ile dinleyen er şahsen tanımadığı askerin karşısında yumuşamış, sakinleşmiş, hazır ol durumu almıştı. Cephenin yarılması üzerine düşülen tehlikeli durumdan sıyrılıp birliklerin sarsılmadan ve fazla kayıp vermeden daha toplu ve güçlü bir duruma geçtiğini anlattı kumandanım. Sonra da bir vaatte bulundu:

"Beş gün sonra size Muş'u zaptettireceğim" dedi.

Bilinmeyenlerini aydınlatan, yapılacak işleri ve bir kaç gün sonra gideceği hedefi öğrenen kahraman çiftçi Balıkesirli İsmail, bütün askeri durumunu takınarak bir şey sormasına izin istedi.

"Sor."

"Zatınız Mustafa Kemal Paşa mısınız?"

"Evet ben Mustafa Kemal'im."

Bu yanıtı duyunca İsmail daha fazla bir şey sormak gereği duymadı:

"Paşam madem ki sen buradasın, başımızdasın. Öyleyse sorun yok" dedi ve şiddetlenen düşman ateşine yanımızdaki siperde karşılık veren arkadaşlarının arasına atıldı. Ve o da katıldı ateşe.

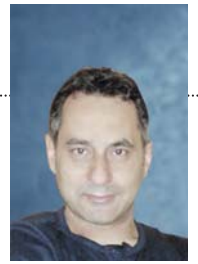
En küçük erden en büyük kumandanına kadar böylece tanınmış ve büyük bir inançla tapılmış olan Mustafa Kemal (Rusların Diyarbakır'a ve daha güneye gitmek için seçtikleri geçit Diyarbakır'ın ilçesi) Kulp Boğazı'nın savunmasında birliği az bir süre tuttuktan sonra Balıkesirli İsmail'e verdiği sözü, birliğin bu geri çekilmesinin üstünden çok geçmeyen sayılı günler içinde tutmuştu."

5 Ağustos 1916'da verdiği taarruz emri ile başlayan çetin savaşlar sonunda 7 Ağustos'ta Muş ve bir gün sonra da Bitlis geri alındı.

O sırada "Diyarbakır'da karamsar bir hava esmekteydi. Van, Bitlis, Muş yörelerinden kente akın eden göçmenlerin perişan durumları, Rus ordusundaki Ermeni kuvvetlerinin halka yaptığı zulüm ve işkence olayları, halkta büyük bir telaş ve heyecan yaratmış, onları şaşkına çevirmişti. Rusların yakında Diyarbakır bölgesine de saldırma korkusu, bu heyecan ve şaşkınlığı daha da artırmaktaydı. Mustafa Kemal Paşa'nın bu zafer haberi Diyarbakır'da büyük bir sevinçle karşılandı. Halkın morali düzelmiş, kentte bir bayram havası esmeye başlamıştı."

Muş ve Bitlis'in geri alınması başarısı nedeniyle Mustafa Kemal'e altın kılıçlı imtiyaz madalyası verildi.•

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI
Gürbüz Evren

Türkler söz konusu olduğunda

Avrupa Birliği hukuk tanımaz

Avrupa Birliği'nin çifte standartlarını yazmaktan yoruldum. Ankara Anlaşması (1963) ile başlayan Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde hep onlar istedi, biz verdik. Kimi zaman bizim de kazanılmış haklarımız olduğunu dile getirenler çıktı, hak hukuk gibi kavramlar hatırlatıldı. Ama konu Türkleri ilgilendirdiği için Avrupalı kör, sağır ve dilsiz oldu. Yine de sadece Avrupalı sözde dostlarımızı suçlamak doğru değil. Koskoca Türkiye Cumhuriyeti'nin başta Dışişleri Bakanlığı

olmak üzere, sorumlu kurumları da en az Avrupalı kadar suçludur. Çünkü kazanılmış haklarımızı araştırmak, gerekli başvuruları yapıp adımları atmak öncelikle devlet kuruluşlarının görevidir. Kazanılmış haklardan biri de kimi mesleklerden Türk vatandaşlarının Avrupa Birliği'ne üye ülkelere vizesiz girişleriyle ilgilidir.

1 Ocak 1996'da Türkiye ile Avrupa Birliği arasında Gümrük Birliği'ne geçildi. Avrupalı işadamları, üreticiler daha önce de ülkemize vizesiz gelerek ürünlerini tanıtıyor ve satıyorlardı. Pazarımızdaki tüm koruma duvarları kaldırıldığından Gümrük Birliği onlara daha büyük avantaj ve olanaklar sunar hale geldi. Bunun karşılığında Türk işadamlarının ve üreticilerinin de Avrupa Birliği'ne üye ülkelere rahatlıkla gidebileceklerini düşünüyorduk. Gümrük Birliği uyarınca mallar serbest dolaşımda iken, girişimcilerin mallarını satmak, pazarlamak, ihalelere katılmak için serbest dolaşım hakkından yararlanacağını düşünmekten daha doğal ne olabilir ki. Ama Avrupa Birliği 1996 yılından bu yana Türk girişimcilerini, mallarına tanıdığı serbest dolaşım hakkından mahrum etmiştir. Birkaç değerli akademisyen ve aralarında benim de olduğum birkaç uzmanın çok sıklıkla hatırlattığı vizesiz giriş hakkımız konusunda sonuç alan girişimi ne yazık ki resmi kurumlarımız değil de sade vatandaşlarımız yaptı.

Türkiye'de ikamet eden Mehmet Soysal ve İbrahim Savatlı, yük taşımacılığı yapan bir Türk şirketinde TIR şoförleri olarak çalışmaktaydılar. Almanya bu şoförlere 2002 yılına kadar giriş vizesi verirken, daha sonra vize başvuruları, İstanbul'daki Alman Konsolosluğu tarafından reddedildi. Bu gelişme üzerine Türk şoförler, Soysal ve Savatlı, Berlin İdare Mahkemesi'nde dava açtılar. Dava reddedilince konu temyize taşındı ve temyiz mahkemesi de, görüş almak üzere, Avrupa Adalet Divanı'na başvurdu. Adalet Divanı'nın 2008'in Eylül ayından itibaren incelemeye başladığı davaya Alman Dışişleri Bakanlığı ve Alman Çalışma Kurumu'nun yanı sıra, Avrupa Birliği üyesi ülkelerden Danimarka, Yunanistan ve Slovenya ile Avrupa Komisyonu müdahil oldular. Bu ülkeler, duruşmada, Türk vatandaşlarına uygulanan vizenin kalkması halinde, uyuşturucu kaçakçılarının ve teröristlerin Avrupa'ya dolacağını iddia etti. Avrupa Adalet Divanı ise, 19 Şubat 2009'da aldığı kararla söz konusu Türk vatandaşı şoförlere uygulanan vizenin haksız olduğunu ortaya koydu.

Kazanılmış haklarımızı araştırmak, gerekli başvuruları yapıp adımları atmak öncelikle devlet kuruluşlarının görevidir.

Adalet Divanı, Ankara Anlaşması'nın öngördüğü ve 1 Ocak 1973'te yürürlüğe giren Katma Protokolün 41 maddesinin 1. fıkrası uyarınca, Protokol'ün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hizmet sunmak amacıyla Avrupa Birliği ülkelerine giden Türk vatandaşlarına yeni kısıtlamalar getirilemeyeceğini bildirdi. Divan, bu anlamda vizenin de, yeni bir kısıtlama olduğunu hatırlatarak, bu tarihte uygulanmayan vizenin, bugün uygulanmasının hukuka aykırı olduğuna hükmetti.

Avrupa Adalet Divanı'nın 19 Şubat 2009 tarihli kararı, Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 23 Kasım 1970'de imzalanıp 1 Ocak 1973 tarihinde yürürlüğe giren Katma Protokol'ün "Yerleşme Hakkı, Hizmetler ve Ulaştırma" başlığı taşıyan II. Kısım II. Bölümü'nde yer alan 41. Maddeyi ilgilendirmektedir. Söz konusu madde "Akit Taraflar, aralarında, yerleşme hakkı ve hizmetlerin serbest edimine yeni kısıtlamalar koymaktan sakınırlar" demektedir.

Daha açık söylemek gerekirse, Avrupa Adalet Divanı, Katma Protokol'e 1 Ocak 1973'de taraf olan Almanya'nın, Almanya'ya hizmet ticareti için gitmek isteyen Türklere o tarihten sonra getirmiş olduğu vize uygulamasını Avrupa Birliği hukukuna aykırı bulmuştur.

Avrupa Adalet Divanı, Almanya'nın vize uygulamasını Avrupa Birliği hukukuna aykırı bulmuştur.

Mahkeme, Alman yargısına gönderdiği kararda, "Türkiye ve Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında imzalanan 23 Kasım 1970 tarihli Katma Protokol'ün 41'inci maddesi yürürlüğe girdiği tarihte vize yükümlülüğü olmadığı için, Türkiye'de kurulu şirketlerde çalışan Türk vatandaşlarına hizmet sunumu için Avrupa Birliği ülkelerine girişlerinde vize şartı getirilemeyeceği şeklinde yorumlanmalıdır" görüşünü aktarmıştır.

Peki, "Hizmet sunucular" kimdir? Hangi kesimleri kapsıyor? diye soracak olursanız, bunun yanıtı da Avrupalıları yine hukuken bağlayan başka bir anlaşmada açıkça ortaya koyulmuştur. Roma

Antlaşması'nın hizmetleri tanımlayan 60. maddesine göre "sınaî faaliyetler, ticari faaliyetler, serbest meslekler ve de sanatkârlar" Hizmet Sağlayıcı olarak değerlendirilmektedir. Hizmet sunucular ise, bu faaliyetlerden herhangi birini yürütenlerden oluşmaktadır.

Türkiye'nin üyeliği gündeme geldiğinde bize hep hukukun üstünlüğünü hatırlatan Avrupalılara bir hatırlatma da ben yapayım. Avrupa Birliği hukukuna göre Avrupa Adalet Divanı kararları bağlayıcıdır ve ulusal hukukun üstündedir. Öyleyse bu dava ve Avrupa Adalet Divanı'nın verdiği karar hukuk diliyle içtihat, herkesin anlayacağı dilde ise emsal olarak kabul edilecek ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelere vizesiz girilmesini sağlayacak mı sorusunu yanıtlamaya bile gerek yok. Karar açıkça, hizmet sunan kesimin 1973'de olduğu gibi Avrupa ülkelerine gitmelerine olanak tanımaktadır. Evet, hak, hukuk, yasa, düzenleme böyle diyor, ama yazının başında söylediğim gibi, Türkler söz konusu olduğu için Avrupa Birliği bunu hiç de düşündüğümüz gibi yorumlamayacaktır.

Sadece bana göre değil, uzmanlara ve hukukçulara göre üye ülkelerin kendi farklı uygulamalarını veya tercihlerini gerekçe göstererek bu kararı uygulamaya koymaktan kaçınmaları mümkün değildir. Karar, Avrupa Birliği müktesebatının da ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Karar bu nedenle yalnızca Almanya değil, tüm Avrupa Birliği ülkeleri açısından bağlayıcıdır.

Avrupa Adalet Divanı'nın kararı tam 21 dilde yayımlanmıştır. Karar nedeniyle vizesiz giriş hakkına sahip olan hemen herkes, 21 dildeki karar metnini edinmeli, gitmek istediği ülkelerin yetkililerine itiraz edemeyecekleri bu hukuk metnini sunmalıdır. Yerleşme ve serbest hizmet sunumu haklarını öngören Katma Protokol'ün 41. maddesi, Avrupa Birliği'ne üye her devlette aynı tarihte yürürlüğe girmedi. Almanya, Belçika, İtalya, Lüksemburg, Fransa Hollanda, Birl-şik Kraliyet, İrlanda ve Danimarka'da 1 Ocak 1973'te, kimi ülkelerde ise Avrupa Birliği'ne üye oldukları tarihten sonra yürürlüğe girdi.

Avrupalılara bir hatırlatma: Avrupa Adalet Divanı kararları bağlayıcıdır ve ulusal hukukun üstündedir.

Uzmanlara göre, gidilmek istenen her ülke için iki tarihe bakmak gerekiyor. Bunlar, Katma Protokol'ün yürürlüğe girdiği tarih ve vize şartının o ülkenin yasalarına girdiği tarihtir. Vize şartı eğer Katma Protokol'ün o ülkede yürürlüğe giriş tarihinden sonra ise, söz konusu ülke vize isteyemez. İşte bu nedenle Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin yasaları 1973'teki durumla karşılaştırılmalıdır. Eğer Türkiye aleyhine kötüleşme varsa bu durumun hukuka aykırı olduğu ilan edilmeli, gerekli düzeltmelerin yapılması istenmelidir.

Türkiye aleyhine kötüleşme varsa bunun hukuka aykırı olduğu ilan edilmeli, gerekli düzeltmelerin yapılması istenmelidir

Avrupa Birliği yetkililerinin buraya kadar özetlediğim yasaları, düzenlemeleri ve kuralları bilmediğini düşünmek büyük bir yanılgı olacaktır. Onlar da en az benim kadar bu konularla ilgili gerçeklerin farkındadırlar. Ama onlar Türkiye söz konusu olduğunda gerçeklerin üstünü örtmeyi tercih ederler. Bu durumun son örneği Avrupa Birliği Komisyonu Başkan Yardımcısı Jacques Barrot'nun değerlendirmesidir. "Vize kolaylığı için Türkiye ile olgunlaşmış bir diyalog içinde olmadıklarını" söyleyen Barrot şöyle konuşuyor: "Avrupa Adalet Divanı'nın verdiği karar Türk vatandaşları için vizenin kalkması anlamı taşımasa da iş adamlarına bazı kolaylıklar getirdi. Mahkeme kararı vize konusunda Türkiye ile diyalog başlatılmasına engel oluşturmuyor."

Adalet Divanı "haksız uygulama var, kararım Türk vatandaşları lehinedir" uyarısında bulunuyor, Barrot ise vize konusunda diyalogdan bahsediyor. Fazla söze gerek var mı? Bir kez daha anımsayalım, Avrupa Birliği 4 serbesti üzerine kurulmuştur. Bunlar, Malların Serbest Dolaşımı,

Avrupa Adalet Divanı'nın Türkler lehine kararını görmezlikten gelen ve vize konusunda "diyalog" öneren Avrupa Birliği Komisyonu Başkan Yardımcısı **Jacques Barrot**

Sermayenin Serbest Dolaşımı, Kişilerin Serbest Dolaşımı ve Hizmetlerin Serbest Dolaşımı'dır. Bunlardan birinin olmaması halinde Avrupa Birliği'nden bahsedilemez. Söz konusu 4 serbest dolaşımda da Avrupalılar açısından bir sorun yoktur, ama Türkler serbest dolaşım hakkından yoksun bırakılmıştır. Çifte standartlar konusunda verilebilecek bir başka örnek de Avrupa Birliği'ne üye olan kimi ülkelere adaylıkları döneminde, müzakereler sürerken tanınan vize kolaylığıdır. Avrupa Birliği, 2004'teki genişlemesi öncesinde aday ülkelerden Polonya, Macaristan ve Letonya, 2007'deki genişleme öncesinde Romanya ve Bulgaristan vatandaşlarına, adaylık sürecinde 3 ayı geçmemek kaydıyla turistik amaçlı ziyaretleri için vize uygulamama kararı almıştı.

Geçtiğimiz Temmuz ayında ise daha müzakere süreci bile başlamamış olan Sırbistan, Karadağ ve Makedonya vatandaşlarına bu yıl sonundan itibaren vizesiz seyahat izni tanındı. Yukarıda sıraladığım ülkelerin Avrupa Birliği ile olan ilişkileri Türkiye'nin 46 yıllık Avrupa süreciyle mukayese bile edilemez, çünkü söz konusu ülkelerden kimileri daha yeni bağımsız olmuş ya da kurulmuştur.

Bu ülkelerin vatandaşlarına tanınan vize muafiyetine baktığımda, 1 Ocak 1973'teki Katma Protokol, Aralık 1999'daki adaylık ve Aralık 2004'te başlayan müzakere dönemlerinde verilmesi gereken vizesiz giriş hakkımızın nasıl gasp edildiğini görüp, hayıflanıyorum. •

DERVİŞ VE KIZ

Derviş, eteğinde taşıdığı bir kucak dolusu elma ile bozkır sıcağında bayırları aşan bir genç kıza rastlamıştı. Yorgunluktan kızın yanakları al al olmuştu.

Derviş merakla sordu: "Neden o kadar çok doldurdun eteğini, kızım?" dedi. "Nereye gidiyorsun böyle, alı al, moru mor bu sıcakta?"

Elma dolu eteğini tutan kız, burnuyla uzaklarda bir tarlayı işaret etti: "Sevdiğim, ilerideki tarlada çalışıyor" dedi. "Ona elma götürüyorum."

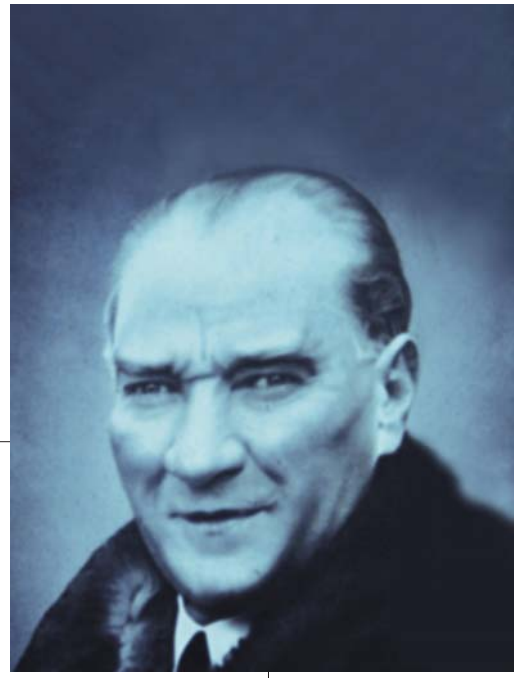
Derviş boş bulundu, sordu: "Kaç elma götürüyorsun, kızım?" dedi.

Böyle bir soru karşısında kız önce şaşırdı, sonra kınayan gözlerle Derviş'e baktı, ve şu yanıtı verdi:

"İnsan sevdiğine götürdüğü şeyi sayar mı hiç?"

Bu yanıtı duyan Derviş utançtan kıpkırmızı kesildi ve kimselere göstermeden, elindeki tespihin ipini kopardı, tanelerini çevreye saçtı.

Bütün Ümidim Gençliktedir

Sen gelmeden önce, sen ve arkadaşların yokken, yani aç ve yorgun insanlar kılıç altında yatarken, köreltmişti ruhlarını bin yıllık bezginlik!..

Değişti, gelişinle herşey...
Uzaklara baktı insanlar, gülerek...
Yol verdiler, selama durarak...
Yabancılar için, yanında bulunabilmek şerefti.
Gelişini beklerdi heyecanla, ardından ileri yürümek için...
Ne yaptığını bilen emin adımların,
Sonsuz ve sıcak güneş gibi,
Çekerdi ışığına insanları...
Ne demiştin sen?

"Az zamanda çok ve büyük işler yaptık!"

Pek anlayamadık o zaman...
Ama hep sen haklıydın!
Başka uluslar seni örnek aldı,
Ama onların Atatürk'ü yoktu...
Köylüyü milletin efendisi gören,
Çocuklara bayram armağan eden,
Gençlere önem veren,
Halkından korkmayan, halkını mutlu eden,
Güneş gibi halkına sevgi banyosu yaptıran,
Özgür insanların sevgilisi oldun...
Celal Bayar, bir gence;
"Bak delikanlı! Dikkat et!

Atatürk'ü sevmek bir ibadettir" demişti...

Ve sen, bizlere şunları söyledin:

"Türk Milleti'nin istidadı ve kesin kararı, medeniyet yolunda, durmadan, yılmadan ilerlemektir."

"Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça, daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."

"Öğretmenler! Cumhuriyet, fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli muhafızlar ister."

"Öğretmenler! Cumhuriyet sizden, düşünceleri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister."

"Tam bağımsızlık, ancak ekonomik bağımsızlıkla mümkündür."

"Biz dünya medeniyeti ailesi içinde bulunuyoruz. Medeniyetin bütün icaplarını tatbik edeceğiz."

"Medeni olmayan insanlar, medeni olanların ayakları altında kalmaya mahkumdurlar."

"Arkadaşlar, efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır."

"Bütün ümidim gençliktedir."

"Asıl önemli olan ve memleketi temelinden yıkan, halkını esir eden, içerdeki cephenin suskunluğudur."

"Memleket mutlaka modern, medeni ve yeni olacaktır. Bizim için bu hayat davasıdır."

"Din ve mezhep hiçbir zaman politika aleti olarak kullanılamaz."

"Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir."

"Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir, ilim ve fenden başka yol gösterici aramak gaflettir, dalalettir, cehalettir."

"Devrim yasası, eldeki yasaların üstündedir. Bizi öldürmedikçe, bizim kafalarımızdaki akımı boğmadıkça, başladığımız devrim ve yenilik bir an bile durmayacaktır. Bizden sonraki dönemlerde de böyle olacaktır."

"Beni görmek demek mutlaka yüzümü görmek demek değildir. Benim fikirlerimi, benim duygularımı anlıyorsanız ve hissediyorsanız, bu yeterlidir."

"Laiklik, yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti demektir. Laiklik, asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkanını temin etmiştir."

"Ey yükselen yeni nesil, istikbal sizindir. Cumhuriyet'i biz kurduk, O'nu yükseltecek ve sürdürecek sizlersiniz."

"Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

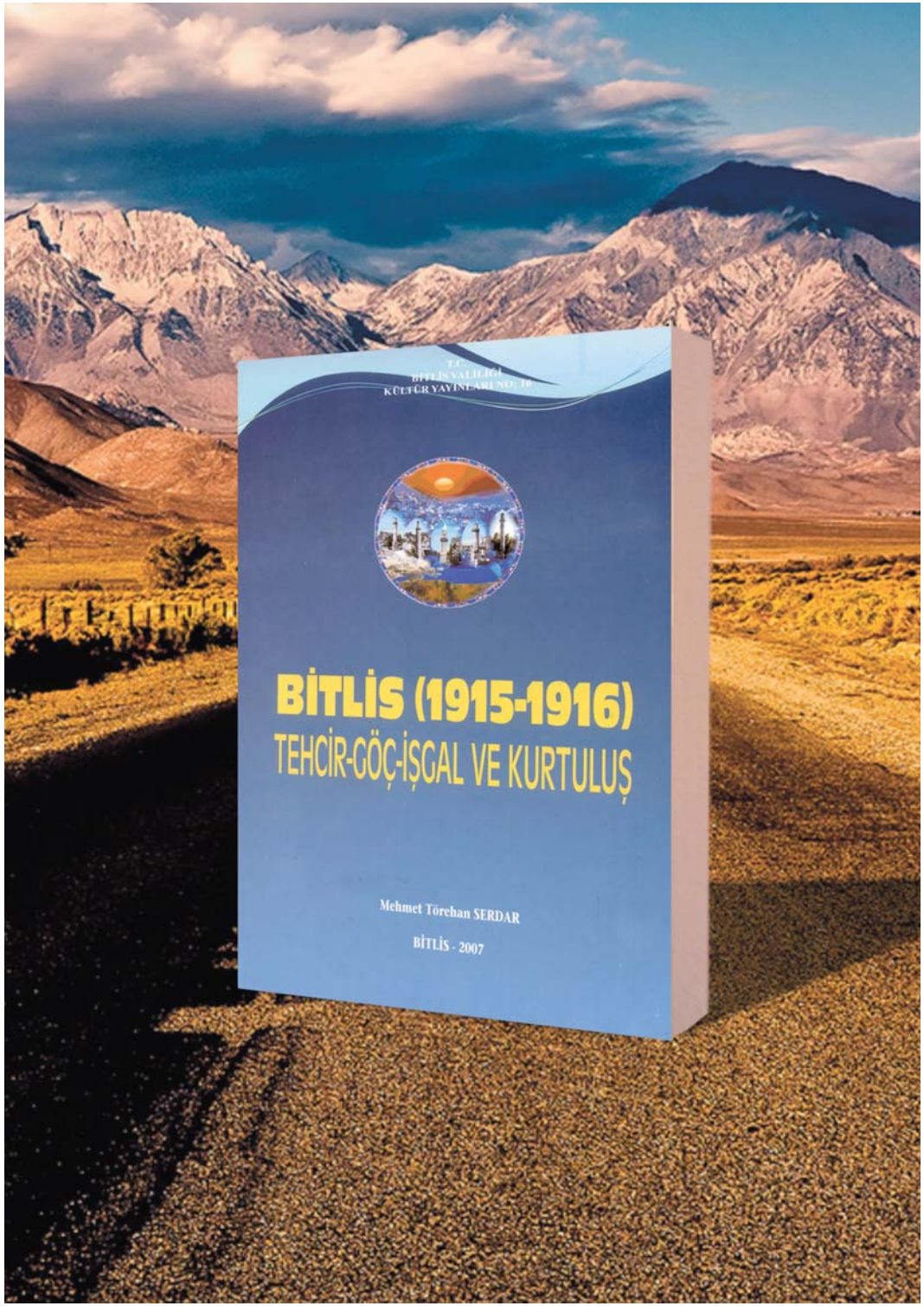
Ey Türk istikbalinin evlâdı!

İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!

Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!"

Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927

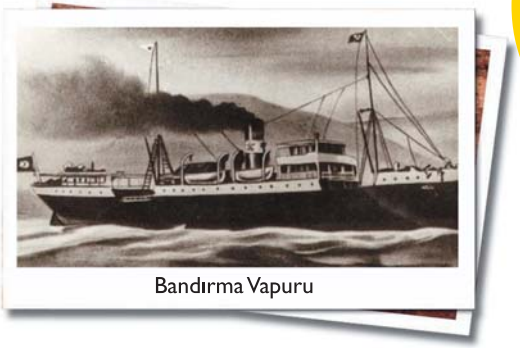

Derleyen: BARIŞ TARKAN

"Mustafa Kemal'i tutukla"

İngiliz binbaşı, Mustafa Kemal'i tutuklamaya gitti ve birliğiyle ona teslim oldu

Bandırma Vapuru

Mustafa Kemal 19 Mayıs 1919 günü, arkadaşlarıyla birlikte geldiği Samsun'da Bandırma vapurundan inmeye hazırlanırken, sahilden gelen bir motor hızla vapura yaklaşıyordu. Motorda, Mustafa Kemal'i vapurdan inmeden tutuklamakla görevli İngiliz binbaşı bulunuyordu.

Motor Bandırma vapuruna yana-şınca görevli İngiliz binbaşı güverteye çıktı ve yetkililere, "Vapurdaki generali göreceğini" söyledi.

İngiliz binbaşı, Mustafa Kemal'in karşısına getirildiğinde önce asker selamı verdi, sonra kendini tanıttı:

"İngiliz asayiş birliklerinden Binbaşı Salters" dedi ve… Konuşmasını

"Sizi tutuklamakla görevlendirildim, işte emir evrakım" diye sürdürmesi gerekirken ağzından birden, şu sözler döküldü:

"Ben ve sahilde bekleyen birliğim, emrinizdeyiz Komutanım."

Çevirmen, Binbaşı Sanders'in bu sözlerini Türkçe'ye çevirdikten sonra Mustafa Kemal, karşısındaki binbaşının geliş nedenini anladığını belirten bir ifadeyle gülümsedi ve "Bu andan itibaren siz ve arkadaşlarınız konuğumuzsunuz… Hoşgeldiniz" dedi.

Emekli Hava Albayı Kemal İntepe, İkinci Dünya Savaşı'nın en hararetli anlarının yaşandığı 1941 yılında, Türk Hava Kuvvetleri tarafından uçuş eğitimi için gönderildiği İngiltere'de söz konusu binbaşıyla tanışmış ve onun bu öyküsünü kendi ağzından dinlemiştir.

Mustafa Kemal'i tutuklamaya gidip, ona teslim olan İngiliz Binbaşı Sanders'in aşağıda ilgiyle okuyacağınız öyküsü, Emekli Hava Albayı

Öykünün yayımlandığı Silahlı Kuvvetler Dergisi

Kemal İntepe tarafından kaleme alınmış ve 1984 yılında, Silahlı Kuvvetler Dergisi'nin 291'inci sayısında yayımlanmıştır.

"Londra'ya vardığımızda, grubumuzun İngiliz makamları ile irtibatını sağlamak üzere yaşlı bir İngiliz hava binbaşısını irtibat subayı olarak atamışlardı. Adı Mr. Salter olan bu subay, Türkçeyi bizlerden daha iyi konuşuyordu. Mr. Salter'i birkaç defa eşi ile birlikte ikindi çayına davet ettim. O da beni akşam yemeklerine evine çağırıyordu.

Bir akşam bana şunları anlattı:

Mustafa Kemal'i tutukla

"1919 yılında Piyade Binbaşı Salter olarak Samsun'daki İngiliz işgal Tabur komutanı idim. 18 Mayıs 1919 günü İstanbul'daki İngiliz işgal kuvvetleri komutanlığından şifreli bir telsiz telgrafı aldım. Bu telgraf; "16 Mayıs 1919 günü, Mustafa Kemal adında bir Türk generalinin, Bandırma Vapuru ile İstanbul'dan görevli olarak ayrıldığını, fakat vapurdan gönderdiği telgrafta istifa ettiğini, eğer Samsun'a inecek olursa, tutuklanarak İstanbul'a gönderilmesini" istemekte idi.

Kumandanlığımın bu emrini en iyi şekilde yerine getirebilmem için ilk iş olarak tabur subaylarımı toplayıp kendilerine telsiz emrini okudum ve gerekli emirleri verdim. Şehirdeki durumu görmek için Samsun'a indim. Şehir her zamankinden daha kalabalıktı. Bu kalabalık pazar kalabalığından farklıydı. Siyah çizmeli, kilot pantolonlu siyah kalpaklı, sert bakışlı kimselerin çokluğu dikkatimi çekti. Sonradan, bunların Türk subayları olduğunu öğrendim. Durum çok nazikti. Dört gün önce Grekler İzmir'i işgal etmişler.

> Ortadaki mavi gözlü, sert bakışlı kişi ile göz göze gelince ne söyleyeceğimi şaşırdım

Birliğim ve Ben Emrinizdeyiz

19 Mayıs günü sabah erkenden iskeleye gittim. Sabah namazından çıkan herkes sahile inmişti. Kurtarıcılarını bekliyorlardı. Bir olay çıkmaması için taburumla bütün iskele ve civarını kordon altına aldım. Denizde, batı tarafında bir duman göründü. Sahildeki kalabalığın heyecanı son haddini buldu. Bir de gördüm ki, her askerimin arkasında siyah çizmeli kara kalpaklı bir Türk subayı duruyor. Hepsinin silahlı olduğu muhakkak. Vapur iyice göründü. Bazı il ve belediye görevlileri sandallarla vapurun demirleyeceği yere doğru gitmeye başladılar. Görevimi, iskele üzerinde yapamayacağımı düşünerek ben de motoruma atlayıp vapura doğru hareket ettim. Vapura ilk varan benim motorum oldu. Beraberimde getirdiğim iki erimi motorda bırakarak tercümanımla birlikte vapurun iskelesine tırmandım. İskelede beni selamlayan iki tayfaya; "Vapurdaki generali görmek istediğimi" söyledim. Bir tanesi önümüze düşerek bizi salonun kapısına kadar götürdü. Kapıdaki görevli, durumu içeriye bildirdi ve geriye dönüp bizi içeriye aldı. Herkes ayakta idi. Ortadaki mavi gözlü, sert bakışlı kişi ile göz göze

gelince ne söyleyeceğimi şaşırdım. Sert bir asker selamı verirken ağzımdan şu sözler döküldü, "Sahildeki birliğim ve ben emrinizdeyiz, Komutanım."

Paşa'nın yüzünde hafif bir tebessüm belirdi

Bunu nasıl söylemiştim? Daha önce hiç böyle bir şeyi aklımdan dahi geçirmemiştim. Tercümanım bir an durakladı. Kendisine dönüp bakınca hemen toparlandı ve Türkçe olarak generale iletti. Mustafa Kemal Paşa'nın yüzünde hafif bir tebessüm belirdi. Teşekkür etti ve beni de yanına alarak dışarıya çıktık. Öteki sandallar da vapurun etrafına varmışlardı. Gemiye çıkmış olan birkaç kişiyle tokalaştıktan sonra vapurdan benim motorumla ayrıldık. İskeleye vardığımızda muavinim koşarak yanıma geldi. Kendisine taburu safta toplamasını, silah çattırmasını ve Türk makamlarına teslim olmalarını söyledim. Biraz durakladıktan sonra emir tekrarı yaparak selam verip ayrıldı ve emrimi aynen yerine getirdi. Taburu o siyah çizmeli, kara kalpaklı kişiler teslim almıştı. Yanılmamıştım. Onlar hakkında edinmiş olduğum bilgiler doğru çıkmıştı.

Mustafa Kemal Paşa, benim yanıma, o siyah çizmeli kara kalpaklı kişilerden birini vererek kendi makam otomobilimle, tabii kendi şoförümle birlikte, misafir edileceğimi söyledikleri Ankara'ya gönderdiler. Taburumun erleri de Çorum, Çankırı ve Kastamonu'da kurulan esir kamplarına yerleştirilmişler. Kurtuluş savaşının sonuna kadar Ankara'da, Ogüstüs Mabedi'nin yanındaki Hacıbayram Camii'nin önündeki cadde üzerinde bulunan iki katlı ahşap bir evde kaldım. Hizmetimi göreceğini söyledikleri, fakat aslında gardiyanım olan ve sıksa suyumu çıkaracak kuvvetteki bir kadınla dört seneye yakın bir süre bu evde oturdum. Savaşın sonunda imzalanan anlaşma gereğince ben ve taburum, Malta'daki Türk esirlerle değiştirildik. İngiltere'ye döner dönmez tutuklandım ve divanı harbe verildim. Ben askeri hapishanede tutuklu iken ziyaretime gelen ailem ve ebeveynim, savunmamı yapabilmem için bana birçok gazete ve kitap getirmişlerdi.

> "Grekleri silahlandırarak İzmir'e çıkardık. Sonuç ne oldu? Grekler İzmir'de denize döküldüler..."

Onlardan yararlanarak, kısa, fakat öz bir savunma hazırladım. Bana isnad

edilen suç taburumu hiç direnmeden teslim edişim idi. Yüksek Askeri Mahkeme'nin önüne çıktığımda savunmamı büyük bir soğukkanlılıkla okudum ve şu cümlelerle bitirdim:

"Sayın hakimler. Başbakanımız Lloyd George'a Avam Kamarası'nda şöyle bir soru sorulmuştur: Grekleri silahlandırarak 15 Mayıs 1919'da İzmir'e çıkardık ve o tarihten bu yana milyarları bulan (sterling) masraflar yaptık. Sonuç ne oldu? Grekler İzmir'de denize döküldüler ve Anadolu'daki bütün Rumlar atıldılar veya göçe zorlandılar. Bizim kazancımız nedir?"

XX. yüzyılın dahisi

Bu soruya karşılık Başbakan Lloyd George şunu söylemiştir: 'Yüzyıllar bir veya iki dahi yetiştirir. XX. Yüzyılın dahisinin Türkiye'den çıkacağını ben nereden bilebilirdim?'

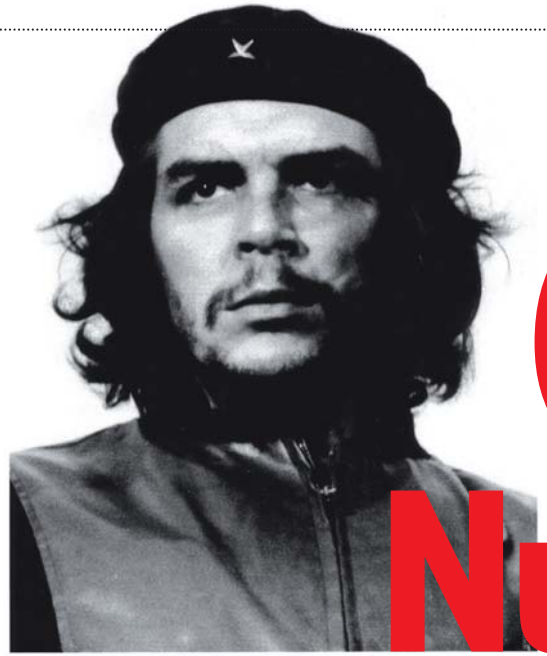
Görüyorsunuz sayın hakimler, karşınızdaki bu subay, Başbakanımızın bahsettiği, XX.Yüzyılın dahisi ile hiç beklemediği bir anda karşı karşıya ve göz göze gelmişti. Ne yapabilirdi? Eğer ben başka türlü hareket edecek olsa idim, bugün benimle beraber bütün taburumun mezarlarını ziyarete gidecektiniz. Fakat şimdi, eceli ile ölmüş olan üç erimizin dışında hepimiz sağ salim yurdumuza dönmüş, ailelerimize kavuşmuş durumdayız. Karar yüksek adaletinizindir.

Beraat ettim ve terhis edildim.

Sivil hayatta bir tütün şirketinde iş buldum. Şirketim "Abdullah Cigarette" adındaki Türk tütünü ve Virginia karşımı sigarayı çıkartıyordu. Türkçe'yi çok iyi konuştuğum için tütün eksperi olarak Türkiye'ye gönderdiler. İlk iş olarak Mustafa Kemal Paşa'yı ziyaret ettim. Beni kabul buyurdular ve ilgililere, Türkiye'deki ikametim hususunda yardımcı olmalarını emir buyurdular. Ailemle birlikte II. Dünya Savaşı'na kadar, tütün üreten köylerde, Türk köylüsü ile birlikte yaşadım. Türk köylüsünü o kadar çok sevdik ve o kadar çok benimsedik ki eğer hükümetimiz tarafından resmen İngiltere'ye çağrılmasaydık Türkiye'de kalmayı tercih ederdik.

Kaderim Yine Türklerle Birlikte Olmaktı.

İngiltere'ye döndüğümüzde beni hava bakanlığından çağırdılar ve yeni görevimi bildirdiler. Çok sevindim ve müjdeyi aileme büyük bir zevkle bildirdim. Beni terhis olduğum rütbe ile Kraliyet Hava Kuvvetleri (RAF)'ne almışlardı. Görevim İstihbarat Başkanlığında idi. Türkiye ile İngiltere arasında 1939'da yapılan bir anlaşmaya göre İngiltere'ye uçuş eğitimine gönderilecek olan subayların RAF ile irtibatını sağlayacaktım yani yine Türklerle birlikte olacaktım..." •

Yazan: FARUK HAKSAL

Che ve Nutuk

Nutuk'un Küba Devrimi'ndeki yeri aslında daha önceki yıllara dayanıyor. Sosyalist Küba Cumhurbaşkanı Fidel Castro, 12 Mayıs 1961 tarihinde Havana'da görevli genç Türkiye diplomatı Bilal Şimşir'den "Atatürk'ün Büyük Nutuk Kitabı"nı ister.

ABD'nin bilgisi olmaması ricasıyla yapılan bu istek, Bilal Şimşir tarafından uzunca bir süre sonra yerine getirilebilir. İşte, Fidel Castro'nun Atatürk hayranlığının kaynağı, İngilizce "Nutuk" kitabını özümseyerek okumasında ve devrimci M. Kemal Atatürk'ün ilk antiemperyalist savaşımını zafere eriştiren "1919 Ruhu"ndan esinlenmesinde yatıyor.

12 Aralık 1996'da bir ödül töreni için gittiği Küba'da Dursun Özden, bir görüşme olanağı bulduğu Fidel Castro'ya, Türkiye'de o günlerindeki "Devrimci hareketleri"nden söz etmiş ve şöyle demişti:

"Türkiye'de solcu, ilerici ve devrimci gençler, Che Guevara ve Fidel Castro'yu çok seviyorlar ve sizleri mutlak önder olarak kabul ediyorlar."

Fidel Castro bir Türk'ten duyduğu bu söz üzerine çok şaşırmış ve şöyle karşılık vermişti:

Devrimci M.Kemal Atatürk varken, Türk gençleri neden kendilerine başka önder arıyorlar?... Devrimci Atatürk bizim ve tüm mazlum halkların esin kaynağıdır..."

1997 yılının Mart ayında Habitat Toplantısı için İstanbul'a gelen Fidel Castro, burada yaptığı konuşmada ise şöyle demişti:

"Asıl devrimci M.Kemal Atatürk'tür. Ben bir devrim yaptım, ama O'nun yaptıklarını asla başaramazdım. Sakın kendinize başka esin kaynağı aramayın..."

Fidel Castro'nun bu sözleri karşısında heyecanlanmamak mümkün mü? Bu bağlamda son yıllarda Latin Amerika ülkelerinde esmekte olan "ulusalcı ve antiemperyalist rüzgârda" Mustafa Kemal ışığının etkisi yok mudur sizce?...

Fidel Castro: "Asıl devrimci M. Kemal Atatürk'tür. Sakın kendinize başka bir esin kaynağı aramayın."

O Mustafa Kemal ışığıdır ki, doğudan batıya, güneyden kuzeye, birçok halk hareketini ve halk önderini etkilemiştir. Çağdaşları Lenin ve Churchill ondan her zaman övgüyle söz etmişlerdir. 1935'teki Uzun Yürüyüş öncesinde Şankay Meydanı'nda toplanan binlerce Çinliye seslenen Mao'nun ilk sözü şu olmuştur: **"Ben, Çin'in Atatürk'üyüm.."**

Ve 1948'den bugüne dek, Çin Halk Cumhuriyeti'nde, 8. ve 9. sınıflarda öğrencilere, Yakınçağ Tarihi derslerinde Atatürk ve Cumhuriyet Devrimleri okutulmaktadır.

Bu göğüs kabartıcı haberlerden sonra geliniz, şu iki haberi de, olayların "failleri" adına, yüzlerimizi kızartarak okuyalım:

Birincisi, Küba polis şefi Carlos Fernandez'in yaptığı bir açıklamadır:

"Başkent Havana'da, birçok dünya liderinin büstlerinin bulunduğu 13/K parkındaki Atatürk büstü, Havana Karnavalı için çeşitli ülkelerden gelen ve 'Türk pasaportu taşımalarına karşın kendilerinin Türk olmadığını ileri süren" birkaç genç tarafından 26 Temmuz günü yerinden sökülmüş ve yok edilmiştir..."

İkinci örnek ise çok düşündürücü dür: "Halkının çoğunluğunun 'Evet' oyu vererek kabul ettiği Annan Planı uyarınca KKTC'de, ortaöğretim okullarındaki ders kitaplarından Atatürk ve Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı konuları çıkarılmıştır..."

* * *

Son yıllarda ülkemizin üzerine çöken kara bulutları gördükçe, öldürüldüğünde Che'nin sırt çantasından Nutuk'un çıktığı haberini anımsamak, acı bir tebessümün belli belirsiz çizgilerini oluşturuyor dudaklarımızın kıvrımlarında… •

Mersin'in Silifke ilçesi Göksu İlköğretim Okulu öğretmeni Ali Erdem, Güneydoğu Anadolu'da görev yapan askerlerimize öğrencilerinin gönderdikleri mektuba gelen yanıtı, Bütün Dünya okurlarıyla paylaşmak istiyor.

Irak sınırına 300 metre uzaklıktaki Şırnak, Uludere'de, Hilal Üs Bölgesi Komutanlığı'ndan gönderilen bu yanıt-mektup, tüm silah arkadaşları adına bir subay tarafından kaleme alınmıştır.

Öğretmen Ali Erdem, kendi görüş ve duygularını ise şöyle belirtmektedir: "Bu mektup öğrencilerim ve benim için o kadar değerli ki… Anlatamam. Bizleri böyle büyük bir sevinç ve mutluluğa boğduğu için bu duyguları sizlerle de paylaşmak istedim. Türk milletine yakışan, Türk Ordusu'nun şerefli bir üyesi olan bu subayımız, öğrencilerime birçok konuda ders vermekte, yol göstermekte, hepsinden önemlisi, vatanın korunması ve bölünmez bütünlüğü ile ilgili olarak onlara, özellikle son zamanlarda büyük bir gereksinim duydukları kocaman bir "güven duygusu" aşılamaktadır."

Değerli subayımızın, ilköğretim okulu öğrencilerine yazdığı mektubunu, hiç kuşkumuz yok, büyükler de göğüsleri kabararak okuyacaklardır.

Mektuptaki Ders

"Sevgili kardeşlerimiz,

Her karış toprağı şehitlerimizin kanlarıyla yoğrulmuş vatanımızı, bütün bu zor şartlara rağmen korurken, siz 4/A sınıfı öğrencilerinin yüreğini yanımızda hissetmek bizim gücümüze güç katmaktadır.

Vatanın bölünmez bütünlüğünü korumakla görevli olan bizler şunu iyi biliyoruz ki; bu ülkede kalbi her an bizimle çarpan sizler gibi milyonlarca kardeşimiz, gerektiği zaman vatan ve millet uğruna canını seve seve feda etmeye hazır olan milyonlarca analar bacılar, Emre, Çağrı, Uğurcan, Furkan, Tuncay ve Mehmet gibi askerlik çağına girmeyi sabırsızlıkla bekleyen nice delikanlılar vardır.

Yüzyıllar boyunca bu asil milletin bağrından kopmuş olan Türk Ordusu, sadece bu vatanı iç ve dış düşmanlara karşı korumakla kalmamış, aynı zamanda milletimizi ayakta tutan ortak değerlerimizin de bekçiliğini yapmıştır ve yapacaktır. İşte bu yüzden ordu ve millet, asker ve sivil et ile tırnak gibi birbirinden ayrı düşünülemez hale gelmiştir. Semanur'un, Ayşe'nin ve Cemre'nin kim olduğumuzu bilmeseler de bizleri tanır gibi olmalarının sebebi de budur.

Kardeşlerimiz, Beste'nin, Merve'nin, Faruk ve Büşra'nın da dile getirdiği gibi aslında savaş, ülkeye, millete ve tüm insanlığa oldukça büyük zararlar vermektedir.

Türk Milleti de tarih boyunca her zaman barıştan yana olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Ulu Önder Atatürk de ''Yurtta Sulh, Cihanda Sulh'' sözleriyle Türk Milletinin dünya üzerinde tüm insanlıkla kardeşçe yaşama isteğini dile getirmiştir. Ancak, ''Kimsenin bir karış toprağında gözümüz yoktur, fakat bir çakıl taşımızı bile kimseye vermeyiz'' diyen Türk Milleti, gerektiği zaman vatanın bölünmez bütünlüğünü korumak, dosta güven, düşmana korku salmak amacıyla bağrından güçlü ve cesur ordusunu çıkarmış ve her an savaşa hazır durumda muhafaza etmiştir.

Türk Ordusu, gerek vatanın bölünmez bütünlüğü uğruna seve seve canını feda etmeye hazır oluşuyla gerekse aldığı eğitim, disiplin ve vatan sevgisi sebebiyle dünyada eşine çok az rastlanır askerlere sahiptir. Bu eğitim ve disiplin, sınıfınızdan Alparslan'ın da belirttiği gibi Anıtkabir'de nöbet tutan askerlerde kendini göstermektedir.

Abdurrahman ve A. Mustafa'nın mektuplarıyla birlikte bize gönderdiği fotoğraflardan anlaşılıyor ki, 4/A sınıfı erkekleri hiç kuşkusuz ileride çakı gibi birer asker olacaklardır. Bundan şüphemiz yoktur. Ayrıca, keşke erkek olsaydık o zaman biz de asker olabilirdik diyen Melike, Yağmur ve Şükran'a Atatürk'ün şu sözlerini hatırlatmak istiyoruz. Kendisine sorulan ''Niçin sadece erkekleri silah altına alıyorsunuz?'' sorusuna Ulu Önder: ''Vatanı savunmak söz konusu olduğu zaman bizim milletimiz için kadın-erkek fark etmez'' demiştir.

Sevgili kardeşlerimiz siz hiç endişelenmeyin, Kaan'ın da düşündüğü gibi her zaman rahat olun; çünkü biz, sizleri korumak için gerekli güce, cesarete ve inanca fazlasıyla sahibiz. Yeter ki millete faydalı fertler olabilmek için okulunuza ve derslerinize önem verin, unutmayın ki; bir ülke için ordu ne kadar önemliyse eğitim de o kadar önemlidir. Aslında sizler de cehaletle savaşan

eğitim ordusunun birer askerlerisiniz. Sizlerin de yazdığı gibi ‘‘Bir çivi bir nalı, bir nal bir atı, bir at bir süvariyi, bir süvari bir orduyu, bir ordu da bir milleti kurtarır.’’ İşte her biriniz o eğitim ordusu içerisinde birer çivisiniz ve bu ülkenin geleceği için hepinizin rolü çok önemlidir. Bu arada yeri gelmişken başta Sema, Burak, Halil, Onur ve Mina olmak üzere bu tür anlamlı sözleriniz ve şiirleriniz için tüm 4/a sınıfına teşekkür ediyoruz.

Sevgili kardeşlerimiz, siz bizi hiç merak etmeyin, yürekleriniz yanımızda olduğu sürece ne dondurucu soğuk ne kavurucu sıcak ne de eşlerimizden çocuklarımızdan ayrı olmak bizi yıldırır. Yine bu konuda bizleri düşünen Aycan, Şadiye ve Semanur’a teşekkür ederiz.

Ayrıca, sizi vatan sevgisi konusunda duyarlı olarak yetiştirmiş olan değerli hocamız Sayın Ali Erdem Bey’e şükranlarımızı sunar, hepimiz, hepinizin gözlerinden öperiz.

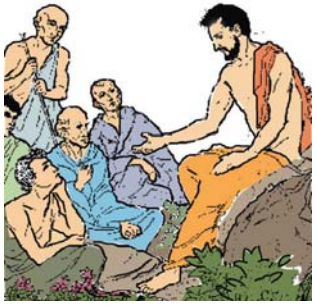
Hilal Üs Bölgesi Komutanlığı"

GECE İLE GÜNDÜZÜ NASIL AYIRDEDERSİNİZ ?

Bir bilge kişi, çölde öğrencileriyle otururken sordu:

“Gece ile gündüzü nasıl ayırt edersiniz?” dedi. “Tam olarak ne zaman karanlık başlar, ortalık tam olarak ne zaman aydınlanır?

Öğrencilerden biri şöyle yanıt verdi: “Uzaktaki sürüye bakarım. Koyunu, keçiden ayıramadığım zaman, akşam olmuş demektir” dedi. Başka bir öğrenci söz aldı: “Hocam” dedi. “İncir ağacını, zeytin ağacından ayırdığımda, anlarım ki sabah başlamıştır.” Bilge, uzun süre konuşmadı. Öğrenciler meraklanmışlardı, “Siz ne düşünüyorsunuz hocam?” dediler.

Bilge kişi onlara şu dersi verdi: “Yürürken karşıma bir kadın çıktığında, güzel mi, çirkin mi, siyah mı, beyaz mı diye ayırmadan, ona "bacım" diyebildiğimde ve önüme çıkan erkeği, zengin mi, yoksul mu diye bakmadan, milletine, ırkına, dinine aldırmadan, kardeşim sayabildiğimde anlarım ki, sabah olmuş, ortamda tam anlamıyla aydınlık başlamıştır...”

YAŞAMDAN GÖZLEMLER
Ali Naili Erdem

HUZURLU YAŞAMAK

İlahi bir ışık, manevi bir güneş olan Hazreti Mevlana, 700 yıl önce “Kitabım insan, kıblem sevgi, tapınağım gönül” demiş.

Ne anayasa, yasalar, ne A partisi, ne B partisi demiş, ne şu holding, ne de bu demiş. “Kıblem sevgi” demiş, yatmış kalkmış, sevgiyi zikretmiş.

İnsan Kur’an’da da, İncil’de de evrenin efendisidir. Ve değerler üstü değer olan insan, yaradılışın gayesi ve sonu olarak tanımlanmıştır.

Kitaplar böyle yazsa da, uygulama aksidir. Ve büyük balıklar, küçük balıkları yediği gibi, “Ye kürküm ye”, sürüp gitmektedir.

Yine işkenceler, yine ölümler, binlerce faili meçhul cinayetin harmanlandığı yerdeyiz. Böyle bir ortamda insan, Tanrı’-nın yansıması olabilir mi?

80 yaşımı devirdim, şu uygarlık denen nesneyle, hukuk devletini ve hele hele insan haklarını anlayamadım, gitti… Üstelik 59 yıllık hukukcuyum. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu bilenler arasındaydım güya.

Yaşamımız boyunca sevgiyi egemen kılmaya çalıştık. Diledik ki kaba kuvvet bitsin. Hak arayanlar cezalandırılmasın. Adaletin aydınlığı tüm karanlıkları ışığa boğsun. Ve eşref-i mahluk olarak adlandırılan insan, insanca yaşasın. Dileklerimizin kabul olduğu dönemlere tanıklık ettiğimiz gibi, olumsuzluğun acısını çektiğimiz zamanlar da oldu.

26 Temmuz tarihli Vatan gazetesinin birinci sayfası, “Biraz hoşgörü” manşetini taşımaktadır. Gazeye göre “Herkes

itiraz, karşı görüş, protesto, kaba kuvvetle anında cezalandırılmaktadır. Ve altalta üç fotograf… Birincisi, üniversite gençlerinden birkaçı okul harçlarını çok bulup, protesto etmek isteyince yaka paça karakola götürülmüşler. Suçun ne olduğunu anlamak mümkün değil. Protestonun demokrasilerde suç olduğunu doğrusu hiçbir kitapta görmedim.

İkinci fotograf ise sayın başkanın kortejine metal selamı verenle 21 saat karakolda sorgulanmışlar.

Üçüncü fotografta, boyunlarını bükmüş bir erkekle bir kadın ve boş gözlerle bakan çocuklar var. Olay "Çocuklarından birinin ölümü üzerine izdıraplarını sayın cumhurbaşkanına bir mektupla duyurmak istediklerinden, karakola getirildikleri ve dövüldüklerinden" ibarettir.

Eğer her üç olay da gazetenin anlattıklarından ibaretse, vicdan azabı çekmemek, "Yahu nelere oluyor?" dememek olası değil.

Doğrusu şu demokrasinin ve temel hak ve özgürlüklerin ne menem şey olduğuna akıl erdiremedik.

Bir sayın başbakan "Yollar yürümekle aşınmaz" deyince kızılca kıyamet koptu. Şimdi de "Sen misin yürüyen?" diye tartaklanıyorlar.

Eskiler, "Etliye sütlüye karışma, deli gibi bak, ölü gibi yat" demişler. Batılılar, üç maymunları önermişler.

İngilizler, "Dil, susmak içindir" atasözüne sığınmışlar. Bütün bunların kestirme yolu, "Ört ki ölem"den başka bir şey değildir.

İyi de, insan sadece bedensel bir varlık değildir ki. Bir akıl, bir ruh dünyası vardır. Ve şikayet hakkı, itiraz hak-kı, en doğal haklarıdır.

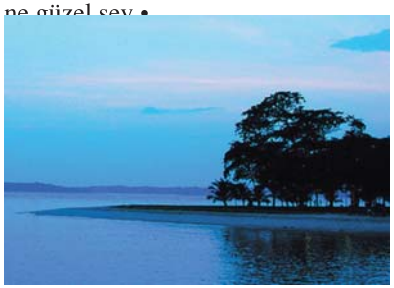
Mevlana, "İnsan bir hamur teknesi boyundadır. Ama her şeyden ve her varlıktan yücedir" buyurmuş. Kim eşya gibi bakılmasına rıza gösterebilir ki?

Demokrasi insana verdiği değer nedeniyle vazgeçilmez olmuştur.

Devlet babanın görevi de, baba gibi davranmaktır.

Şevkati ve merhametiyle yücelen bir idare neden olmasın?...

"Bizde gönül kırmalar yoktur
Yolumuz baştan başa var oluş yoludur
Yaşam yoludur, huzurdur, barıştır" diyen Mevlana'nın insan sevgisini ik-tidar görmek, tüm insanlık aleminin öz-lemi olduğuna inanmak ne güzel şey •

FIRÇALAYARAK
Serdar Günbilen

BÜYÜK YAPITLARIMIZ
Konur Ertop

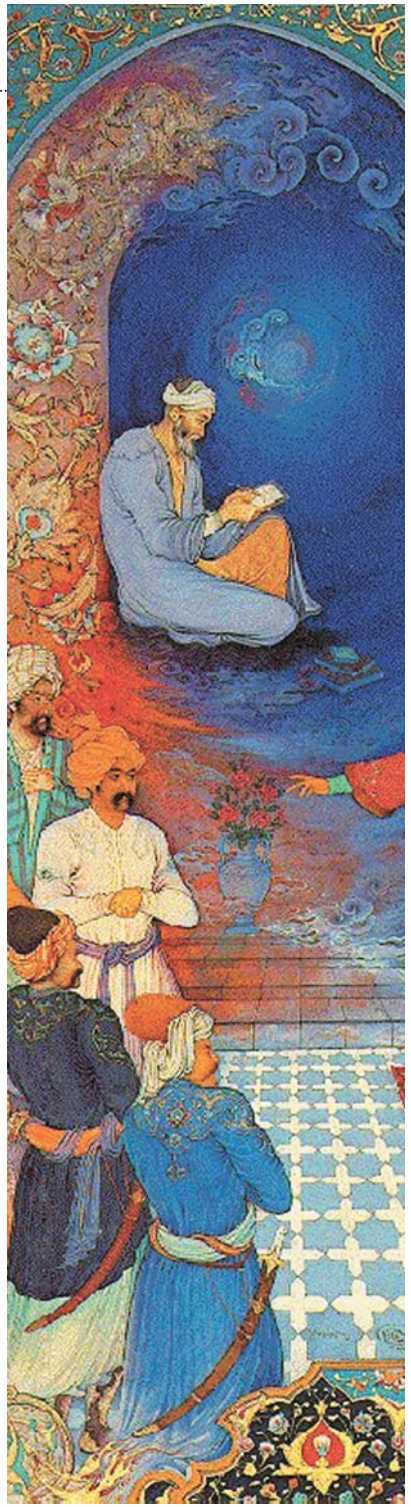
Osmanlı tarihinin en eski döneminde

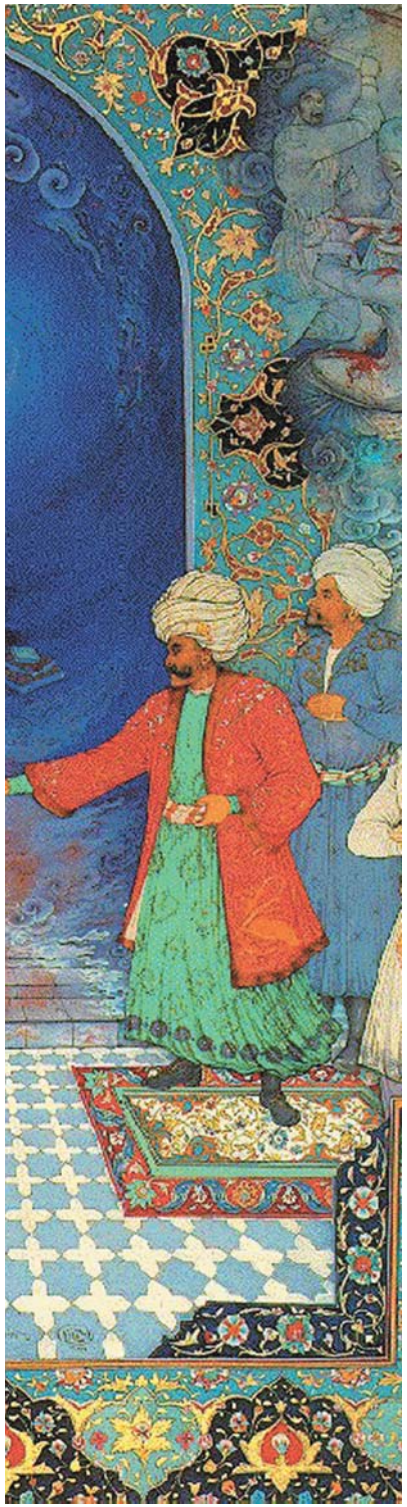
Söylenceler ve Gerçekler Yanyana

"Devrimde olanı defter ettim"
-Âşıkpaşaoğlu Derviş Ahmet

Kitaplar da şaşırtıcı serüvenler yaşıyor: Pek ünlü bir tarihçi olan Prof. Dr. Halil İnalcık'ın İngilizce bir yapıtının güzel bir çevirisini büyük bir yayın kuruluşu "Osmanlı İmparatorluğu: Klasik Çağ" adıyla basmıştı. Altı yıl sonra başka bir kuruluş, değerli Profesörün aynı konuyu biraz daha değişik bir düzenlemeyle ele alan "Devleti Aliyye" (Yüce Devlet- Osmanlı Devleti) kitabını basınca beklenmedik bir ilgi uyandırdı, kitap üç ayda 17. basımına ulaştı. Tam o sırada Prof. H. İnalcık'ın en az 20 yıldır sırası geldikçe yinelediği bir tarihsel olgu yeniden konuşulmaya başladı.

Osmanlı devletinin 1299 yılında Söğüt'te kurulduğu anlatılmaz mı? Prof İnalcık Bizanslı tarihçi Georgios Pachymeres'in açıklamasına dayanarak Bizans'a karşı 27 Temmuz 1302'de kazanılmış Yalakova (Bafeus-Hersek) zaferini, Osman'ın "Bey" olarak tanınmasının başlangıcı diye gösteriyordu. Değerli profesörün görüşü sanki bugün ortaya atılmış gibi, 2009 yazında bu konu birdenbire beklenmedik yankılar yarattı. TV izlenceleri, açıkoturumlar düzenlendi. Söğüt Belediyesi ile Yalova Büyükşehir Belediyesi konuyu tartışırken Altınova Belediyesi de sözkonusu savaşın asıl kendi topraklarındaki Koyunhisar'da (Bafeus) gerçekleştiğini, Yalova'nın Altınova'yı sahiplenmek yerine kendisini öne çıkarmasının haksızlık olduğunu ileri sürdü.

Bu yaşananlar, "tarihçi-kaynakları -meslekten olmayanların tarihe ilgisi..." gibi konuları gündeme getirdi.

Mesleği tarihçilik olmayanların da tarih çalışmalarını izlemesi, tarih kitaplarını okuması elbette iyidir. 20 yüzyılın başlarında Fuat Köprülü'nün tarih incelemelerini neredeyse tüm aydınlar yakından izliyor, Ahmet Refik'in yayınları çok geniş toplulukların tarihle ilgilenmesini sağlıyordu.

Tarihi en güvenilir kaynaklara dayanarak en gelişmiş yöntemlerle ele alan incelemelerden öğrenmeliyiz. Ya ötekiler? Yüzlerce yıl öncesinin görüşlerini, düşüncelerini yansıtan, olayları onlara göre yorumlayan, eski toplumların sanatına, inançlarına tanıklık eden yapıtlar? Tarihçi onları bilim yöntemiyle denetliyor, ayıklıyor, anlattıkları gerçekleri söylenceden ayırıyor. Acaba eski tarih kitaplarının geçmişte yaşananları, eski insanları hem de kendi dilleriyle duru bir su gibi yansıttığı söylenemez mi?

"Âşıkpaşaoğlu Tarihi" tam da böyle bir yapıttır.

Bu hoş kitap, Osmanlı Devletinin kuruluşundan başlayarak Fatih döneminin sonuna doğru uzanır. Yazarın, "Ya İlahi! Büyüklüğün, yüceliğin hakkı için bu söylenceyi okuyana, dinleyene, yazana sen rahmet et!" diye yakarmasından, daha başka benzerleri gibi yeniçeri ocaklarında, halkın toplandığı yerlerde, beylerin konaklarında, tekkelerde topluca okunup dinlendiği düşünülebilir.

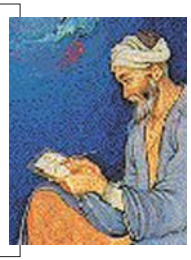
Baba İlyas'ın soyundan gelen yazarın büyük babasının babası, eski Anadolu Türkçesiyle tasavvuf içerikli mesneviler kaleme almış Âşık Paşa'ydı. Bir 15. yüzyıl insanı olan, o dönemin inançlarını taşıyan, o inançlara göre yaşayan Âşıkpaşaoğlu Derviş Ahmet dupduru, güzelim eski Anadolu Türkçesiyle konuşur. Yapıtını 83 yaşındayken yazdığını anlatır. Pek az sonra öldüğü, İstanbul'da kendi yaptırdığı mescidin avlusunda toprağa verildiği düşünülmektedir.

Âşıkpaşaoğlu Osmanlı devletinin kuruluşunun ilk yüzyılındaki olayların pek çoğunu yaşlılardan dinlemiştir. Şu anlattıkları o dinlediklerindendir:

"Soru: Ey derviş! Sen kendin o cenkte (Ankara Savaşında) birlikte değildin. Ya bu macerayı kimden aktarırsın?

Yanıt: Bursa'nın bir yöneticisi vardı, Koca Naip derlerdi. O Beyazıt Hanın solaklarındandı. Hanı esir ettiklerinde o da Hanla birlikteydi. Beyazıt Han Akşehir'de Tanrının rahmetine vardığında yanındaydı. Fakir dahi ona sordum: 'Timur, Beyazıt Hanı nasıl saklardı?' O söyledi: 'Timur bir tahtırevan yaptırdı kafes gibi, iki at ortasında. Yola çıktıklarında kendi önünde yürütürdü. Konakladıklarında kendi çadırı önünde kondururdu, dedi."

'Timur, Bayezit Han'ı iki atın arasında kafes gibi bir tahtırevanda saklar, yola çıktıklarında kendi önünde yürütürdü'

Âşıkpaşaoğlu'nun yararlandığı önemli bir kaynak Yahşi Fakih'in günümüze ulaşmayan tarihidir. Bu yapıt Yıldırım Beyazıt dönemine dek gelen dönemi konu ediniyormuş.

Yahşi Fakih ikinci padişah Sultan Orhan'ın imamının oğluydu. Anlattığı olayların önemli bir bölümü o dönemleri yaşamış olan kendi babasının anlattıklarına dayanıyordu. Âşıkpaşaoğlu gençliğinde hastalanarak bir süre Geyve'de Yahşi Fakih'in evinde kalmış. Bu sırada onun yazdığı tarihi okumuş. Yıllar sonra kendi kitabını yazarken gençliğinde Geyve'de okuduklarından yararlanmış.

Yıldırım'ın Akhisar'da Macarlarla yaptığı savaş, Timur'la Ankara savaşı gibi olayları bu savaşlarda bulunanlardan dinleyerek yazmıştır. Rumeli'de akınlara katılmış, 2. Murad'ın Belgrad seferinde, İstanbul'un alınışında, çağrılı olarak Fatih'in şehzadelerinin Edirne'deki sünnet düğününde bulunmuş. Yaşadığı, tanıklık ettiği olaylar yazdığı kitaba ilginç sayfalar kazandırmıştır.

"Gördüm bu cihan garaibin çok *(dünyanın şaşılacak şeylerini gördüm)*

Gelmez hesaba, anılmazı yok

Devrimde olanı defter ettim..."

der.

Örneğin 6. Padişah olan 2. Murad'ın uzun saltanat döneminin en yakın tanıklarından olmuş, ordunun seferlerine katılarak olup bitenleri gözleriyle görmüştür.

"Onun saltanat dönemi 31 yıl oldu. Bu savaşların, maceraların topunu, onun yapıp ettiklerinin, söylediklerinin her birini bu ben Âşıki Derviş Ahmet gördüm, bildim. Ama kısalttım. Bu söylencede yazdım. O nedenle kısaltım ki bunun yaptıkları, söyledikleri dille anlatılamaz."

Âşıkpaşaoğlu okuduklarına, dinlediklerine dayanarak örneğin şunları anlatmaktadır:

Bilecik alınmış, boşalan evlere çevreden gelenler yerleşmiş, kiliseler mescite çevrilmiş. Sultanın adı anılarak Cuma namazını kıldırılmalıdır, bir de kadı görevlendirilmelidir. Bunlar içinse Selçuklu Sultanının izni gerekmektedir. Osman Gazi kararını bildirir: "Bu kenti ben kendi kılıcımla aldım. Buna Sultanın ne katkısı oldu ki ondan izin alayım. Ona sultanlık veren Tanrı bana da savaş yoluyla hanlık verdi. Bağışladığı şu sancaksa ben de sancak götürüp kâfirlerle uğraştım. Eğer o, Selçuk soyuyum derse ben de Gök Alp oğluyum derim. Eğer bu ellere ben onlardan önce geldim derse Süleyman Şah dedem de ondan önce geldi." der. Dursun Fakı, kadılığa getirilir, Cuma hutbesini de o okur.

Yaşam hareketlenmiş, meydanda kalabalık bir pazar kurulmaya başlamıştır. Germiyan elinden gelen biri, "Bu pazarın bacını bana satın." deyince, Osman Bey, "bac"ın ne olduğunu sorar. Germiyanlı, pazara gelenlerden akça toplayıp içinden kendi payını alarak Beye götürecektir! Osman Beyin aklı yatmaz, "Bir kişinin kazandığı başkasının olur mu? Kendi malı olur. Ben onun malına ne kattım ki bana akça

ver diyeyim?" diye söylenir. Sonunda aklı yatarak, "Her kişi ki bir yük getire, sata, iki akça versin. Her kim ki satmasa hiç nesne vermesin. Her kişi ki bu kanunumu boza, Tanrı onun dinini ve dünyasını bozsun." der. Devlet kurumu gelişmeye, böylece yasalar oluşmaya başlamıştır...

Üçüncü padişah Sultan Murat döneminde Rumeli'deki savaşlarda alınan esirlerin çoğaldığı görülür. Padişaha gazilerin getirdiği esirlerin beşte birini almasının Tanrı buyruğu olduğu anlatılır. Beşten az esiri olan gaziler ellerindeki her esir için 25 akça ödeyecektir. Padişaha verilecek esir sayısı günden güne çoğalınca çocuk yaşta olanlar Türk aileler yanında Müslüman olarak yetiştirilir:

"Sonra kapıya getirdiler. Ak börk *(keçe külah)* giydirdiler. Adını önceleri 'çeri' *(asker)* iken 'Yeniçeri' koydular. Yeniçeri ocağı bunun zamanında kuruldu."

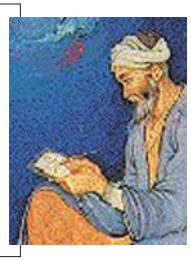
Yıldırım Beyazıt Anadolu'da birçok yeri ele geçirmiştir. Âşıkpaşaoğlu bu fetihlerin zorla, kan dökerek değil, adalet yoluyla gerçekleştiğini anlatır:

"Önceki beyler halkını zulüm ile incitmişlerdi. Beyazıt Han hangi ile vardıysa halk karşılamaya geldi. Onun adaletinin büyüklüğü nedeniyle kimi yerde halkın beyleri de ona boyun eğdiler."

Kadılar yolsuzluk yapıyor, rüşvet alıyormuş. Yıldırım tümünün toplatılıp Yenişehir'deki bir eve doldurulmalarını istemiş. Öylesine kızgınmış ki hepsini evle birlikte yaktıracakmış. Padişahın Maskara Arap denen dalkavuğu gelip Bizans'a elçi olarak gitmek istediğini söylemiş. Kadılar ölünce onların yerine geçsin diye keşişleri getirecekmiş:

"Han eyidür (der): 'Bire it Arap' der, Kadılığı keşişler verinceye kadar kendi kullarıma versem ya' der. Arap eyidür: 'Kulların okumuş değildir' der, 'keşişlerse nice yıllar emek vermişlerdir. Okumuşlardır...' Beyazıt Han eyidür: 'Ya bire Arap! Çözümü ne olsa gerektir?'... Vezir Ali Paşa

Önceki beyler halkını zulüm ile incitmişlerdi. Beyazıt Han hangi ile vardıysa halk karşılamaya geldi; kimi beyler de boyun eğdi.

padişaha açıklamalar yapar, rüşvetin önünü almak için, kadıların gelirleri yükseltilir!

Anadolu'da büyük bir halk ayaklanmasının öncüsü Baba İlyas'ın soyundan gelen Âşıkpaşaoğlu, kendi çağına daha yakın başka bir halk ayaklanmasına, Sımavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin hareketine hiç sıcak bakmaz. Büyük bir bilgin olan Şeyh'in Serez'de asılmasını anlatırken idam için yalnızca İran'dan yeni gelmiş bir danişmendden fetva alınabildiğini, ancak onun da "Kanı helaldir, ama malı haramdır." demek zoruda kaldığını aktarır.

"İman ile mi gitti yoksa imansız mı gitti?" sorusuna ise Âşıkpaşaoğlunun da kesin yanıt veremediği görülür:

"Yanıt: Allah bilir ancak. Hayatında ve ölümünde bilmeyiz inancı neyin üzerineydi, hem canını dahi o inanç üzerine mi verdi?"

Âşıkpaşaoğlu birbirinden ilginç olaylar anlatır, dönemin yaşamını, inançlarını gösteren ayrıntılar aktarır:

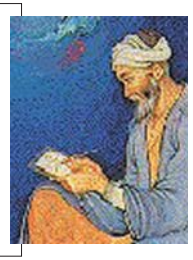
1. Mehmet öldüğünde oğlu Murad'ın Bursa'ya gelip tahta oturmasına dek padişahın ölümü ordudan gizlenmiştir:

İran'dan gelmiş bir hekim vardı, o geldi, ölünün ardına bir oğlan oturttu. Oğlan, ölünün elini hareket ettirir, ölü kendi eliyle kendi sakalını sıvazlar. Hekim, paşalara geldi, sarığını yere vurdu. Eyitti: 'Komazsınız ki padişah hoş ola Bizim bunca çalıştığımızı yok edersiniz' dedi. Ve paşalar dahi ağalara eyitti: 'Hele umudumuz vardır yüce Tanrıdan ki, Tanrı sağlık verecektir' dediler. Ağalar da padişahın kendi eliyle sakalını sıvazladığını gördüler, vardılar kendi hallerine gittiler. Gene paşalar ve hekimler padişahın koltuğuna girdiler. Aldılar saraya gittiler.

Sultan Mehmed'in ölüsünü 41 gün sakladılar o anlatılan maceralarla. Ondan sonra Sultan Murat geldi. Bursa'da tahta oturdu."

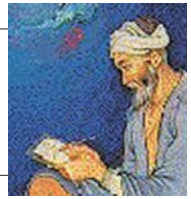
Yeni padişah bir yandan Bizans'ın desteklediği (amcası?) Düzme Mustafa'yı öte yandan Anadolu beylerinin desteklediği kardeşi şehzade Musta-

1. Mehmet öldüğünde oğlu Murad'ın Bursa'ya gelip tahta oturmasına dek padişahın ölümü ordudan gizlenmiştir.

fa'yı karşısında bulmuştu. İlkini alt ettikten sonra Şarabdar İlyas'ın yardımıyla ikincisinden de kurtuldu. Bu adam, şehzadenin yanında görevliydi. Onu kandırarak kendi eliyle ölüme sürükledi. Âşıkpaşaoğlu, Şarabdar'ın, hangi gerekçeyle tutumunu haklı gösterdiğini aktarıyor:

Bilge eyitir: 'Halkın hayır duaları padişaha hazinedir dedi.'

"Soru: Şarabdar İlyas'a eyittiler ki: 'Senin bu Mustafa, efendin oğlu değil miydi ki tuttun onu öldürmeğe verdin?' dediler.

Yanıt: Eyidür: 'Görünürde ben günahkâr oldum. Gelgelelim bu ikisi bir ilde olsalar halkın zararınadır. Ve hem bir de budur ki ben bu efendim oğluna yaramaz iş etmedim. Onun için ki, bu dünyanın pisliğine bulaşmadan onu şehit ettirdim. Ve hem herkes rahatta oldular. Ve hem dahi bizden önce gelenler bu kanunu kurmuşlar' dedi."

Âşıkpaşaoğlu sancak beyi İshak Bey'in yanında katıldığı akında birkaç düşman öldürmüş, beş de esir almış. Onları Üsküp'e getirerek 900 akçaya satmış. 2. Murat'ın Belgrad seferinde bulunmuş: Padişah kendisine savaşta ele geçen esirlerden dokuzunu vermiş, 'Devletli sultanım, bu esirleri götürmeye at gerektir ve bu yolda akça gerek' demiş. Padişah da kendisine 5 bin akça ile iki at vermiş. Âşıkpaşaoğlu Edirne'ye gelerek esirlerin kimini 200, kimini 300 akçaya satmış.

Para pul işlerinde pek becerikli görünen derviş-tarihçimiz, padişahların servet biriktirmesini hiç istemez:

"Merhum Yıldırım hünkâr mal topladı. Akça toplanıp hazineye konması için tedbir aldı. Memlekette kıtlık oldu. Sonunda o malı bahtsız Timur yedi. İl, ayak altında kaldı.

Bilgelerden birine sordular:

Padişahlara hazine gerek midir?' dediler. Bilge cevap verdi: 'Bir gerçek hazine vardır, o gerektir.' Ve sordular ki:'Ne, gerçek hazinedir?'

Bilge eyitir: 'Halkın hayır duaları padişaha hazinedir' dedi."

Âşıkpaşaoğlu'nun kitabı Osmanlı devletinin Fatih dönemine kadar geçen olaylarını biraz söylencelere, biraz yazarının gördüklerine dayanarak anlatır. Günümüz tarihçileri başka kanıtlarla birleştirerek yapıttan önemli ölçüde yararlanmıştır. Mesleği tarihçilik olmayanlar da o yapıtta yaşamımızın 14-15'inci yüzyıllardaki görüntülerini, insanımızın davranışlarını, düşüncelerini, konuşma dilinden daha uzaklaşılmadığı dönemde yazı dilimizin kıvraklığını izlemektedir. •

Hazırlayan: ÖZÜM LARÇIN

1– Güncül nedir?
a– İktidar sahiplerine yarananlar
b– Taze köy yumurtası
c– Balıkçıda o gün satışa sunulanlar
d– Yalnızca gündüz açan çiçekler

2– Haarlem kenti hangi ülkededir?
a– Amerika
b– Hollanda
c– İngiltere
d– Belçika

3– ABD'nin ilk devlet başkanı George Washington hangi partinin üyesiydi?
a– Federalist
b– Whig
c– Demokrat
d– Cumhuriyetçi

4– Gündöndü nedir?
a– Gece ve gündüzün eşit olması
b– Gündelikle çalışma
c– Ayçiçeğinin eşanlamlısı
d– Antalya'nın bir ilçesi

5– Üçüncü Dünya ülkelerinde halkın en önemli gıdası nedir?
a– Bonfile
b– Havyar
c– Av eti
d– Baklagiller

6–Alman paraşütçülerinin hapisten kurtardığı diktatör kimdi?
a– Ferdinand Marcos
b– Benito Mussolini
c– Seso-Seko Mobutu
d– Walter Ulbricht

7– Gündüz Alp kimdir?
a– İki kez Genelkurmay II.Başkanı olan asker
b– Alamut kalesi kuşatmasında ölen Selçuklu komutan
c– Avşar boyu beyi
d– Söylentiye göre Osman Gazi'nin kardeşi

8–"Hababam Sınıfı" kimin eseridir?
a– Aziz Nesin
b– Yaşar Kemal
c– Rıfat Ilgaz
d– Tahir Alangu

9– İsyancı Uganda ve Tanzania birlikleri ülkesine girince kaçan devlet başkanı kimdi?
a–Ben Bella
b–Menahem Begin
c–Benjamin Disraeli
d–İdi Amin Dada

10– Güneş tayfı nedir?
a–Güneşin yaklaşık 5 milyar yaşına girmesi
b–Güneşin yeryüzüne ulaşamayan ışınları
c–Güneşin yayınladığı enerjinin dalga boyuna göre dağılımı
d–Güneşin gezegenlerarası ortama enerji yayması

11– Yom Kippur nedir?
a-Japonya'da bir kent
b–Yahudi orucu
c–Tenis raketi
d–Beyzbol topu

12– Siyasi propaganda uzmanı olmakla ünlü devlet adamı kimdir?
a–Chiang Kai-Shek
b–Konstantin Chernenko
c–Jacques Chirac
d–Winston Churchill

13– Ekvatorun çevresi kaç km.dir?
a–40.056 c–40.076
b–40.066 d–40.086

14– Güneşin çevresindeki yörüngeler sırasıyla hangileridir?
a–Mars, Merkür,Venüs,Yer yörüngeleri
b–Merkür,Venüs,Yer, Mars yörüngeleri
c–Venüs, Mars, Merkür, Yer yörüngeleri
d–Merkür,Venüs,Yer, Mars yörüngeleri

15– Fritz Haber, 1918 yılında hangi dalda Nobel ödülü kazandı?
a–Kimya c–Roman
b–Fizik d–Barış

16– Anayasa Mahkemesi hangi yasayla kuruldu?
a–22 Nisan 1962 tarih ve 44 sayılı yasayla
b–24 Mayıs 1963 tarih ve 14 sayılı yasayla
c–12 Ocak 1961 tarih ve 24 sayılı yasayla
d–28 Şubat 1964 tarih ve n54 sayılı yasayla

17– Komünist Parti birinci sekreteriyken liberalleşme kampanyasını başlatan Çek kimdi?
a–Anthony Eden
b–Alexander Dubçek
c–Bahamonde Franco
d–Alex Douglas Home

18–"Kılıçsız Mücahit" kitabında yaşam öyküsü anlatılan kimdir?
a–Gazi Osman Paşa
b–Giyasettin Keyhüsrev III.
c–Gandhi
d–Genç Osman

Yanıtlar: 153. sayfada

Çalıp-Çırpıp Kaçmak Zor Artık!..

Bir önceki sayımızda, "Eylül ayının totaliter liderlere yaramadığını" belirtmiş, Ho Chi Minh, Mao Zedong ve Nikita Sergeyeviç Kruşçev'in aynı ayda öldüklerini hatırlatıp, "Henüz gözü açık olanların dikkat etmesi gerekiyor Eylül ayına" demiştik!

Bu yazımızda ise, çalıp-çırpıp, vurgun-soygun yapıp, "dost" bir ülkeye kaçarak "paçayı kurtarmaya" niyetlenen tüm totaliter liderler için, artık "eski çamların bardak olduğunu", sürgünde lüks yaşam sürdürme döneminin geride kaldığını, örneklerle anlatmak istiyoruz.

General Romeo **Lucas Garcia** (Guatemala), **Alberto K. Fujimori** (Peru), **Augusto Pinochet** (Şili), **Jean Kambanda** (Ruanda), **Slobodan Milosevic** (Sırbistan), **Raoul Cedras** (Haiti), **Jorge Serrano Elias** (Guatemala), **Abdalla Bucaram** (Ekvador), **Manuel Noriega** (Panama), **Maria Estela Martinez Cartas de Peron** (Arjantin) örnekleri; tüm iktidar gücünü elinde toplayan totaliter liderlerin, kaçtıkları ülkelerde karşılaştıkları ve bundan böyle karşılaşacakları "muamele tarzını" ortaya koyuyor!

Ressamlığa heveslenip, gazete kesiklerinden "nü" resim yapmak, herkese nasip olmuyor!..

• • •

General Romeo Lucas Garcia'nın sürgünde sessizce ölüp gitmesi, İspanya Büyükelçiliği'nin kuşatma altına alınıp, 37 kişinin yakılarak öldürüldüğü vahşi içsavaş döneminden sonra, başkanlık yaptığı Guatemala'nın dışında çok az kişinin dikkatini çekmişti.

General Romeo Lucas Garcia

İnsan haklarıyla ilgili suçlamalar nedeniyle, İspanya'nın onu 2005 yılında ülkesine iade etmesi için uğraşılmasına karşın, bir sonuç alınamadı bu çabalardan.

Yabancı bir ülkede 81 yaşında huzur içinde ölmek, Latin Amerika'nın sürgündeki "güçlü adamları" için, vahşet ve yolsuzlukla geçen ömürlerinin sonunda, bir garanti anlamına geliyordu eskiden beri.

• • •

Alberto K. Fujimori'nin sürpriz biçimde Şili'den Peru'ya iade

Alberto K. Fujimori

edilmesi ise, devrilmiş liderler için tüm bölgede uygulanan "garantili sığınma" geleneğinin bir dönüm noktası oluyordu.

Arjantin, Bolivya, Ekvador, Haiti ve Venezuela, insan hakları ve yolsuzlukla suçlanan eski liderlerin ülkelerine geri verilmesi yöntemlerini görüşmeye devam ederken, Şili Yüksek Mahkemesi "Fujimori'nin Peru'da yargılanmaktan kurtulması için cezaevinde bir hücreye konulması gerektiğini" kararlaştırmış, hukuk uzmanları bu karardan etkilenen çeşitli çabaların olumlu sonuçlanmasını beklemeye başlamışlardı.

• • •

Chicago De Paul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin "suçluların iadesi" uzmanı M. Cherif Bassiouni, "Suçluların ülkelerine iade edilmesi konusunda, adalet ve reelpolitik arasında her zaman bir gerilim vardır. Fakat şimdi kademeli olarak adaletin ilerleme kaydettiği görülüyor" diyordu.

1990'larda İngilizler'in "Şilili general Augusto Pinochet'in İspanya'ya iade edilmesi hazırlıkları süresince evde gözaltına alınması" kararının güç verdiği hukuk teorisiyle, Fujimori hakkındaki karar uyum sağlıyordu.

Augusto Pinochet, kendi ülkesinde yargılanmayacağı konusunda varılan uzlaşma sonucu iktidardan çekilmiş bir eski diktatör ve ömürboyu yeni senatör olarak, İngiltere'de sürgün nedeniyle değil, ziyaret için bulunuyordu. Buna karşın İngiliz Lordlar Kamarası, İspanya tarafından işkence suçlamasıyla aranan Pinochet'nin yargılanması gerektiğine karar vermişti.

General Pinochet sonunda, kendi ülkesi Şili'ye dönme hakkını elde ediyordu. Yeni bir politik ortamda, ömrünün geriye kalan yıllarını cezaevine girmemek için mücadeleyle geçirecekti. Şili'de öldüğünde ailesi, onun iktidarı sırasında yurt dışına kaçırdığı servet ve kara para aklama suçlamaları nedeniyle yargı önünde hesap vermeye çalışıyordu.

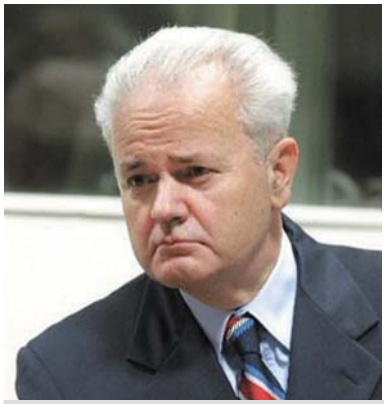
Augusto Pinoche

• • •

Bu arada yargı organları, Ruanda'nın **Jean Kambanda** ve Sırbistan'ın **Slobodan Milosevic** gibi eski liderlerinin, "soykırım suçlamaları" nedeniyle uluslararası mahkemede yargılanmak üzere, bulundukları ülkeden geri gönderilmeleri kararını veriyorlardı. Milosevic yargılanırken cezaevinde yaşamını kaybetmişti.

Slobodan Milosevic

Bu örnekler, sivillere karşı işlenmiş vahşi suçların yalnızca bir ülkenin yasalarına değil, uluslararası insan hakları standartlarına da karşı olduğunu açıkça ortaya koyuyordu.

Eski liderlerin, zorbalık ve hırsızlık suçlamaları gerekçesiyle yargılanabilmesi için kendi ülkelerine geri gönderilmeleri konusunda, hükümetlerin gösterdiği yoğun çabalara karşın, gönülsüz davranan ve işleri ağırdan alan kimi ülkelerin ise, onursuz eski liderleri rahat bir yaşam sağlayarak ödüllendirdiği görülüyordu.

Washington'daki "George Washington Üniversitesi"nin Latin Amerika uzmanı Cynthia McClintock, "Ağır ve iniş-çıkışlı da olsa, kuşkusuz bu bölgenin yargı sistemi giderek daha uzmanlaşıyor" diyordu.

Değişen bu ortam, Latin Amerika'nın eski devlet başkanları için "kutsal" sayılan "politik sığınma" hakkına ağır bir darbe vuruyor. Bu bir çeşit kurumsal anlayışın altında, demokratik bölümlerle kesintiye uğrayan baskıcı, ya da totaliter süreçlerde yaşanan darbe ve karşı darbe, diktatörlük ve başkaldırı kısır döngüsü yatıyor.

• • •

Genel uygulamada işler şöyle yürüyor: Bir askeri diktatör ya da güçlü adam, iktidarın tüm gücünü kendinde topluyor, ya da başkaldırı ve devrilmekle tehdit edildiği iddiasıyla, giderek genişleyen muhalefeti kötü amaçlarına alet ediyor.

Bu noktada uçakla, tekneyle yurt dışına kaçıyor, olmazsa, önceden yapılan anlaşma ya da gelenek uyarınca, yeni konuğunu otomatik olarak kabul edecek bir dost ülkenin büyükelçiliğine sığınıyor.

ABD'nin açık ya da gizli aracılık yaptığı sık sık görülüyor. Bu işleri bir aracıyla yürüten görevliler, amacın çok daha kötü bir politik krizden sakınmak, ekonomik ve sosyal istikrarı sağlamak olduğu görüntüsü altında, devrik liderin sürgüne gideceği ülkeye güvence veriyorlar.

Panama gibi kimi ülkeler, eski diktatörleri bağrına basıp, onları ağırlamakta uzmanlaşmış durumdalar. Bu tutum, Haitili **Raoul Cedras** ve Guatemalalı **Jorge Serrano Elias**'ın ülkelerine iade edilmeleri için yapılan başvuruların, neden başarıyla savuşturulduğunu ve bu iki eski diktatörün Panama'da rahat bir yaşam sürdürebildiğini açıklamaya yetiyor.

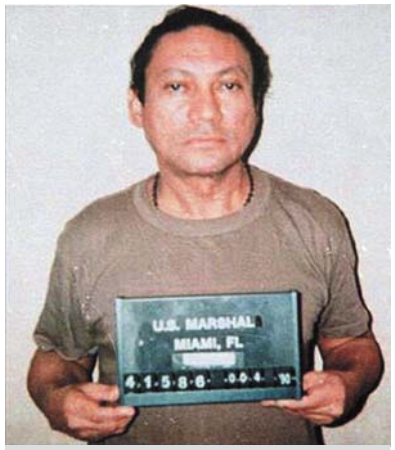
Kendi ülkesi tarafından yolsuzluk suçlamalarıyla aranan Ekvadorlu Abdalla Bucaram da aynı durumda.

• • •

Geçmişte örnekleri görüldüğü gibi; diktatörlük değil de, genelde demokratik hükümetlerin işbaşında olduğu bir bölgede suçluların ülkelerine iade edilmeleri, ABD'nin çıkarlarıyla çatışabiliyor.

Örneğin Panama, eski başkanı **Manuel Noriega**'nın ABD'den Fransa'ya gönderilmesi için sürdürülen çabalara karşı bir çekim merkezi olmuş ve Amerikalı görevliler, Noriega'nın kendi ülkesine gönderilmesi seçeneğini tercih eder hale gelmişlerdi.

Suçluların ülkelerine iade edilmeleri konusunda gösterilen çabaların

Manuel Noriega

kökeninde, kimi hükümetlerin iktidarı kaybetmemek için başvurduğu yöntemlerin yarattığı ve hiç eksilmeyen büyük öfke ve tepkiler yatıyor; özellikle silahlı kuvvetlerin işbaşında olduğu dönemde Arjantin ve Şili'de, Fujimori'nin başkaldırı eylemlerini acımasız biçimde bastırdığı Peru'da görüldüğü gibi...

Örneğin, hakkındaki iade istemini İspanya'da savuşturan Arjantin eski başkanı **Maria Estela Martinez Cartas de Peron**-Isabel olarak biliniyor- en az 1.500 kişiyi infaz ettiği öne sürülen aşırı sağcı, yarı askeri ölüm mangasının eylemleri nedeniyle suçlanıyordu. Bu ölümlerin çoğu, Isabel'in ikti-darda olduğu 1974-1976 döneminde gerçekleşmiş, onun devrilmesinden hemen sonra, yıllarca baskı uygulayan askeri yönetim altında da devam etmişti.

Maria Estela Martinez Peron

Şili'de 1970 ve 1980'li yıllarda yaşanan baskıcı dönemin peşini bırakmayan kurumlar, Pinochet'nin ülkesine geri verilmesi için büyük çaba harcamış, buna karşın eski diktatör bir türlü cezaevine gönderilememişti.

Kimi uzmanlar bu sonuçsuz çabalarla, Şili'nin Fujimori'yi Peru'ya geri vermesi kararı arasında açık bir bağlantı kuruyorlardı.

Geçmiş yıllarda yargı sistemi, eski bir Nazi dahil, suçluların iadesi konusunda isteksiz davranıyordu.

Simon Romero'nun 7 Ekim 2007 tarihli The New York Times'da yayımlanan, "Sürgünde yaşamak eskisi gibi değil" başlıklı yazısında, "Amerika 'İnsan Hakları' direktör yardımcısı Daniel Wilkinson'un, 'Bir zamanlar Fujimori de, Pinochet gibi yenilmez sanılıyordu' dediği" vurgulanıyordu!

Evet, kendilerini "yenilmez" sanıp; çalıp-çırpıp, vurgun-soygun yapıp, "dost" bir ülkeye kaçarak "paçayı kurtarmaya" niyetlenen tüm totaliter liderler için, artık "eski çamların bardak olduğu", sürgünde lüks yaşam sürdürme döneminin geride kaldığı, yaşanan bu örneklerde görülüyor.

BİR KÖPEK NELER ÖĞRETİR?

- Sevdiklerin eve geldiğinde onları sevgiyle karşılayarak selamla.
- Eğlenebileceğin hiçbir şansı kaçırma.
- Başkaları yerini almaya kalktığında tepki göster.
- Şekerleme yaptıktan sonra gerin.
- İlgi çekmede başarılı ol, insanların sana dokunmalarına izin ver.
- Basit bir hırlamanın yeterli olacağı durumda ısırmaktan kaçın.
- Yakıcı güneşte çimenlerin üzerine yatma, çok su iç ve bir gölgeye uzan.
- Sadık ol.
- Mutlu olduğunda dans et ve mutluluğunu tüm bedenininle paylaş.
- Azarlandığında somurtma, suçluluk duyma, geri dön ve dost edin.
- Uzun, basit yürüyüşlerden keyif al.
- Olmadığın gibi görünmeye çalışma
- Eğer istediğin şey çok derinlerdeyse buluncaya dek kazmaktan vazgeçme.
- Birisi kötü bir gün geçiriyorsa sessiz ol, yakınında otur ve usulca sokul.

Bir Demet Anı

Anılar... Yaşamımızı kimi zaman duygu yüküyle, çoğu zaman kahkaha tufanı şeklinde depolayan bellek kasası anılar. >>

Ömür denilen sürecin, final çizgisinden öteye taşıdığı akıl almaz ilginç oluşum. Yaşamayanı, yaşatabilme gibi olağanüstü bir keyifli uğraş.

Ödenmesi gerekli bir borç, ya da asırlardan bu yana süregelen gelenekselliği yeni renk motifleriyle süsleyebilmek. Anılar; ne güzel duygularla yüklüdür onlar.

Metin Oktay'ı tanır mısınız? Mutlaka tanırsınız, ya da onunla ilgili anlatınlara en azından kulak misafiri olmuşsunuzdur. Dedeler, oğullarına, babalar yavrularına anlatmışlardır, bu büyük futbolcuyu, ünlü golcüyü. Vurduğu her toptan ses getiren, attıgı gollerin fileleri yırttığı 1960'lı yılların ünlü Mithatpaşa Stadı. Şimdi ki adıyla Beşiktaş İnönü Stadı. Saha çamur deryası, balçık tarlası gibi. Galatasaray dönemin ünlü takımı Adana Demirspor'la oynuyor. Karşılaşmanın ikinci yarısında Galatasaray penaltı kazanıyor. Atışı Metin Oktay yapacak. Demirspor kalecisi Haşim takım arkadaşlarından aldığı direktif gereği atışla birlikte sola yatarak, vuruşun gol olmasını önleyecek. Haşim kalede. Metin Oktay penaltı noktasına özenle koyduğu topa vurmak için geriliyor. Ünlü golcü topa sert bir şekilde vurmayı düşünürken, ayağı çamura saplanıyor. Top Demirspor kalesine ağır çekim bir film gibi yavaş yavaş gitmeye başlıyor. 120 kilo ağırlığındaki kaleci arkadaşlarının seçtiği yere hamle yaptığı için, kalenin tam ortasından filelere doğru süzülerek giden topu hüzünle seyrediyor. Haşim, arkadaşlarına dönüyor: " Beyler sizinle Adana'da çok özel görüşeceğiz." Sonra gol kralı Metin Oktay'a dönüyor, adeta sitem yağdırıyor : " Metin kardeş bu ne biçim penaltı."

Fenerbahçe'nin soyadı gibi ünlü kalecisi

Selahattin Ünlü'yü anımsamanız sanırım olanaksızdır. Şükrü Ersoy'la birlikte sarı lacivertli kaleyi başarıyla koruyan Ünlü (Daha sonra soyadını Arın olarak değiştirdi) Fenerbahçe'nin yıllarca dillerden düşmeyen İngiltere seyahatine katılan futbolcularından biridir. Takımın İngiltere de oynadığı karşılaşmalarda kaleyi Şükrü Ersoy'la birlikte sırayla korumaktadır. Sarı lacivertliler İngilterede ki son karşı-

laşmasını kuzey Londra da Aston Villa ile oynuyor. Fenerbahçe kalesinde Selahattin Ünlü var.

Oyun hafif sis altında, ancak görüş mesafesini etkilemeyecek bir konumda başlıyor. Dakikalar ilerledikçe Londra'nın ünlü sisi etkisini yoğunlaştırıyor. Hakem oyunu bir süre daha zor şartlar altında sürdürüyor. Ancak sis yoğunluğu görüşü yok ettiği için karşılaşmayı tatil ediyor, oyuncuları soyunma odasına gönderiyor. Fenerbahçeli futbolcular, duşlarını alarak giyinmeye başladıklarında oyunculardan biri Selahattin Ünlü'nün odada olmadığını farkediyor, " Arkadaşlar Selahattin'i gördünüz mü ?" Tüm aramalara değin, Fenerbahçe kalecisi bulunamıyor. Yöneticilerden biri akıl ediyor, "Arkadaşlar bir de sahanın içine bakalım. " diyor. Bir de ne görsünler. Sarı lacivertli takımın ünlü kalecisi, bir metre ilerisi gözükmeyen sise doğru, iki elini ileriye uzatmış kalenin içinde geziniyor ve de konuşuyor: " Bizimkilerde amma bastırdı ha, hiç top gelmiyor."

Türk Atletizminin en büyük sporcularından biri de kuşkusuz Ekrem Koçak'tı. Orta mesafe koşullarının yıldız atleti, ülkemize nice başarılar getirmiş ve yıllarca rakiplerinin korkulu rüyası olmuştu...

Türkiye 1960 Roma da yapılacak Olimpiyat Oyunları'na özellikle güreş branşında iddialı gidiyordu. Kafilede atletlerimizde vardı ve onlarda en az güreşciler dek iddialı olduklarını söylüyorlardı. Ekrem Koçak, sürekli konuşmuş, " Göreceksiniz, kürsüye çıkacağım, madalya kazanacağım" diyordu.

Güreş Milli Takımımız unutulmayacak bir zafere imza atmış, 8 altın madalya kazanmıştık. Ekrem Koçak ise bekleneni verememişti. Olimpiyat Oyunları sonrasında büyükelçiliğimizde bir kokteyl düzenlenmişti. Samimi bir havada geçen kokteyl'in en hararetli bir anında, İranlıların meşhur güreççisi Tahti'yi yenerek altın madalya kazanan İsmet Atlı söz istedi. Türk kafilesi dikkat kesilmiş şampiyon Atlı'nın neler söyleyeceğini merak ediyordu.

Şampiyon söze girdi:

"Sayın büyüklerim, sevgili sporcu arkadaşlarım; bugün gözlerimi yaşartan bir olay yaşadım. Sevgili kardeşim Ekrem Koçak, tam 12 atleti önüne kattı, dakikalarca kovaladı. Adamlar kaçıyor, Ekrem kardeşim kovalıyor. Ne yazık ki yakalayamadı."

Önce bir sessizlik, hüzün; düşünen insan portreleri çizerek turladı. Ve sonra şen kahkahalar elçilik binamızın duvarlarında yankılandı.

Anılar, kimi zaman düşündürüyor, kimi zamanda güldürüyor. Anılar... Bellek kasamızın en değerli hazineleri... •

					3		9	4
			2				6	
				4	1		5	
	6	5				7		8
			5		2			
7		9				4	3	
	7		4	2				
3	5							
4	9		1					

Sudoku Yapamayanlar İçin

	6		4				2	
		7			6	3		5
		8			9			
6	1			5				
	5		1		3		4	
				6			5	1
			3			7		
9		6	8			2		
	4				1		9	

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

BİR BAŞKA BAKIŞ
Cheryl Tanrıverdi

Bilge kişiler açıklıyor:

Anlamlı bir yaşamiçin 5 gizi

Geçenlerde, arkadaşlarımla yemekteyken konu "Ölmeden Önce Keşfetmeniz Gereken 5 Sır" adlı bir kitaptan açıldı. Kitabın adı herkesin ilgisini hemen çekmişti. Hepimiz işe yarayacak gizler öğreneceğimiz için heveslenmiştik. Bu beş gizin bize mutlu ve anlamlı bir yaşamın ipuçlarını vermesini bekliyorduk. Yaşamın zorluklarına karşı büyülü çözümlere hiçbirimiz inanmasak da, işe yarayabilecek bu değerli önerileri göz ardı etmek istememiştik...

Kitabın, her biri 60 yaşın üzerinde bilge ve mutlu kişilerle yapılan röportajlardan oluştuğunu duyunca, daha da merak eder olduk. Özellikle bugünün çağdaş toplumlarında yaşlı kişiler kimi zaman önemsenmiyor ve ciddiye alınmıyorlar. Oysa geleneksel toplumlar bilgi ve öğüt için kuşaklar boyu yaşlılarına başvurmuşlar. Dr. John Izzo da buradan yola çıkarak aynı şeyi yapmaya karar vermiş. 15.000 kişiden, uzun bir yaşam süren ve gerçek mutluluğu bulan bir kişinin adını söylemelerini istemiş. Sonra listeyi, yaşları 60 ile 106 arasında değişen ve toplam yaşam süresi 18.000 yıla ulaşan 235 kişiye indirgemiş.

Grupta aralarında bir kasaba berberi, ev hanımı, şair, şirket müdürü, fizik uzmanı, aktör, Kızılderili şefi ve psikoloğun da bulunduğu değişik mesleklerden, inanç ve kültürlerden kişiler bulunuyormuş. Uzun yaşamlarından çıkardıkları dersleri ve bunları kendi yaşamlarımızda nasıl uygulayabileceğimizi anlayabilmek amacıyla Izzo ve ekibi, 235 kişiyle görüşmüş.

Gerçek mutluluğu bulmayı konu edinen çok sayıda kitap olsa da, "Ölmeden Önce Keşfetmeniz Gereken 5 Sır" özellikle merak uyandırıcı çünkü yaşlılara ve onların içgörülerine odaklanıyor. Bu kitaptaki "mutluluk", anlamlı ve doyum içinde geçen bir yaşam anlamına geliyor. yaşanmayan dertsiz bir yaşam demek değil. Izzo'nun görüştüğü kişiler için mutluluğun karşılığı, harcanan çaba ne denli az olursa olsun, yaşamın daha iyiye gitmesi için yararlandıkları birikim. Mutluluk, ailenin, arkadaşların ve öteki kişilerin ün, varlık, konum, güç ve güzellikten daha önemli olduğu bir yaşam sürmek anlamına geliyor.

235 görüşmeden yola çıkarak Izzo beş temel ilkeye ulaşmış. Bu ilkeler hiç de şaşırtıcı değil. Izzo onları "gizler" olarak nitelendirmeyi tercih etmiş çünkü birçok kimse onları daha önce hiç duymamış gibi tepki veriyormuş. Gizlerden her birini örneklerle, ilgi çekici anekdotlarla ve görüşlerle açıklıyor. Kitabı okudukça ben de kendi örneklerimi oluşturdum:

Kendinize karşı dürüst olun

Beş ilkeden ilki, "Kendinize karşı dürüst olun." Her birimiz eşsiz birer birey olduğumuzdan, farklı gereksinim ve imgelere sahibizdir. Yaşamımızı doğru ögelerle doldurabilirsek, mutlu olma olasılığımız artar. Ancak, işler her zaman bizim istediğimiz gibi gitmez. Aile ve toplum baskısı bizi kısıtlar ve kendimiz olmak yerine bir başkası olup çıkarız. Tüm yaşamımızı değiştiremeyecek olsak da, bir bölümünü değiştirebiliriz.

Örneğin Izzo, babası öyle istediği için bankacı olan bir kadından söz ediyor. Yıllar sonra kadın, aslında eğitim alanında yer almak istediğini iyice anlayınca boş zamanlarında bir okulda gönüllü olarak çalışmaya başlamış. Onun bu kararı bana genç yaşta ressamlığa ilgi duyan ancak muhasebe alanında çalışan; buna karşın resim yapmayı hiç bırakmayan Hasan Gürsoy'u hatırlatıyor. Artık emekli olan Gürsoy, sanatçı olarak ikinci bir kariyer alanına sahip olmayı başarmış.

2 Hiçbir şeyden Pişmanlık duymayın

İkinci giz, "Hiçbir şeyden pişmanlık duymayın." Izzo'nun görüştüğü kişilerin çok azı başarısızlıklarından üzüntü duyuyordu. Aksine, bir şeyden pişmanlık duysalar bile bu, daha fazla risk almadıkları için duydukları pişmanlık oluyordu. Son sözlerinin "Keşke şöyle yapsaydım..." olmasını istemiyorlardı. Bilge kişiler şansınızı denemeyi, başarısızlığı da başarıyı da kabul etmeyi ve hatalardan ders almayı öneriyorlar. Birkaç yıl önce, Şen Sahir Sılan'ın anılarından oluşan "Pişman Değilim"i okuduktan sonra yazarla tanışma olanağım oldu. Kitabında da yazdığı gibi, Şen Hanım şanssızlıklardan payını almış olsa da yaşamı doya doya yaşamış. Güçlüklerin cesurca üstesinden gelmiş, kararlarından hiçbir zaman pişmanlık duymamış.

3 Sevgi dolu olun

Üçüncü giz "Sevgi dolu olun." İnce ve şefkatli olun, güç de olsa affetmeyi bilin. Sıkıntı veren şeylere canınızı çok sıkmayın. Bu gizin önemini ortaya koyacak bir şey bulmam çok sürmedi. Geçen Mayıs ayında, Bütün Dünya'nın Türk Dili Danışmanı ve emekli öğretmen 90 yaşındaki Haydar Göfer ile sohbet etmiştim. Hareketliliği, dinçliği ve yaşam dolu olmasıyla hepimiz için örnek bir kişidir. Uzun, anlamlı bir yaşam sürmenin gizini açığa çıkarmasını istediğimde, yanıtını tek sözcükle verdi: "Sevgi." Aralarında ileri yaşlarda olanların da bulunduğu eski öğrencilerinin ona mektup yazmalarının, elektronik posta göndermelerinin, onu aramalarının ve düzenli olarak ziyaret etmelerinin nedeni belli ki bu.

4 Anı yaşayın

Dördüncü giz "Anı yaşayın." Çoğumuz geçmişe çok takılıp kalırız; ya daha iyi zamanlarımızı düşünürüz ya da hatalarımızdan pişmanlık duyarız. Kimileriyse yaşamın bir biçimde iyileşeceğini umut ederek gelecekle ilgili imge kurar. Anı yaşamayı unutarak hepimiz çok büyük bir yanlış yapıyoruz. Izzo'nun 235 bilge kişisine göre zaman çok hızlı akıp gidiyor. Yaşamı bir şarkısında güzel bir biçimde özetleyen John Lennon geldi aklıma: "Yaşam, siz başka planlar yaparken başınıza gelenlerdir." 97 yaşındaki dedem geçmişi anımsamayı sevse de, her gün üç gazete okur; dünyada olup bitenlerle finans, spor haberlerinin yanısıra, ilgi alanına giren tarım ve çiftçilik haberlerini takip etmeyi ihmal etmezdi.

5 Aldığınızdan daha fazlasını verin

Beşinci ve son giz "Aldığınızdan daha fazlasını verin." Izzo'nun görüştüğü kişiler, karşılığında hiçbir şey - bir teşekkür bile- beklemeden, başkalarına yardımda bulunmanın son derece mutluluk verici ve doyurucu olduğu konusunda aynı görüşü paylaşıyorlardı. Pikniğe gittiğinizde oradaki çöpleri toplayın ve alanı bulduğunuzdan daha iyi bir durumda bırakın. Zamanınızın bir kısmını gönüllü olarak sivil toplum kuruluşlarında geçirin. Dünyanın daha iyi bir yer olmasına katkıda bulunun.

Geçenlerde, Şükrü adında bir tanıdığım cüzdanını kaybetmiş. Eve döndüğünde bir zabıta görevlisi onu arayıp cüzdanının kendilerine teslim edildiğini söylemiş. Bulan kişi adını bırakmamış ve hiçbir istekte bulunmamış.

1930'larda, Amerika'da Büyük Bunalım sırasında babam annesinin, yemek masasından kalkıp mutfa-

ğa gittiğini ve uzun süre orada kaldığını anımsıyor. Yıllar sonra bir başkasından, anneannemin yoksul, işsiz ve evsizlere el altından sıcak yemek verdiğini öğrenmiş. İyilik yapmak, kapsamı ve ölçüsü ne denli olursa olsun, yaşama anlam katar.

Kitabın sonunda Izzo okuyucularına kendi bilge kişileriyle görüşmelerini öneriyor. Düşündürücü yanıtlar ortaya çıkaracak bir soru listesi de veriyor.

Örnek sorular arasında "Size hayatınızda en büyük mutluluğu getiren şeyi anlatın... Hayatınızda önemli bir değişiklik yaratan zamanları anlatın... Hayatta başkasından aldığınız en iyi tavsiye nedir... Neyi çok daha önceden öğrenmeyi isterdiniz ..." gibi sorular var. Bu gibi soruları ailemize, anneanne ve dedelerimize ya da tanıdığımız öteki büyüklerimize hiç sormuş muyuzdur bilmiyorum. Kuşkusuz, yanıtları çok anlamlı olur.

Tüm bunlara karşın, görünen o ki beş gizi biliyor olmak tek başına yeterli değil. Onları uygulamamız gerekiyor. Yaşamamız gerekiyor bu beş gizi.

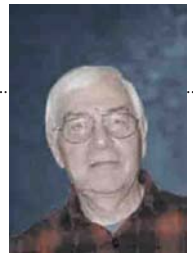
SU NASIL İÇİLMELİ *(Tıbbi Bilgi)*

İnsan midesinin ayakta ve oturur vaziyetteki pozisyonu farklıdır. Ayakta duran bir insan eğer sıvı gıda içerse doğrudan doğruya onikiparmak bağırsağına geçer. Midenin küçük eğriliği bölümünde Waldeyerin mide caddesi denen bir oluk bulunur. Sıvı gıdalar bu yolu takip ederek zaten devamlı küçük bir açıklığı olan mide çıkışını (pilor) geçerek 12 parmak bağırsağına (duodenum) geçer. Sıvı gıda oturarak içilirse bunlar önce midede birikir, asitle karışarak mikropları ölür ve sonra 12 parmak bağırsağına geçer. Oturarak su içme usulüne uymakla insan kolera da dahil, birçok hastalıktan korunmuş olur.

Rastgele yerde meşrubatı alıp ayakta içenler bu tehlikeye daha fazla maruz kalırlar.

Engin Ünsal

Bir Yara da Güneyköy'de Alıyor Yurdum!

Benim rahmetli annem babam Dağıstan kökenli. Babam 1914 yılında Dağıstan'ın başkenti Mohaçkale yakınlarındaki Ruğjas köyünde doğmuş. Dağıstanlılar doğdukları köy adıyla secerelerini belirlerler. Babam Ruğjas annem Kukkinisa.

Dağıstanlılar bağımsız bir devlet olmak için Çar'a karşı uzun mücadeleler vermişler ve sonunda bağımsızlıklarını ilân etmişler. 1917 Devriminden sonra Rusya içindeki tüm bağımsız devletlerin varlığı sona erdirilmiş ve Rusya'nın koşulsuz egemenliği sağlanmış. Bu durumdan rahatsız olan Dağıstanlılar yurtlarını terk edip başka ülkelere göç etmeye başlamışlar. Çoğunluğu Türkiye'ye gelmiş. Babam önce ailesiyle Konya Karaman'a yerleşmiş. Okula orada başlamış.Göçmen Dağıstanlıların bir bölümü de kendilerine İstanbul civarında bir yerleşim alanı aramışlar. Sultan Reşat, "bir yer beğenin size tahsis edeyim" demiş. Bunun üzerine göçmenler Yalova dolaylarında yer bakınmışlar ve tıpkı Dağıstan dağlarına benzeyen dağlar arasında bir yerde karar kılmışlar.

Burası Yalova'ya 13 kilometre uzaklıkta. 13. kilometreden sonra sağda Güneyköy diye bir tabela görünmekte ve üç kilometre sonra köy meydanına ulaşılmaktadır.

Köyün adı önceleri Sultanın adından alınmış ve Reşadiye denmiş. Sonra nedense Güneyköy olarak değiştirilmiş. Bugün köyün pazarladığı içimi çok güzel suyunun adı halen Reşat Suyu olarak anılmaktadır. Babamlar ailecek akrabalarının oturduğu bu köye gelmişler ve annemle de bu köyde tanışmış.

İnsanın bunaldığında sığınacağı bir köyü olması çok güzel bir duygu.

İki taşocağı Güneyköy dağlarının iki yanını kemirerek ormanı yok ediyor.

Kentin dev sorunları içinde çaresiz kaldığınızı hissettiğiniz an köye gitmek, akrabalarla uzun sohbetler yapmak, geçmişi yeniden yaşatmak, ölülerimizin anıları ile onları aramızda yaşatmak, çam, gürgen, meşe ağaçları ile dolu dağ yollarında dolaşmak insanı inanılmaz biçimde rahatlatıyor.

Köyümüzün etrafını saran dağların yeşilin her tonu ile dolu görüntüsü insanı hayretler içinde bırakıyor. Hele dolunayın o dağların doruklarında nazlı bir gelin gibi boy göstermesi, sarı ışığını sarı bir tül gibi tüm ağaçların üstüne sermesi doyumsuz bir seyir oluyor.

Babamın ölümünden sonra onun doğduğu yerleri görmek için Mohaçkale'ye gittim. Onun kokladığı toprağı koklayarak, onun ayak izlerinin olduğu yollardan geçerek, onun yanımda olmasını isteyerek Dağıstan köylerinde, Mohaçkale sokaklarında dolaştım. Nasıl zor koşullarda bir çocukluk geçirdiğini oraları gördükten sonra çok iyi anladım. O zor koşulları Güneyköy'de de yaşadığını biliyorum.

Dağda odun kömürü yaparak atının sırtına yükleyip, yayan olarak, Yalova'ya nasıl gittiğini, iki çuval kömürü satıp bir çuval un aldığını ve onunla nasıl ailesinin bir hafta bulamaç yaparak yaşadığını hüzünle anlatırdı. Babam kendi çektiği yokluğu, yaşadığı acıları çocukları yaşamasın diye hepimizi inanılmaz özverilerle okutmuştu. Yaptıklarının önemini bugün çok daha iyi anlıyor ve yokluğunu her gün artan bir acıyla anımsıyorum.

Babam gibi güzel insanların yaşadığı o köy ve o köyün yemyeşil dağları bugün yok olmak tehlikesi ile karşı karşıya. Yeşilin her tonu ile kaplı o güzelim, seyrine doyum olmayan dağlar nasıl yok olur diyeceksiniz. Anlatayım.

Gazetelerde okuyorsunuzdur. Yöneticilerimiz nedense, bu ülkenin güzelim topraklarını yabancı şirketlere peşkeş çekmekte zerre kadar sakınca görmüyorlar. Altın çıkarmak için, nikel çıkarmak için kimi şirketlere Uludağ'da, Egenin ormanlık alanlarında maden arama ruhsatı vermekte çok rahat davranıyor. Bu şirketler maden ararken zehirli kimyasallar kullandıklarından binlerce ağacı kesmekten öte yer altı sularına zehir salgılayıp, çevreyi bir daha canlanmamak üzere yok ediyorlar. O yöre insanını zaman içinde kanser tehlikesi ile karşı karşıya bırakacaklarının asla ayırdına varamıyorlar bizim sevgili yöneticilerimiz. Birkaç yabancı şirketin kesesi Türk insanının yaşam hakkı, ülke doğasının yok edilmesi üzerinden doldurulurken acaba o ruhsatlara imza atan bakandan, genel müdüre, daire başkanına değin hiçbir yetkili kişinin yüreği hiç sızlamıyor mu?

Aynı tablo şimdi Güneyköy'de sergileniyor. O güzelim ormanların yok edilmesi için bu hükümetin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Orman Bakanı, galiba hemen her isteyene, maden arama ruhsatı veriyor. Ruhsatı alanların Güneyköy'de maden aradıkları yok; zaten o dağlarda maden de yok. Yaptıkları, bu ruhsatın ardına sığınarak mıcır üretmek. Bunun için dinamitlerle ormanı yok ediyorlar, toz bulutu tüm köyün üstünü kaplıyor; mıcır ve taş taşıyan kamyonlar gece gündüz köy yollarında tehlike saçıyor, hayvanları eziyor. Çıkardıkları toz ise tüm ekili alanları yok ediyor.

Büyük kentlerde pek duyan yok ama, görgü tanığı olarak ben söyleyeyim: Bu konuda şikayetçi olanların evleri taşlanıyor, arabalarına

zarar veriliyor. Bu "dağ başları"nda estirilen kabadayılık terörüyle, söylemesi ayıptır, utanç vericidir, Jandarma da, Valilik de ilgilenmiyor.

Ağustos ayında birkaç günlüğüne köye gittim. Gördüğüm manzara korkunçtu. İki taş ocağı köyün dağlarını iki yandan kemirmeye başlamış, orman yok olmuş, dağın tepesi metrelerce aşağıya indirilmiş ve ormanın geri kalan bölümü de garipsenecek bir beyaz toz örtüsü ile örtülmüştü.

Güneyköy'de ve diğer bölgelerde yaşanan bu doğa vahşeti, yetkililer için bir yüz karasıdır. Bir yandan "Hukuk, adalet" diye diye, neyle suçlandıklarına, neden tutuklandıklarına ve aylardır neden yargıç karşısına çıkarılmadıklarına ulusca akıl sır erdiremediğimiz değerli insanlarımızın dramları karşısında seyirci kalıyoruz; bir yandan bu güzel ülkenin ormanlarının, doğasının gözler önünde yok edilmelerine seyirci kalıyoruz ve…

En az bu tablolar denli acınası bir tablo daha oluşturuyoruz, her şeyi böylesi kuzular sessizliğinde ve böylesi kuzular uysallığında seyrede seyrede…•

TRAFİKTE AŞIRI HIZ !

Adam trafikte aşırı sürat yaparken yakalandı ve polisin dediğini yaparak, arabasını kenara çekti.

Trafik polisi. "Lütfen ehliyetiniz." "Ehliyetim yok, son yaptığım kazada el koydular Memur Bey."

"Peki araç ruhsatınızı görebilir miyim?"

"Araba benim değil Memur Bey, çaldım bu arabayı."

Polis şaşkınlıklar içindeydi:

Adam, "Ama, bir dakika lütfen. Silahımı torpido gözüne koyarken orada ruhsatı gördüm sanki..."

Polis: "Ne! Torpido gözünde silah mı var dediniz?"

"Evet Memur Bey, bu arabanın sahibini vurup cesedi bagaja yerleştirdim, silahı da torpido gözüne koymuştum."

"Bagajda bir de ceset mi var?!!"

"Evet Memur Bey..."

Polis hemen telsiziyle merkezi aradı.

Kısa bir süre sonra arabanın çevresinde bir polis çemberi oluşmuştu.

Ekibin amiri, sürücüden ehliyet ve ruhsatı istedi. Sürücü, sakince ikisini de çıkarıp verdi. Ehliyet ve ruhsat geçerliydi. Araba çalıntı değil, sürücüye aitti. Amir, adamdan, torpido gözünü ve bagajı açmasını da istedi.

Herşey düzenliydi. Ne silah vardı, ne de ceset. Amir "Çok garip" dedi. "Memura göre bu araba çalınmış; siz sahibini öldürüp cesedi bagaja, silahı da torpido gözüne koymuşsunuz..."

Sürücü gülmeye başladı:

"Ne geniş bir hayal gücü varmış arkadaşınızın" dedi. "Allah bilir, benim için 'aşırı hız yapıyordu' bile demiştir..."

YAŞAMDAN YANSIMALAR

Nuray Bartoschek

Son uçağı kaçırmadan

Bazen yanıt vermesi en zor olan sorular en basit sorulardır. Soru o denli basit görünür ki, doğru yanıtı bildiğimizden emin olduğumuz için üzerinde fazla düşünmeye bile gerek duymayız. >>

Çoğumuz öğrencilik yıllarımızda, sınavlarda oldukça sık karşılaşmışızdır bu biçim sorularla. Henüz cümlenin başını okurken doğru yanıtı bildiğimizden o denli eminizdir ki, sorunun sonunu okumaya bile gerek duymaksızın (a) seçeneğini işaretleyiveririz.

Oysa sınav sonuçları açıklandığında yanıtımızın yanlış olduğunu görünce sonuca itiraz etmek için bir kez daha ama bu kez başından sonuna dek dikkatle okuruz soruyu.

Soruyu okumayı bitirdiğimizde artık itiraz edecek bir nedenimiz yoktur ortada. Doğru yanıt tartışmasız bir biçimde gözümüzün önündedir.

Haydi hep birlikte bir deneme yapalım. Bir yaprağın üzerinde oturan üç kurbağadan biri atlamaya karar verirse kaç kurbağa kalır?

Çoğumuzun yanıtı hiç düşünmeden iki olacaktır. Acaba gerçekten doğru yanıt iki midir?

Şimdi soruyu bir kez daha okuyup, hep birlikte düşünelim.

Soruda kurbağalardan birinin atlamaya karar verdiğini okumamıza karşın, atlayıp atlamadığı konusunda kesin bir bilgi verilmemiş.

Yani, kurbağalardan biri atlamaya karar vermesine karşın bunu bir çok nedenle gerçekleştirememiş olabilir mi acaba? Bu durumda yaprağın üzerinde hala üç kurbağa oturmakta olmaz mı?

Yaşamda da böyle değil midir?

O uçağa yetişecek denli şanslıysanız,

Pek çok kararlar almamıza karşın iş uygulamaya gelince beklemeyi tercih etmez miyiz?

Hazır oluncaya, başkaları tarafından onaylanıncaya, daha iyi olanaklar sağlanıncaya, yanılma riski kalmayıncaya, elimizde doğru gereçler bulununcaya, gidinceye, kalıncaya, yapıncaya, kısacası elimizdeki uzun "ceye", "caya" dek listesini öylesine uzatırız ki, sonunda karar almamızın hiçbir önemi kalmaz, uygulamaya bir türlü başlayamayız.

Oysa yaşam sınavında öyle sorular vardır ki, doğru yanıtı vermek için beklemek bize asla geri getiremeyeceğimiz kayıplar oluşturur.

Uzun zamandır ulaşmak istediğimiz hedefe gitmekte olan uçağa son dakikada yetiştiğimizi düşünelim. Ama binip binmemekte kararsızız. O anda yola çıkmak için yanımızda yeterli eşyamız olmadığını, birilerine yolculuğa çıkacağımızı söylemek için yeterli zaman bulamadığımızı, bu yolculuk için kimsenin onayını almadığımızı, aslında bu yolculuğu biraz daha ertelemenin belki de daha iyi olacağını düşünerek yolculuktan vazgeçtiğimizi varsayalım.

Oysa belki de tüm yaşamımız boyunca hep bu uçağa binip o hedefe ulaşmak istedik. Ve uçak göğün sonsuz maviliklerinde gözden kaybolurken, bir daha o hedefe yol alan başka uçak olmadığını öğreniyoruz. Biz tüm koşulları sağladıktan sonra uçağa binip gitmek istediğimiz zaman bizi hedefe ulaştıracak bir uçak daha yok..

Sınavda bir kez yanlış yanıt verdiğimiz zaman sonuçlar açıklandığında bu kez doğru yanıtın ne olduğunu çok net bir biçimde görmemiz, ne yazık ki bizim aldığımız sonucu değiştirmiyor. Kaybedilen puanı tekrar kazanamıyoruz.

Kurbağa örneğinde olduğu gibi o uçağa binip hedefe ulaşmaya uzun zaman önce karar vermiştik. Belki de yaşamımızın en önemli anlamıydı bu. Ama kararımızı doğru zamanda uygulayamadığımız için o şansı sonsuza dek yitirdik.

O halde yalnızca doğru kararı almak değil, doğru kararı doğru zamanda uygulamayı da bilmemiz gerekiyor.

Yaşam sınavındaki en basit görünen, aslında en yüksek puan getiren şaşırtmacalı sorulara karşı her zaman uyanık olmamız gerektiğini, gözümüz, kulağımız, yüreğimiz ve beynimizi sonuna dek açmamız gerektiğini unutmayalım.

O uçağa son dakikada yetişecek denli şanslıysanız, uçağı kaçırıncaya dek beklemeyin, yanınıza

uçağı kaçırıncaya kadar beklemeyin.

yalnızca kendinizi alın ve binin.

Unutmayın, hedefinize giden başka uçak olmayabilir.

Sizi hedefinize ulaştıracak olan son uçağı asla kaçırmamanız dileğiyle... •

Büyük İskender ve Büyük Düşünür Aristo

Gönderi: NURCAN GÜR

Büyük İskender, Büyük düşünür Aristo'ya danıştı: "Ele geçirdiğim topraklardaki insanları da ele geçirmek istiyorum" dedi. "Onları da egemenliğim altında tutabilmek için neler yapmalıyım?"

Aristo önce, bu konuda onun ne düşündüğünü öğrenmek istedi.

Büyük İskender, yapmayı düşündüklerini şöyle sıraladı:

1-Ülkenin ileri gelenlerini sürgüne gönderebilirim.

2-Ülkenin ileri gelenlerini cezaevine sokabilirim.

3-Ülkenin ileri gelen kişilerini kılıçtan geçirebilirim.

Büyük düşünür, İskender'i dinledikten sonra şu karşılıkları verdi:

1-Ülkenin ileri gelenlerini sürgüne gönderirsen, gittikleri yerde toplanıp, sana karşı başkaldırırlar.

2-Onları cezaevlerine kapatırsan, cezaevleri birer kültür merkezine dönüşür, buralarda aklını kullanabilen militanlar yetişir.

3- Onları kılıçtan geçirirsen, sonraki kuşak intikam hırsıyla büyür ve senin tahtını sallamaya başlar.

Büyük İskender, kesinlikle bir çözüm olması gerektiğini ve bunu büyük düşünürden beklediğini bildirdi.

Aristo, bu ısrar karşısında şu öğütte bulundu:

"Halkın arasına nifak tohumları ekersin, onları birbirleriyle önce kavga, sonra savaş edecek duruma getirirsin. Halk bu kıvama geldiğinde, duruma el koyarsın ve kendini hakem olarak kabul ettirirsin. Her iki taraf da senden bir çözüm beklediğinde sen, çözüme giden tüm yolları tıkarsın.

Kısa bir süre sonra halkın, kendi isteğiyle senin egemenliğin altına girdiğini göreceksin…

Gençlik ve Sigara

•Gençlikte sigara içmek, çocukluktaki hoş olmayan anılardan kaynaklanmaktadır.

Hareket edin...

•Sürekli yatmak, metabolizma çok yavaşlamasına ve vücut için gerekli hormon ve bağışıklık yapımının azalmasına neden olmaktadır.

Yüz felci

Yüz felcinin başta gelen nedeni, uçuk virüsüdür *(Herpes)*

Üzüntünüzü paylaşın

•Üzüntülü anların yazılması ya da yakınlarla konuşulup, paylaşılması, kronik hastalıklarda sık görülen ağrıları azaltır.

Tuz ve kan basıncı

•Tuz hangi miktarda alınırsa alınsın, anında kan basıncını yükseltmektedir.

Yağsız yemek ve cinsellik

•Yağsız yemekler ve sebze yemekleri, özellikle yaşlı kadınlarda cinsel hormonları arttırmaktadır.

Diş fırçanız !

•Boğaz enfeksiyonlarına neden olan mikropların önemli bir bölümünün dişfırçalarında uzun süre kaldığı saptandı

Spor ve bellek !

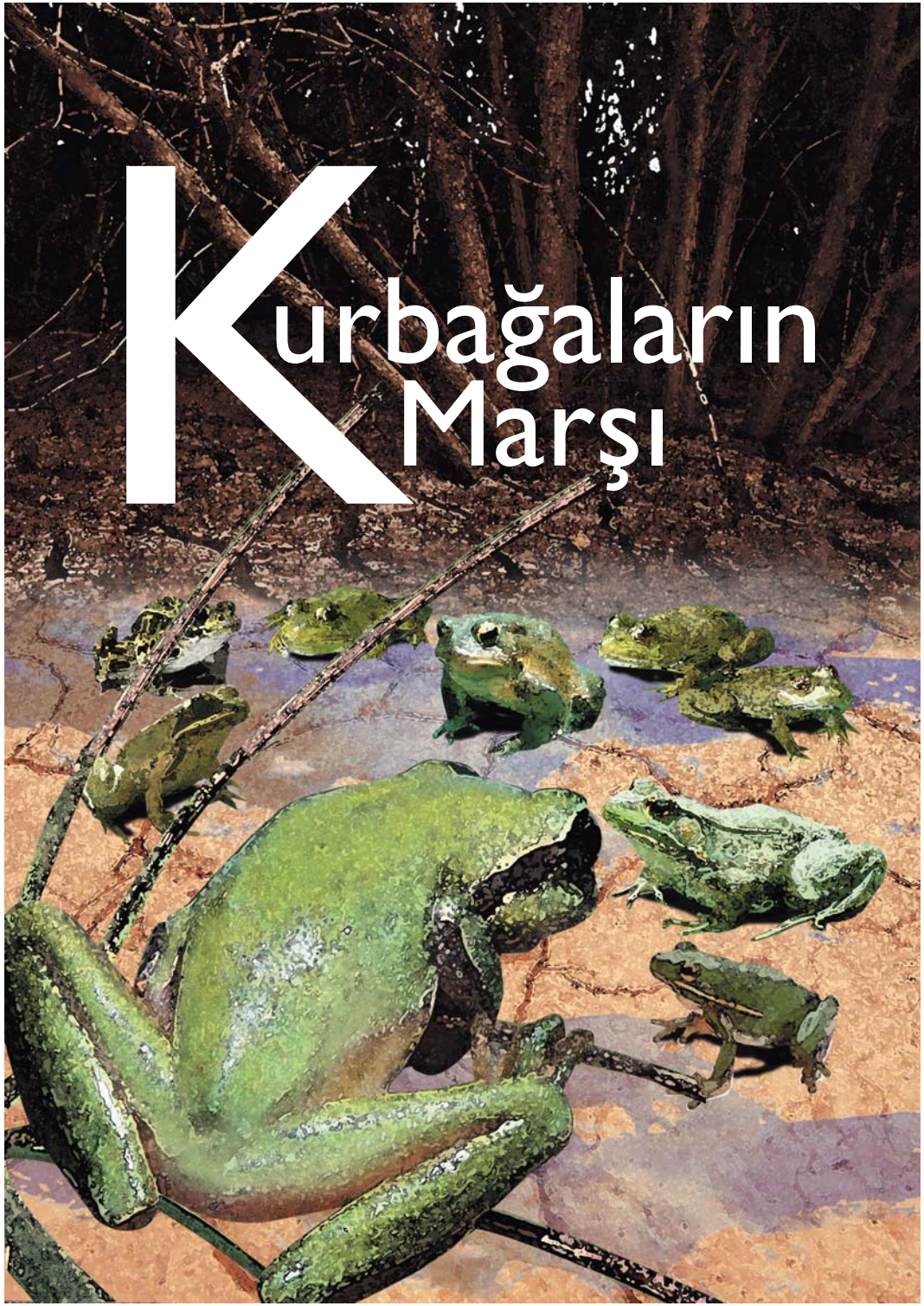
•Haftada en az yarım saat ve günaşırı spor/egzersiz yapmak, düzenli çalışmayı ve belleği geliştirmeyi sağlamakta, kalın barsak kasılmalarını ve sancılarını önlemektedir.

By-pass ameliyatı

•Koroner damar by-pass ameliyatları, bellek kaybı ve beyinde sinir hücresi kaybına neden olabilmektedir.

•Kimi çocuklarda zeka geriliği, annenin hamileliği sırasında tedavi edilmeyen tiroid eksikliğine bağlanmaktadır.

Kurbağaların Marşı

YAZAR DEDE VE TORUNLARI
Muzaffer İzgü

Kurbağalar durmadan bağırıyorlardı. Bir bölümü bildiğimiz kurbağa sesi çıkarıyor, "Vraak, vraaak, vıııraaak" diye bağırıyorlardı. Ama bir bölümü de, "Bıraaak, bııraaak, bııraaak" diye bağırıyordu. Suyun içindekiler "Vırak, vırak" diyorlardı, suyun dışındakiler "Bırak, bırak" diyorlardı.

Yaşadıkları derenin suyu o denli azalmıştı ki, suya ancak nöbetleşe giriyorlardı. Suyun içindeki kurbağalar karaya çıkıyor, bu kez kıyıda sabırsızlıkla bekleyen kurbağalar suya atlıyorlardı. Bazen, "Vırak, vırak" sesinden başka sesler de duyuluyordu.

"Haydi, sizin zamanınız doldu, şimdi sıra bizde" diyorlardı.

Suya atlayan kurbağalar mutluluk sesleri çıkarıyor, karada bekleyenler homurdanıyorlardı. Ve durmadan, "Bıraaak, bıraaaak" diye bağırıyorlardı.

Derenin suyu o denli azalmıştı ki, hepsi birden suya atlasalar, suyun içinde alt alta, üst üste olacaklardı. Derenin suyunun niçin azaldığını bilmiyorlardı. İlerde, birilerinin derenin suyunu kestiğini sanıyor, onun için durmadan "Bırak, bıııraaaak" diye bağırıyorlardı. Ama onların seslerini duyan yoktu. Derenin suyu gün geçtikçe azalıyordu. Gerçi yine suyun içinde yüzebiliyorlar, bacaklarını açıp kapayarak karşıya geçebiliyorlardı. Ama birgün ya su biterse, hiç gelmezse, o zaman ne yapacaklar, nasıl yaşayacaklardı?

Günlerdir, "Bırak, bırak" diye bağırıyorlardı ama su azaldıkça azalıyordu. Sonunda dayanamadılar, "Bilge Kurbağa nerede, Bilge Burbağa nerede?" diye bağırmaya başladılar. Elbette Bilge Kurbağa'ya danışmak gerekliydi. O ne düşünüyordu? Çözemedikleri bir şey olduğu zaman Bilge Kurbağa'ya sorarlardı.

"Bilge Kurbağa nerede? Bilge Kurbağa nerede?"

Nerede olacak? Suyun öteki kıyısında. Ayaklarını suya sokmuş, sırtını yemyeşil otlara dayamış, düşünüyordu. O da duyuyordu kurbağaların "Bırak, bırak" diye

bağırdıklarını. İçinden gülüyordu ve düşünüyordu.

"Hiçbir zaman sizin sesinizi duymazlar, daha doğrusu duyamazlar. Kuytu bir derenin içindesiniz. Siz istediğiniz denli bağırın, sesini duyan olmayacak…"

Birkaç kurbağa yüzerek Bilge Kurbağa'ya doğru geliyorlardı.

Bilge Kurbağa onlara ne öğüt vereceğini biliyordu.

"Günaydın, Bilge Kurbağa…"

"Günaydın Kurbağa arkadaşlarım… Nasılsınız?"

"Hiç iyi değiliz, Bilge Kurbağa. Suyumuz günden güne azalıyor. Daha da azalırsa yaşamamıuz güç olacak. Belki de susuzluktan hepimiz öleceğiz. Gece gündüz 'Bırak, bırak' diye bağırıyoruz. Uzaklarda birilerinin suyu tuttuğunu, buralara akmasını engellediğini biliyoruz. Ama bir türlü suyu bırakmıyorlar…"

Şişman bir kurbağa, "Sayın Bilge Kurbağa, ben susuz yaşayamam. Göbeğimi suyla şişirmezsem ölürüm. Ölmek istemiyorum…" dedi.

Öteki kurbağalar bağırdılar:

"Hiç birimiz ölmek istemiyoruz."

Gözleri en patlak kurbağa,

"Ne olur bize yol gösterin Bilge Kurbağa, ne yapmamız gerektiğini bize söyleyin. Karada da yaşarız ama susuz asla yaşayamayız…" dedi.

Sessizce bekliyorlardı. Yutaklarını bile oynatmıyorlardı.

Bilge Kurbağa ön ayaklarını birbirine çapraz kavuşturdu. Hepsinin gözüne tek tek baktı.

"Benden umar bekliyorsunuz. Sevgili arkadaşlar, bu iş 'Bırak, bırak' demekle çözülmez. Eylem yapmanız gerek…"

Akıl danışmaya gelen kurbağalar mırıldanmaya başladılar. Bilge Kurbağa, "Aralarınızda mırıldanmayı bırakın, beni dinleyin. Yöneticiye söyleyeceğiz…" dedi.

Bu kez de kurbağalar, "Yönetici, yönetici…" diye mırıldanmaya başladılar. Eylem nedir bilmiyorlardı, yöneticinin ne olduğunu bilmiyorlardı.

Bilge Kurbağa tek tek konuştu:

"Yönetici bu kentte oturuyor, onu gidip söyleyeceğiz. 'Suyumuzu bırak' diyeceğiz…"

Şişman kurbağa, "Bana yöneticinin olduğu yeri söyleyin, ben giderim. Beni bu göbekle görünce hemen suyu bırakır…"

"Hayır" dedi Bilge Kurbağa. "Bir başına olmaz. Hep birlikte gideceğiz."

En patlak gözlü kurbağa:

"Yani derenin bütün kurbağaları yola düşeceğiz, başkanın yanına gideceğiz, öyle mi?" diye sordu.

"Evet" dedi Bilge Kurbağa. "Hem

de sırayla, hem de hep birlikte zıplaya zıplaya… Ben başınızda olacağım, 'Vırak' diyeceğim, hop zıplayacağız. Vırak, hop, vırak, hop, vırak, hop…"

Kaç kurbağaydılar bilmiyorlardı ki… Ama bütün derenin kurbağaları bir araya gelirse, belki de kocaman caddeyi kaplarlar, "Vrak" buyruğuyla zıplaya zıplaya giderlerdi.

Şişman kurbağa:

"Ya bizi araçlar çiğnerse, Bilge Kurbağa?" diye sordu.

"Kaldırımlardan gideceğiz kurbağa arkadaşlar. Kavşaklarda duracağız, yeşil ışığın yanmasını bekleyeceğiz. Öyle ki kentin bütün kaldırımlarında kurbağaların dansı olacak. Herkes pencerelerine çıkacak, araçlarını durduracak, şaşkınlıkla bize bakacaklar. Hele çocuklar, yaşamlarında bir daha hiç göremeyecekleri bir kurbağalar topluluğu izleyecekler." Kurbağalar ağızlarını kocaman açmışlar, Bilge Kurbağa'yı dinliyorlardı. Bilge Kurbağa konuşuyordu:

"İnce sesli kurbağa arkadaşlarımızı en öne koyacağız. Onlar arada kurbağa marşı söyleyecekler. Uzun bacaklı kurbağalar en arkada olacaklar. Onlar duracak, bekleyecek, arkadaşları uzaklaşınca bir zıplayışta onlara yetişecekler."

O günden sonra hiçbir kurbağa, "Bırak, bırak" diye bağırmadı. Öyle çabuk hazırlandılar, öy-le çabuk toplandılar ki, derenin kıyısı bir anda binlerce kurbağayla doldu… Hayır, hayır, sayılamazdı kurbağalar. Öyle çoktular…

Bilge Kurbağa, kurbağa sırasının en başına gidiyor, inceliyor, sonra en sona geliyordu. İnce sesli kurbağalar öne alınmıştı. Uzun bacaklı kurbağalar en sondaydı.

Bilge Kurbağa buyruğu verdi: "Zıplayalım arkadaşlaaaaar!..."

İnce sesli kurbağaların marşı çok hoştu.

"Biz suyu çok severiz.

Su bizim yaşamımız.

Suyumuzu isteriz…"

Bile Kurbağa, arada bir, "Vırak, vırak" diye bağırıyor, kurbağaların hepsi birden zıplıyorlardı. Hele en arkadaki uzun bacaklı kurbağaların zıplamaları görülmeye değerdi. Geri kalıyorlar, sonra bir buyrukla zıplayıp, arkadaşlarına yetişiyorlardı. Kent halkı çok şaşkındı. Bu denli çok kurbağa nereden çıkıp gelmişti? Kentin ortasında ne işleri vardı? Kaldırımlarda yürümenin olanağı yoktu. Kaldırımın kıyısında duruyor, önlerinden geçen kurbağaları izliyorlardı.

Çocuklar bağırıyorlardı: "Kurbağalar, kurbağalar, ne güzel zıplıyorsunuz, ne güzel dans ediyorsunuz. Marşınız da çok güzel…"

Büyük bir yapıya yaklaşıyorlardı. Yönetici mutlaka bu yapıda oturuyor olmalıydı. Hiç kimse, şimdiye dek bu denli çok kurbağayı bir arada görmemişti. Öyle çok fotograf çeken, kurbağaları kameraya alan insan vardı ki,

çocuklar, yürüyen kurbağaların yanına çömeliyorlar, annelerinden, babalarından, fotograflarını çekmelerini istiyorlardı. Evlerinde oturan, işyerlerinde oturanlar bile dışarıya çıkmışlar, kurbağaların yürüyüşünü izliyorlardı.

Kimi işyeri sahibi, "Buyurun kurbağalar, size dondurma sunalım" diyordu. Kimi de, "Buyurun kurbağalar, dönerimizden yiyin" diyorlardı.

Kurbağalar başlarını sallıyorlar, yani teşekkür ediyorlar, zıplamalarını sürdürüyorlardı.

Bilge Kurbağa, ardı ardına üç kez "Vırak, vırak, vırak" diye bağırdı. Kurbağaların hepsi olduğu yerde durdu. Kocaman yapının bütün pencerelerinde insanlar vardı. Şaşkınlıkla kurbağaları izliyorlardı. Yöneticiye haber verilmişti, o da pencereye koşmuş, sonra şaşkınlıkla şöyle bağırıyordu:

"Bu da ne? Kenti kurbağalar mı sardı?"

Bilge Kurbağa, yanına birkaç kurbağa alarak merdivenlerde zıplayacak, yöneticinin odasına varacaktı.

Onu pencerede görünce, "İsteğimiz var sayın yönetici" diye bağırdı.

Yöneticinin sesi titrekti: "Aman siz hepiniz buraya gelmeyin, ben sizin yanınıza geliyorum…" dedi.

Öyle çabuk indi, geldi ki yönetici:

"Buyurun kurbağa kardeşlerim, benden ne stiyorsunuz?" dedi.

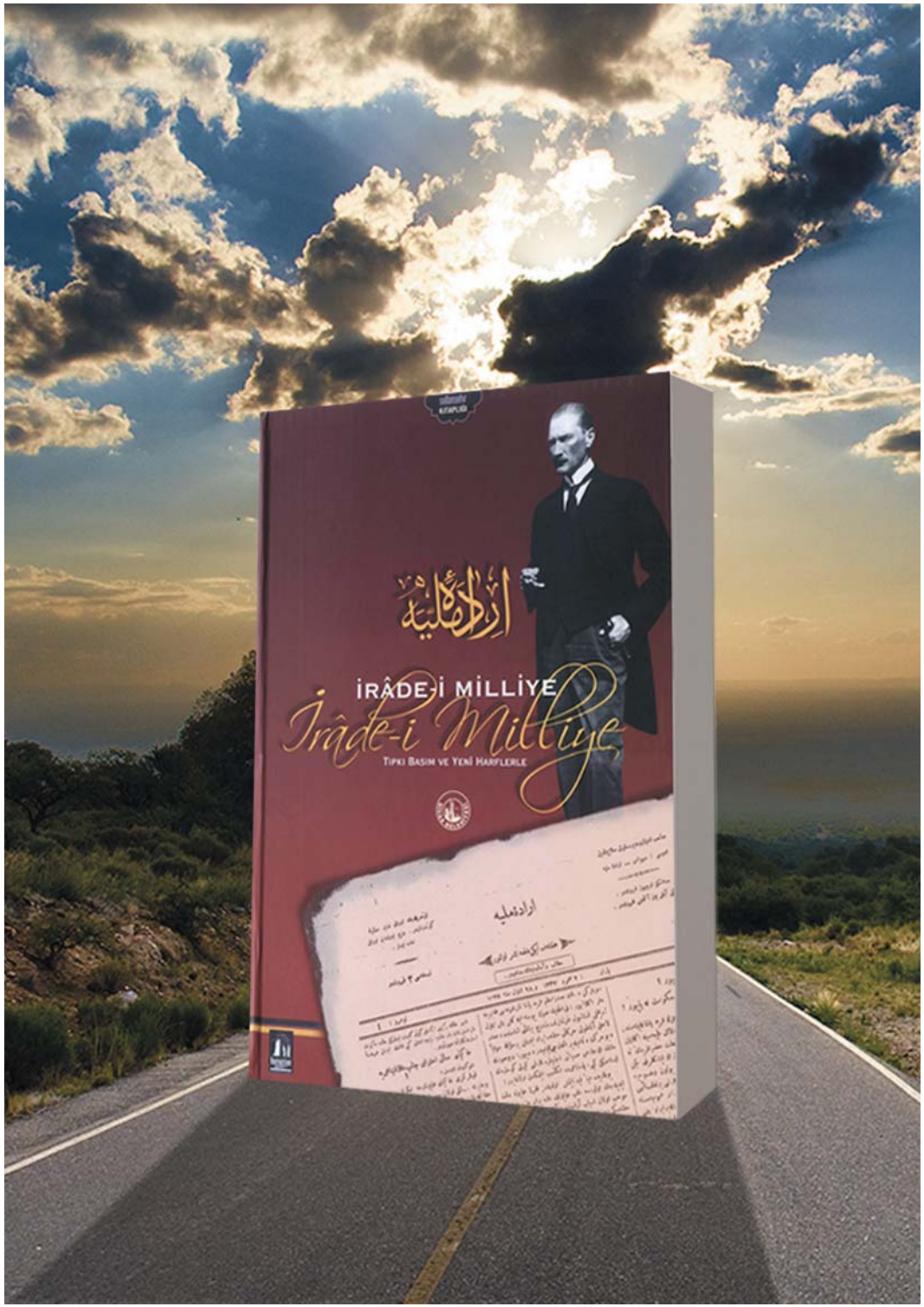
Bilge Kurbağa, "Suyumuz" dedi. "Deredeki suyumuz gün geçtikçe azalıyor, bize yaşama olanağı kalmıyor. Biz suyumuzu istiyoruz, suyumuzu bırakın diyoruz…"

"Tamam" dedi yönetici. "İsteğiniz bir iki gün içinde yerine getirilecek ve suyunuz bırakılacaktır. Siz yeter ki kente dağılmayın, lütfen derenize dönün!.."

Kurbağalar, başlarında Bilge Kurbağa, geldikleri gibi döndüler, derelerinin yolunu tuttular.

Suları mı? İki gün içinde bırakıldı. Kurbağalar çok mutlu oldular, derenin içinde su dansı yaptılar. •

İNSANLAR YAŞADIKÇA
Mehmet Ünver

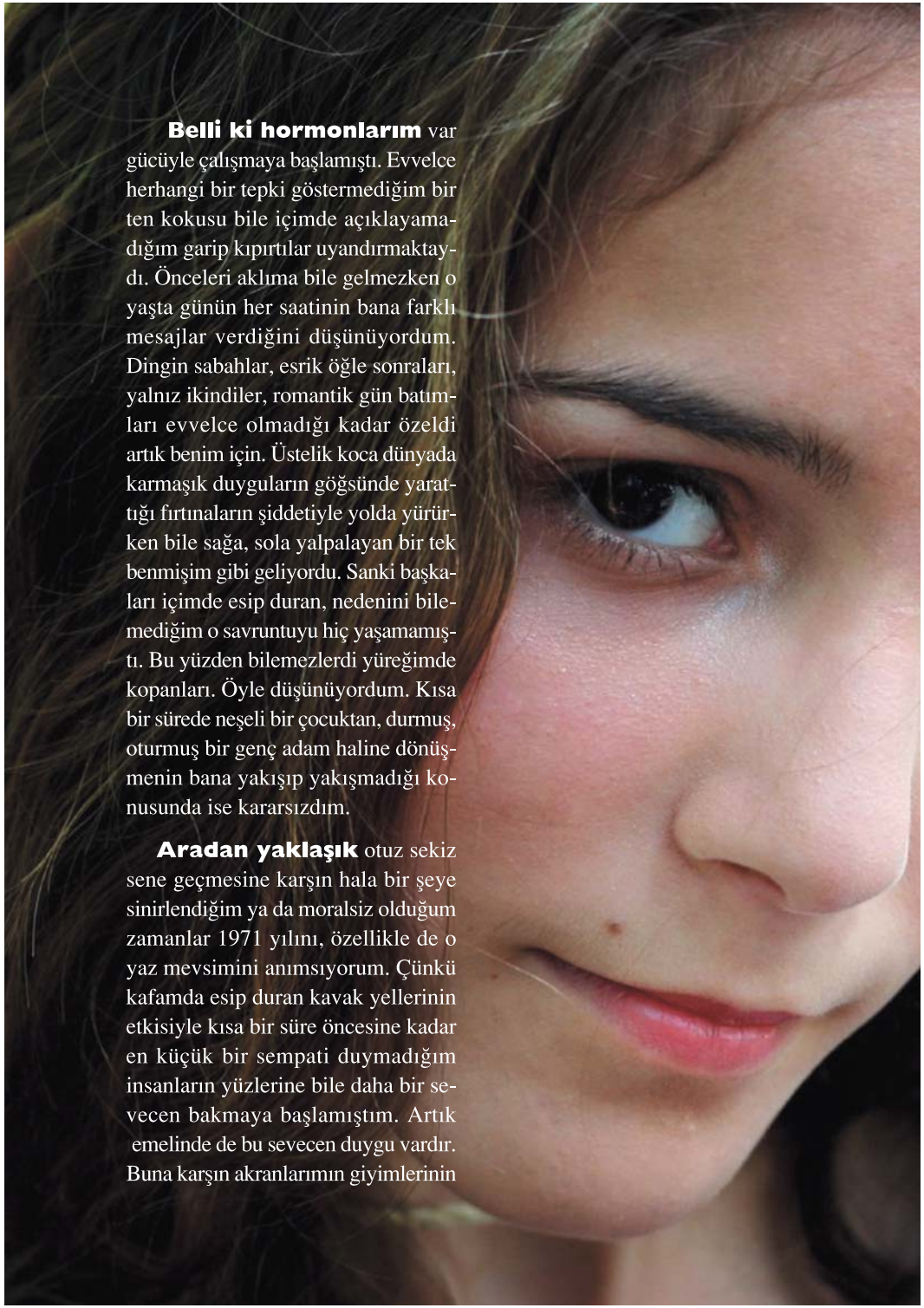
Gençliğin Güzel Kuşu

Sanırım herkesin yaşamında diğerlerinden hayli farklı, çok özel bir dönem vardır. Belki de bazı şeyler ilk kez gerçekleştiği için kafasının iyice karıştığı, evvelce tatmadığı kimi duygu ve heyecanların yüreğinde kalıcı savruntular yarattığı, yaşam boyu unutamayacağı bir dönem.

Benim için göğsümdeki fırtınaların delice estiği, yaşadığım bazı olayların içimde yer edip bir daha silinmediği 1971 yılının yazıdır o çok özel dönem. Henüz on beş yaşındaydım. Ergenliğin en huzursuz, bir o kadar da en kırılgan olunan günlerini sürmekteydim.

Belli ki hormonlarım var gücüyle çalışmaya başlamıştı. Evvelce herhangi bir tepki göstermediğim bir ten kokusu bile içimde açıklayamadığım garip kıpırtılar uyandırmaktaydı. Önceleri aklıma bile gelmezken o yaşta günün her saatinin bana farklı mesajlar verdiğini düşünüyordum. Dingin sabahlar, esrik öğle sonraları, yalnız ikindiler, romantik gün batımları evvelce olmadığı kadar özeldi artık benim için. Üstelik koca dünyada karmaşık duyguların göğsünde yarattığı fırtınaların şiddetiyle yolda yürürken bile sağa, sola yalpalayan bir tek benmişim gibi geliyordu. Sanki başkaları içimde esip duran, nedenini bilemediğim o savruntuyu hiç yaşamamıştı. Bu yüzden bilemezlerdi yüreğimde kopanları. Öyle düşünüyordum. Kısa bir sürede neşeli bir çocuktan, durmuş, oturmuş bir genç adam haline dönüşmenin bana yakışıp yakışmadığı konusunda ise kararsızdım.

Aradan yaklaşık otuz sekiz sene geçmesine karşın hala bir şeye sinirlendiğim ya da moralsiz olduğum zamanlar 1971 yılını, özellikle de o yaz mevsimini anımsıyorum. Çünkü kafamda esip duran kavak yellerinin etkisiyle kısa bir süre öncesine kadar en küçük bir sempati duymadığım insanların yüzlerine bile daha bir sevecen bakmaya başlamıştım. Artık emelinde de bu sevecen duygu vardır. Buna karşın akranlarımın giyimlerinin

ve davranışlarının da gözle görülür bir şekilde değiştiğinin ayrımına vardığımda önceleri bunu hoş karşılamamış; 'abilere', 'ablalara' özeniyorlar diye düşünmüştüm. Onlara bambaşka bir hava veren farklı mimikler takınmışlar, konuşurlarken evvelce hiç olmadıkları gibi ciddi, ağırbaşlı görünmeye çalışıyorlardı. Ayrıca kısa bir süre öncesine kadar aklımıza estiğimiz gibi davranıp, deniz kıyılarında, yazlık sinemaların en arka sıralarında amaçsızca vakit geçirdiğimiz bu arkadaşlarımın bedenlerine iyice oturan yeni gömleklerinin koltuk altlarından babalarınınki benzeyen bir ter kokusu yayılmaya başlamıştı artık. Acaba ben de onlar gibi mi olacaktım? Belki de olmuştum da ayrımında değildim.

O günlerde benim gibi on beş yaşına basan kız arkadaşlarsa ortalıktan yok olmuşlardı. Oysa okulda ya da sahil arsalarında biraz daha fazla eğlenmek uğruna beraberce yapmadığımız muzırlık kalmazdı. Sonraları sokağa sadece anneleri veya ablalarıyla çıkarken görmeye başladım onları. Sağda solda bakışlarımız karşılaşırsa geçmiş günlerin hatırına öylesine bir selam verip yürüyorlardı. Sanki daha geçen yaz akşam inene kadar sahilde yüzdüğümüz, denizden çıkarttığımız midyeleri teneke üstünde pişirip, kapış kapış yediğimiz, birlikte hınzır planlar yapıp öğretmenlerin sandalyelerine raptiye koyduğumuz kızlar onlar değildi. Sanki hep böyle masum, hanım hanımcık yaşamışlar gibiydiler. Heyhat! Onlar da annelerine benzemeye başlamışlardı.

Giderek bu işte bir tuhaflık olduğunu düşünmeye başlamıştım. Büyüklerimiz: "Doğanın kuralı bu, artık yetişkin olma yolundasınız" diyorlardı. Hepsi bu muydu yani? Yetişkin olmak evvelce olduğumuzdan farklı davranmak ve yüzümüzü kaplamaya başlayan içi yağ dolu çirkin görünümlü sivilcelerle dönemeyeceklerinin hüznünü yaşamaya başladıklarını anladım. Üstelik bunu dillendirirken çocukluk arkadaşımız olan mahallenin kızlarına artık farklı gözlerle bakıyorlardı. Ayrıca hepimizin bıyıkları terlemişti. Kimi arkadaşlarımızsa nedense ailelerinin kendilerini artık hiç önemsemediğini, hatta sevmediklerini düşünmeye başlamışlardı. Öte yandan dünyada Vietnam savaşı ve öğrenci olayları, memlekette ise nedenini bilemediğimiz bir toplumsal kargaşa hüküm sürmekteydi. İçte ve dışta yaşanan bu karmaşa o günlerde iki arada bir derede kalmış olan kafamızı da hepten karıştırmıştı. Tamam, anladık çocuk değildik artık. On beş yaşına gelmiş kollarında, bacaklarında tüyler bitmiş genç adamlardık. Yine de büyüklerin iki de bir iddia ettiği yetişkin filan da değildik. Hatta içimizde mümkün olsa eski çocukluk günlerine dönmeyi arzu ettiklerini söyleyenler bile vardı. Tam yol çalışmaya başlayan hormonlarımız mı, yoksa onların etkisiyle coşan duygu dünyamızın genç yüreklerimizde yarattığı alışık olmadığımız fırtınalar mı korkutuyordu onları? İtiraf edemesek de önümüzdeki belirsiz gelecekti bizi ürküten. Artık çocuk değildik. Oysa sırf bu ürküntü nedeniyle yetişkin olmayı pek sevememiştik. Sonuç olarak o dönemde hepimiz kararsız ve kafası karışmış bir şekilde ortalarda dolaşan, sivilceli suratlı, huzursuz genç insanlardık.

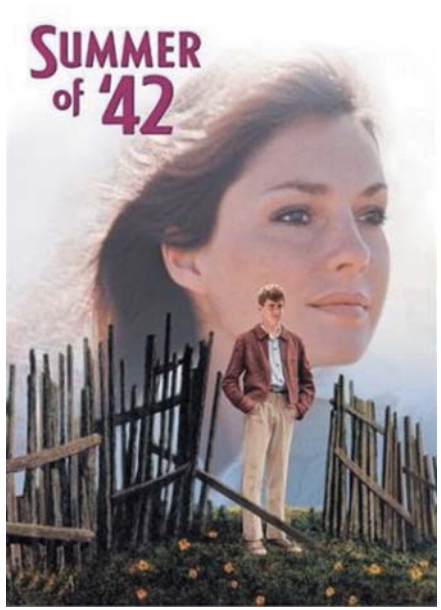
Topu, topu üç istasyonu olan radyoda keşfettiğimiz Deep Purple, Janis Joplin, Jimi Hendrix, Led Zeppelin, ve Tom Jones'un müzikleri içimizi daraltan bu gelecek korkusunu azaltmaya yetmiyordu. Büyüklerimizin durumuysa hiç de iç açıcı görünmüyordu. Ve biz yakın zamanda onlar gibi olacaktık. Yazlık sinemalar, sahil arsaları ve elde kalmış üç, beş arkadaş da bu tatsız dönemi aşmamızı sağlamaktan uzaktı. Sekiz sene aynı sınıflarda okuduğumuz sıra arkadaşlarımızın çoğu zaten bir yerlere dağılmışlardı. O günlerden en çok anımsadığım duygu; iç daraltıları, bunaltılar ve hayıflanmalardır.

Gazetelerde konserlere giden, topluca kamp yapan, yaşama dair gelişmeleri takip eden, hatta arkadaşlarıyla bir ev kiralayıp beraberce yaşayan Avrupalı, ABD'li gençlerin haberlerini okuduğumuzda kıskançlıktan deli oluyorduk. Doğuştan şanslı olduklarını, geleceklerini daha o genç yaşlarda tayin ettiklerini düşünüyorduk. Hem onların evlerinde kendile-

rine ait bir odaları, bu odada da bir televizyonları bile vardı. Oysa televizyon henüz bizim sokaktaki evlere girememişti o zamanlar. Olanlarsa günde birkaç saatlik siyah beyaz yayınla yetinmek zorundaydılar. Yine de asıl sorun bu değildi. Başka bir şey vardı içimizi daraltan.

Sonunda bizleri neyin bunalttığını yaşamımın birdenbire değişmesine neden olan o 'duru yüzle' karşılaştığımda anlayıverdim: Ne ben, ne de diğer yaşıtlarım birden bire çocukluktan çıkıp bürünmek zorunda kaldığımız yeni kimliğimize ısınamamıştık. Çay bahçelerinde, sahil boylarında bir araya gelip, dertleştiğimizde ortaya çıkan acı gerçek buydu: Ne tam anlamıyla yetişkin, ne de çocuktuk. İşte bu ortada kalmışlıktı bir türlü kabullenemediğimiz.

Sonra birden her şey hızla değişmeye başladı. Muhitimizin denize inen yokuşlu sokaklarında ilk kez gördüğümde çarpılıverdiğim o yüzü bir kez daha görebilmek için akla hayale gelmez fırsatlar yaratmaya çalışıyordum. Hiç üşenmeden günde en az on kere sokaklarda, yokuşlarda yürüyor, gerekli gereksiz iskeleye iniyor, yazlık sinemada belki onu görürüm diye büyük tahammül gösterip, "Kezban Roma'da" filmini üç gece üst üste seyrediyordum. Derken bir Ağustos gecesi gösterime yeni giren "42'nin Yazı" filmi oynadı. Bir sahil kasabasına tatile giden ergenlik çağındaki üç genç ve karşılarına çıkan olgun, çekici kadının hikâyesi. Aşkı ve cinselliği yeni, yeni hissetmeye başlayan bizimle yaşıt bu delikanlılarla ne kadar büyük bir benzerliğimiz olduğunun ayrımına vardığımda artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağını da anlamıştım. Filmin müziği kulaklarımdan gitmiyor, göğsümde eskisinden şiddetli fırtınalar kopuyordu. Öyle ki yürürken, yemek yerken, otururken yüreğimde uğuldayan rüzgârı duyabiliyordum. Günde en az yirmi kez ayna karşısına geçmeye başlamıştım. Davranışlarım ve giyim tarzım eleştirdiğim arkadaşlarınkine benzemişti. Ben artık 'özel bir derde' sahip olan bir insandım. Bu kendimi sevmeye başlamam için yetip artmıştı. Her yerde o yüzü arıyor, onunla çarşıda, pazarda, denizde her karsılaşmamda hep en

derli toplu görünümümde olmayı arzuluyordum. Oysa kötü talih, nedense hep denizden dönerken ayağımda lastik ayakkabılar, üstümde ıslak şortum varken karsılaşıyordum onunla.

Akasya ağaçları altındaki yazlık sinemamızda seyirciler; "Dağları Bekleyen Kız", "Yarın Ağlayacağım", "Son Kuşlar" filmlerini izlerlerken ben onun biraz uzağında oturur, film bitip, ışıklar yanana kadar yüzüne bakardım. Yaşamımda bir anlam vardı artık.

1971 yazı sonbahara döndüğünde yatılı okula başladım. Sevdiklerimden uzak olmanın ve el bebek, gül bebek yaşadığımız evimiz yerine her şeyin kuralla yapıldığı bir ortamda bulunmanın verdiği sızıyı hep bir kez bile konuşamadığım o güzel yüzün beynimde yansıyıp duran hayali sayesinde atlattım. Yağmurun camları dövüp, rüzgârın bina aralıklarında uluduğu kış geceleri yüzlerce yaşıtımın uyuduğu yatakhanede tuttuğum nöbetlerde ve muzırlık yapıp izinsiz kaldığımız hafta sonlarında hep o yüz beni avuttu.

Aradan yıllar geçti. 1971'in yazından sonra bir daha hiç göremedim onu. Şimdilerde teknoloji sayesinde ismini sanal ağda tarattığımda yüzler-cesi çıkıyor karşıma. Ya da telefon rehberinde onun adına kayıtlı onlarca telefon numarası bulabiliyorum. Aslında bir tanesinin ona ait olduğundan eminim. Kesinlikle o. Bundan emin olmamı sağlayan pek çok etken var. O da şimdi benim gibi ellili yaşlarda olmalı. Bir eş, çoluk, çocuk, belki gelin veya damat sahibidir. Belki şişmanlamış, o güzel bedeni bozulmuştur. Ya yüzü? Belki hala o günkü gibi baktırıyordur kendisine. Ne garip değil mi? Bir telefon tuşu kadar yakın ama otuz sekiz sene kadar uzak. Hoş aramaya kalksam kendimi kim olarak tanıtacağım?

Yapacak bir şey yok. Yine de kendi kendime söz verdim: Olur da bir gün karşılaşırsak ona teşekkür edeceğim. Çünkü henüz on beş yaşımda ve kafamda kavak yelleri eserken, o güzel yüzünü görmüş ve o günden sonra da kendimi birdenbire fazlasıyla sevip, saymaya başlamıştım. Çünkü içimde o vardı artık. •

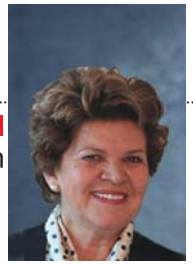
BAY BİLEN

•Arıların sadece ABD'de tozlaşmasına sağladığı mahsulün değeri 19 milyar dolardır.

•Üç ton ağırlığına rağmen filler bir çok memeli gibi ayak uçlarında yürürler.

•Filler, yunuslar ve bazı primatlar dışında kendilerini aynada tanıyan tek hayvan türüdür.

Öğrencilerim...

Anlar vardır sevindiren, anlar vardır düşündüren, anlar vardır unutulmayan.

Anlar ve anılarla olayları yorumlar, kişileri tanır, yaşam görüşümüzü biçimlendirir belki de onlarla büyürüz.

1965'te öğrencilerimle ilk buluşmam dün gibi geliyor bana. Sonra, İzmir Buca Eğitim Enstitüsü ve Türkçe öğretmenliği...

Kutlu saydım görevimi, öğrencilerimi çok sevdim. Bu nedenle yılmadan çalışmam gereğini hiç unutmadım. Yıllar yılları kovaladı 1994'te emekli oldum; ama nerede olursam olayım, öğrencilerimin sevgisini hep duyumsadım. Boş durmadım yine. Dil Derneği yayınlarından "Öğrenciler İçin Türkçe Sözlük'ün hazırlanmasında emeği geçenlerdenim.

Sanat ve kültür etkinliklerine istediğimce zaman ayırabiliyordum. Artık, tiyatroları daha çok izleme olanağım vardı. İşte o günlerden birinde Ankara'da, Şinasi Sahnesi'ndeyim. Kenar koltuktaki ye-rime oturdum. Salon dolu, oyun başlamak üzere. Işıklar söndü; gözler henüz karanlığa alışmış değil. Göz gözü görmüyor. Yanımda bir delikanlının sesi:

"Yerim burası mı acaba?

Annelikle öğretmenlik karıştı birbirine, dayanamadım sordum:

"Hangi sıradaydınız?

"M sırasında.

"Burası L, arka sıraya geçiniz."

Salon hâlâ karanlık, birbirimizi görmüyoruz. Delikanlı duraksadı, eğildi, kulağımın dibinde bir ses:

"Sevim Öğretmenim siz misiniz?

Upuzun bir film başladı belleğimde, sıra sıra öğrencilerim, gülüşler, sesler. Onu buldum:

"Rüjhat sen misin oğlum?

"Benim öğretmenim.

Sınıfta onlara şu dizelerimle seslenirdim:

Yurdun dört bucağına dağılınca siz,
Gözlerimde gülüşünüz, kulağımda
şen sesiniz,
Onurla kıvançla söyleyeceğim,
Çünkü siz benim öğrencimsiniz.

Yüzünü bile göremediğim karanlıkta, o sesle aydınlandım. Perde açıldı, oyun başladı. Benim izlediğimse artık sahnedeki oyun değildi.

Yüreğimdeki oyunun adı: Karanlıktan Aydınlığa.

Bilime, bilgiye, sanata, sevgiye bir koşu başladı: İnsanlar sel gibi akıyordu okullara, kütüphanelere, sergilere ve aydınlık yarınlara.

Tiyatrodaki oyun bitti, benimki bitmedi. Son bildiğim, Rüjhat'ın Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde okuduğuydu.

Yıllar geçti, izimizi yitirdik. Kim bilir nerelerde şimdi; ama sesi ve gülüşü bende.

Yine bir tiyatroya mı gitsem. Belki... •

>Bankadan kredi alırken önce ihtiyacınızın olmadığını kanıtlamanız gerekir.

>Murphy'nin altın kuralı Her kimin altını varsa kuralları o yapar

>Bir şeyi anlayamıyorsanız içgüdüsel olarak doğrudur.

>Bir kişinin size olan sevgisi sizin ona olan sevginizle ters orantılıdır.

>İyi başlayan her şey kötü biter, kötü başlayan her şey daha da kötü biter.

>Herkesi memnun etmeye çalışırsanız kimse bundan memnun olmaz.

>Şüpheye düştüğünüzde ikna edici olmaya çalışın.

>Yapılan hatadan birden fazla kişi sorumluysa hiç biri hata yapmamıştır.

>İki tür insan vardır: İnsanları ikiye ayıranlar ve ayırmayanlar

>Faturalar elinize alacaklarınızdan daha hızlı ulaşır.

>Bir kişinin fikirlerini çalmaya alıntı, bir çok kişinin fikrini çalmaya araştırma denir.

>Bütün büyük buluşlar yanlışlıkla yapılır.

Tony'nin öyküsü

Tony Aliverty kördü. Fakat o, yanında yardımcı kimse olmadan, hatta bastona bile gereksinmeden, mahşer gibi kalabalık New York sokaklarında hergün işine gidip gelirdi. Yolda yürümesi onun için çok ama çok kolaydı. Metroya binmesi gerekirse, kat kat yerin altına iner, gideceği yere gider ve yine rahatlıkla dışarı çıkardı. Ne zaman duracağını, nereye gideceğini, ne yapmak istediğini çok iyi bilirdi.

TATLI BİR ÖYKÜDÜR YAŞAM

Yücel Aksoy

Tony, tekerlekli pateni mükemmel kullanır, bisiklete biner, çok güzel piyano çalardı. Onunla tanıştığımda bir büyük hastanede, gözlerini kaybeden yaşlılara yol gösterici, bilgilendirici olarak görev yapmaktaydı.

Kendisini hastanedeki odasında ziyaret etmiştim. Çok zevkli olduğunu hemen belli eden güzel bir takım elbise ve kravat vardı üzerinde. Konuşması çok etkileyiciydi. Konuşurken yüzüme o kadar güzel ve doğal bakıyordu ki, bilmeyen biri onun kör olduğunu kesinlikle anlayamazdı. Kendisini çok iyi yetiştirdiği belliydi. Körler için özel Brail alfabesiyle yazılan yazıları eldivenle bile okuyacak denli hassas parmakları vardı. Daktilo klavyesini kusursuz ve hızlı kullanıyordu.

İşin en ilginç tarafı, yaptıklarının birini dahi önemsemek şöyle dursun, gayet sıradan birşeyden bahseder gibi "Her kör en az benim yaptıklarım kadarını yapabilir, eğer gerçekten yapmayı arzularsa" diyordu. Tony çok küçükken gözlerini bir hastalık sonucu kaybetmiş. Babası o tarihten itibaren oğlu ile bizzat ilgilenerek, etrafındaki eşyaları ona tanıtmakta büyük çaba sarfetmiş ve daima şu telkini yapmış: "Ellerini öne doğru uzatarak yürüme... Herşeyin yerini çok iyi sapta... Başını dik tut... Eğilmeden yürü..." Bu sözlerin defalarca yinelenmesi sonucu küçük Tony, kısa, korkak, ikircikli adımlar yerine, doğal, düzgün ve sağlam adımlarla yürümesini öğrendi.

Babası ona ayrıca marangoz aletlerini kullanmasını, odun kırmasını, bahçede çiçek yetiştirip ağaçların budanmasını da öğretmişti.

Tony dokuz yaşına bastığında New York'daki körler enstitüsüne gönderildi. Okuldaki ilk hafta harikulade güzel geçti. Arkadaşları ona çevreyi gezdirip tanıttılar, birçok şey öğrettiler, hemen her isteği yerine getirildi. Ona, bir prensmiş gibi davrandılar. Gelgelelim ikinci hafta herşey değişti. Çevresindekiler birdenbire çok insafsız olmuşlardı. Daha bahçeye adımını attığı an arkadaşları üzerine koşmuş, kimi itip düşürmüş, kimi çelme takmış, kimi yerden kaldıracağı yerde, üzerinden atlayıp geçmişti. Sanki bir hafta önce çevresiden

gördüğü ilgi ve şefkat, tatlı bir düştü...

Aslında arkadaşlarının bu davranışları okul müdürünün kontrolu altındaydı. Müdür, bu tür terbiyenin, büyük küçük tüm körler için gerekli olduğu görüşündeydi. Onların mutlu ve başarılı bir yaşama ancak bu yolla ulaşbileceklerine inanıyordu. Çok ileri gitmemek koşulu ile, körler zorlukları önce kendi aralarında çözmeliydiler.

Tony'nin okuldaki ilk haftalarına ait en canlı anısı, çocukların büyük oyun sahasında koşarken ellerini çırpmalarıydı. Dikkat etmişti, bu el çırpmalarının yankısı, onlara çevredeki tüm varlıkların, örneğin ağaçların, duvarların, taşların ya da başka engellerin var olduğunu bildiriyordu. Tony de zamanla el çırparak konumunu saptamada büyük yetenek kazandı.

Tony okulu birincilikle bitirdi. Koleje gittiğinde, gören insanlarla rekabet ona son derece basit ve kolay geldi. Esas halledilmesi gereken sorun çok başkaydı. Örneğin pansiyon sahipleri kör birine oda kiralamaktan kaçınıyorlardı. İşverenler de kör biri yerine, görene iş vermeyi yeğliyorlardı. Bir gece kulübünde piyano çalma işini buluncaya dek çok zaman aç yattı. Ev kiralama konusunu da, ancak gören bir arkadaşının yardımı ile halledebildi.

Kolejde, ona gönüllü olarak kitap okuyan bir kızla arkadaşlığı bir süre sonra aşka dönüştü ve okul bitmeden evlendiler. Tony çok mutluydu, karısını çok seviyordu ve onun da kendisini sevdiğinden emindi.

Anlattığımız öykünün 1950'lerde geçtiğini düşünecek olursak, radyo o yılların en popüler dinleme aracıydı. Koleji bitirdikten sonra girdiği işte Tony'nin görevi radyo kondansatörlerini ayarlamaktı. Bir saat içinde 28 kondansatör ayarlaması gerekiyordu. Fakat görme engelli olduğu için, diğer işçilere göre daha düşük verimlilikle çalışıyordu. Tony bu sorunu nasıl halledeceğini düşündü ve sonunda bir alet geliştirdi. Bu alet, istenilen ayarın gerçekleştiğini ses vererek bildiriyordu. Tony bu aletin yardımıyla, bir saatte yapması gereken kondansatör ayarını 100'e çıkardı. Ve yalnızca bunu kendisi için kullanmadı. Fabrikada çalışan bir diğer kör arkadaşına da aynından yaptı. Her ikisinin başarısına fabrika sahipleri inanamadılar. "Kimse bu kadar zamanda bu kadar iş yapamaz" diyorlardı. Başarıyı gözleriyle de görünce

Tony bu aletin yardımıyla, bir saatte yapması gereken kondansatör ayarını 200'e çıkardı

tüm fabrika çalışanlarına bu aletten dağıtıldı. Tony de elbette bu başarısının karşılığını zarif bir zarfa konmuş kabarık bir çek ile gördü.

Yaşlanıp da emekli olunca köşesinde oturacak biri değildi Tony... Önce de belirtildiği gibi, bir hastanede, yaşlılık nedeniyle gözlerini kaybetmiş kimselere yol gösteriyor, bilgilendiriyor, deneyimlerini aktararak onlara yardımcı oluyordu.

Konuşmamızın sonuna doğru Tony bana şunları söyledi: " Gözlerini kaybetmiş çok hareketli biri için çarpmak, sendelemek hatta yaralanmak hiç önemli değil. Asıl önemli olan başkalarının söylediklerinden rahatsız olmak, sıkılmak, çekinmektir. Örneğin geçen gün arkamda yürüyen iki kişinin şöyle konuştuklarını duydum: "Canım neden bunlar bastonsuz çıkıyor sokağa?..." İşte bu beni nasıl rahatsız ediyor bilseniz! İnanın tokat yemiş gibi oluyorum.

Tony cebinde katlanabilir bir baston taşırdı. Gerektiğinde ya da yabancı olduğu bir yerden geçerken kullanırdı onu.

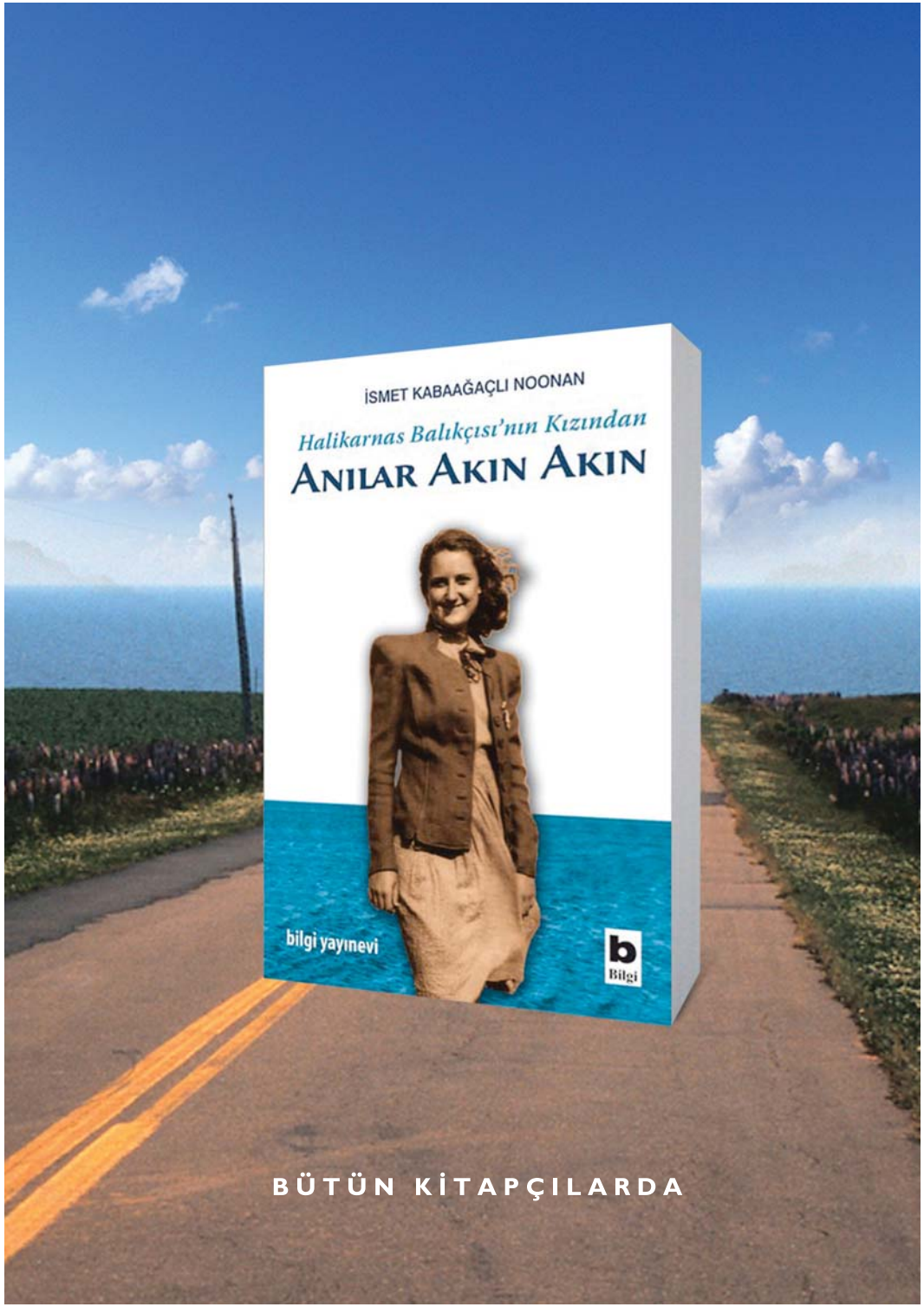
Hemen çoğumuz, gereksinimi olup olmadığını düşünmeden önümüze çıkan bir köre yardım etmek isteriz. Halbuki bu bazan kötü sonuçlar doğurur. Örneğin bir keresinde Tony, koluna giren birinin beceriksizliği nedeniyle kocaman bir ağaca çarpmış ve yüzünden yaralanmış.

Tony, kör bir insanın normal bir yaşam sürebilmesi için, görenlerden daha fazla gayret sarfetmek zorunda olduğunun bilincindeydi. Ama son söz olarak da şunu eklemeden edemedi: "Görenler de biraz çaba sarfederek bizlere yardımcı olsalar daha iyi olmaz mı? •

60 YILLIK EVLİLİK Gönderi : Ece Oralca

Yaşlı bir amcayla teyze burgerciye girmişler. 1 hamburger, 1 büyük boy patates ve cola alıp masaya oturmuşlar. Amca hamburgeri ikiye bölmüş ve tek tek saydığı patateslerin yarısıyla birlikte teyzeye vermiş. Cola kutusunu da ortaya koymuş; sırayla yudumlamaya başlamışlar. Herkes "Ne tatlı şeyler, yemeği bölüşüyor tontoncuklar" diye izliyormuş. Önündeki yiyecekleri olduğu gibi duran teyze, kocasını seyrediyor, arada bir de cola'dan bir yudum alıyormuş. Sonunda çalışanlardan biri dayanamamış, "Affedersiniz, izin verirseniz size bir menü ısmarlayayım." demiş. Yaşlı amca; "Teşekkür ederiz ama biz halimizden memnunuz. 60 yıldır evliyiz ve herşeyimizi işte böyle paylaşırız" demiş. Genç adam teyzeye dönmüş; "Teyzeciğim, siz neden yiyeceklerinizi yemiyorsunuz, neyi bekliyorsunuz?.." Yaşlı teyze yanıt vermiş; "Dişleri!.."

Budur İşte Evlilik... Herşeyi paylaşmak; dişleri bile...

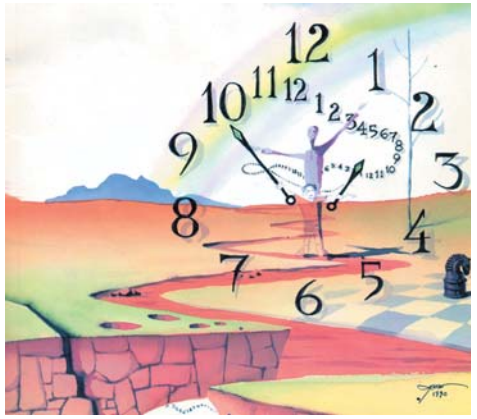

Ali Murat Erkorkmaz

Gel zaman Gitme zaman

Can, dedesini gör-meye gittiğinde sabahın onbiriydi. Babası elinden tutuyor, Can bunu kendisine yediremiyordu. O artık kocaman bir çocuktu. Altı yaşındaydı ve büyüklerin bildiği her şeyi biliyordu. Şu büyükler ne kadar korkulu ve kuşkulu insanlardı... Her an bir kaza yapacağına, her an bir aksilik olacağına kendilerini fena halde inandırmışlardı. Oysa her gün onca trafik kazasını, onca akıl almaz hataları onlar yapmıyorlar mıydı? Ya savaşlara ne demeliydi? Sorsan hepsi savaşa karşıydı ama dünya savaş dolu değil miydi? "Herneyse!", diye düşündü. Dedesini epeydir görmemişti; özlemişti.

Can'ın dedesi saat tamircisiydi. Çarşının orta yerinde minik bir dükkanı vardı.. İçeriye girdiklerinde Can çok şaşırdı. Tik-Tak... Tik-Tak... Tik -Tak... Ne çok saati vardı dedesinin. Minik bir dükkan için çok değil miydi bunca saat?

Tik-Tak... Tik-Tak... Annesi saati okumayı çoktan öğretmişti ona. Ancak Can, hangi birine bakacağını şaşırmıştı saatlerin. İçeri girince tam karşısına çıkan kocaman bir guguklu saat vardı, ama kuş falan görünmüyordu ortalarda.

Hemen yanında daha ufak bir guguklu saat duruyordu. iki yanında geyik kafaları vardı, ama onun da kuşu meydanlarda yoktu.

-Bak hele kimler gelmiş!

Yan yana birbirinin aynı iki tane yuvarlak duvar saati gözüne ilişti. O da ne? İkisi de ayrı saatleri gösteriyorlardı! Hiç böyle bir şey duymamıştı Can. Demek aynı anda iki zaman yaşanabiliyordu.

-Can?.. Nasılsın oğlum?

Aaaa! Şu rafın üstündeki saat kendi odasındaki saat değil miydi?

-Can, deden sana merhaba diyor oğlum.

-Heh, heh... Saatlere bakıyor. Eh, ben de olsam aynı şeyi yapardım herhalde...

Can birden dedesinin yuvarlak yüzünü ve kendisine çevrilmiş mavi gözlerini farketti. Gözünde gazete okurken taktığı yuvarlak gözlükleri vardı. Kollarını uzatıp dedesine sarıldı. Dedesi onu havaya kaldırarak göğsüne bastırdı ve öptü.

-Of of of!, dedi, her geçen gün ağırlaşıyorsun ve ben yaşlanıyorum. Eee, zaman akıyor.

"Tabii akar. Benim de yaşadığım yerde bu kadar saatim olsa, benim de zamanım böyle akar gider." diye düşündü Can. Birden dedesinin kitaplardaki dedeler gibi sakallı olmadığını farketti. Her dedenin bir beyaz sakalı olmalıydı, çünkü sakal dedelik simgesiydi.

-Ne çok saatin var, dedi. Bunu söylerken gözlerini dükkanın içerisinde şöyle bir dolaştırdı. O zaman düşündüğünden de çok saat olduğunu farketti. Hayret, içeri girdiklerinde bu kadar da çok değillerdi sanki.

-Hepsi benim değil, dedi dedesi.

-Şu duvardakiler benim özel kolleksiyonum. Gerisi tamir için geldi bana. Bir kısmı da satılık.

Özel kolleksiyon da neydi?

dedesi oradayken onun da kızacağına inanmıyordu.

Elini uzattı ve anahtarı çevirdi. Çıtırt... Anahtar döndü ve dolabın kapısı hafifçe aralandı. Can eliyle kapıyı tuttu. Son bir kere dedesine ve babasına baktı. Hala konuşuyorlardı ve kendisini farketmemişlerdi. Yavaşça kapıyı açtı ve dolabın içine girdi.

Arkasından yine aynı ses duyuldu. Çıtırt...

Geriye döndü. Kapı üstüne kapanmıştı. Camdan babası ile dedesini görebiliyordu. Bir an yanlış bir şey yapıp azarlanmaktan korktu. Hemen çıkmalıydı. Kapıyı itti. Olamaz, kapı açılmıyordu. Bir daha denedi. Hayır. Arka arkaya defalarca zorladı kapıyı ama ne yazık ki kapı çivilenmiş gibi yerinden oynamıyordu. Bir an korktuğunu hissetti. Eh, artık azarlanmayı göze alacaktı.

-Baba!... Babacığım!, diye yarı yavaş, yarı yüksek sesle seslendi babasına.

Babası ve dedesi duymuyorlardı onu. Konuşmaya devam ediyorlardı.

–Babaaaa!... Dedeeeee!...

Hayır ... Duymuyorlardı kendisini. Kapıyı sarsmaya, yumruklamaya başladı.

Olacak şey değildi. Sanki onu unutmuşlardı. Korku içini sarmaya başladı. Panik içinde kapıya tekrneler savuruyordu. İçinden ağlamak geldi. Kapıyı tekmelerken ve yumruklarken bir yandan da gözyaşları boşalmaya başladı gözlerinden. Nasılolur da onu duymazlardı?

-Babaaa, babacığım... Açın şu kapıyı lütfen... Babacığım, lütfen!

-Niye ağlıyorsun oğlum?

Ses arkasından gelmişti. Üstelik tanıdık bir sesti. Sevinçle döndü. Gözlerindeki yaşlar bulanık görmesine neden oluyordu, ama kendisine doğru yaklaşan ihtiyar adamı farketti.Yüksek bir bahçe duvarının yanından yürüyerek Can'a yaklaşıyordu. Can o an dolabın içinde geriye doğru uzanıp giden bahçe duvarını ve toprak patika yolu farketti. Elleriyle gözlerini ovuşturarak yaşları silmeye çalıştı.

-Babam beni duymuyor. Dedem de.

-Doğrudur, dedi yaşlı adam. Büyükler ancak istedikleri zaman duyarlar.

-Ben... Ben burada kapalı kaldım.

-Ama burası kapalı değil ki?

-Babamla dedem konuşurlarken ben yanlışlıkla bu kapıdan içeri girdim.

Yalan söylediğinin farkına vararak hafifçe kızardı.

-Hangi kapının?

-İşte bu!. ..

Kapıyı göstermek için döndüğünde başka bir bahçe duvarı ile karşılaştı. Duvarın ortasında bir kapı vardı ama saat dolabının kapısı ile hiçbir ilişkisi yoktu. Üstünden mor çiçeklerin ve canlı yeşil yaprakların sarktığı şirin mavi bir kapı idi bu. Bahçedeki ağaç-

ların kocaman kocaman yaprakları duvardan dışarı taşıyor, etraftan canlılık fışkırıyordu.

-Ama biraz önce ...

-Ne kadar önce?

Bilemiyordu Can. Birkaç dakika mı, yoksa birkaç saat mi.. Belki de birkaç gün. Zaman kavramı kaybolmuştu.

-Ben de bir süredir buradayım, dedi yaşlı adam.

-Saati tamir etmek için mi girdiniz buraya?

-Tamir mi? Yoo hayır. Zaten anlamam tamir işinden. Benim sorunum çok farklı. Gençliğimde kaybettiğim zamanı arıyorum yalnızca. Off, düşünmek bile yıpratıyor beni. Kaybettiğim zamanları düşünmekten daha da çok zamanım kayboluyor. Artık yaşlı bir adamım. Kaybedecek fazla zamanım kalmadı. Belki eski kayıplarımı bulabilirim diye bakınıyordum. Hay Allah, sen henüz bu dediklerimi anlamazsın ki. Sıkıyor muyum seni?

-Siz kimsiniz? Dedemin arkadaşı mısınız?

-Deden mi? Kim senin deden?

-Benim dedem saatçidir. İsmet Onaran.

-Hayır, dedi yaşlı adam. Yüzünde komik bir gülümseme belirdi.

-Ben onun arkadaşı olamam. O bana göre çok yaşlı. Ben onun torunuyum. Torun ne demek biliyorsun umarım. Heh, heh... Bir gün senin de olacak ya...

-Özür dilerim, dedi Can, tabii ki biliyorum, çünkü ben de onun torunuyum.

Bir an söylediği veya duyduğu şeyin ne kadar mantıksız olduğunu anladı.Kendisinin bu yaşlı adamla aynı yaşta olamayacağını, olmaması gerektiğini düşündü. Yaşlı adam elini uzatıp Can'ın saçlarını okşadı.

-Çok gençsin, dedi. Önünde uzun yıllar var. Zaman hızla akıp gider. Değerlendirmeye bak.

Ne kadar da yakın bir ses, bildiği, duyduğu. Yaşlı adam ona dostça elini uzattı:

-Tanışalım, dedi. Ben Can Onaran. •

(devam edecek.. Mutlaka etmeli..)

GEZDİKÇE GÖRDÜKÇE
İzlen Şen

Ljubljana

Işığın ve Yansımaların Kenti

Gün ışığı, ay ışığı ya da geceyi aydınlatan sarı sokak lambalarının ışıkları, nasıl bir rüzgar gibi okşarsa bir kentin yüzünü , öyle okşuyor tüm ışıklar Slovenya'nın başkenti Ljubljana'nın ışıl ışıl tenini. Kentin tam kalbinden akarak onu ikiye bölen Ljubljanica nehrine yansıtıyor zarif binaların görüntüsünü.

Presernov Meydanı

Tepedeki kaleyi daha da görkemli kılıyor gece ışıkları, meydanları, binaları daha da sevimli gösteriyor. Heykelleri daha canlı yapıyor sanki sarı ışıklar, daha yumuşak, daha duygulu, her an canlanıp, yaşama karışacaklarmış gibi

Ljubljana'da gece ışıkları kenti daha da güzelleştiriyor. Eski kentte, nehre vuran ışıklar, renkli binaları aydınlatan ışıklar, küçük meydanlardaki fıskiyeli havuzlarda eriyor sanki. Nehrin üzerindeki köprüler üzerinden yürüyor insanlar nehir kenarındaki kafe, restoran ve barlara doğru. Ara sokaklarda ve nehir kenarındaki parke taşlı yollara masa ve sandalyeler dizilmiş, masaların üzerlerindeki mumların ışığında yenilip, içiliyor, sohbet ediliyor.

Ertesi sabah mumlar, gece lambaları, gece ışıkları sönerek, yerlerini yeni gelen günün güneş ışıklarına bırakıyor. Kentin merkezi olan Presernov Meydanı'nda, meydana adını veren Slovenya'nın önemli şairi France Preseren'in heykeli önünde buluşuyor Slovenyalılar.

49 yıllık yaşamını fakirlik içinde geçiren, yazdıkları anlaşılmayan, büyük bir aşk duyduğu kadın tarafından hor görülen France Preseren, elinde tuttuğu defteriyle şimdi Slovenya'nın milli marşı olan şiiri yazmış olmanın

Heykelli havuz

gururuyla bakıyor gibi meydandan gelip geçenlere.

Kuzey cephesinde 1660'da yapımı tamamlanan pembe boyalı St. Francis Kilisesinin bulunduğu, önemli aktivitelerin gerçekleştiği, Ljubljanalıların buluşma noktası olan bu meydan, sabah saatlerinde meydanda olanları müziğe doyuran kent orkestrasına da evsahipliği yapıyor. Biraz orkestrayı dinledikten sonra nehir boyunca yürüyorum eski kentin sokaklarına doğru.

Meydandan nehrin diğer tarafına geçmek için Tromostovje denilen üçüz köprüler üzerinden geçiyorum. İkisi yayalar biri de araçlar için yapılmış birbirine bitişik üç köprüden oluşan bu sevimli taş köprü mimar Joze Plecnik tarafından yapılmış. 1920'de Viyana'dan doğduğu kent olan Ljubljana'ya profesör olarak dönen Plecnik'in, kentin bugünkü görüntüsündeki rolü çok büyük. Kent planlarını hazırlayan mimar, bugün kentin önemli yapılarından olan üçüz köprüler, ticaret odası binası, merkez çarşı yapıları, Ulusal Üniversite Kütüphanesi, St.Francis ve St.Michael kiliseleri gibi birçok esere imzasını atmış.

Barok, Art Nouveau ve post modern tarzda bir çok farklı yapıya sahip olan bu şirin kentin çok da renkli bir pazar yeri var. Kentin pazarının kurulduğu Vodnikov Meydanı'na doğru giderken, nehir kenarında altı balık pazarı, üstü çok sütunlu bir çarşı olarak inşa edilen Trznice'nin önünden yürüyorum. Sütunlu cephesi yola bakan bakan bu çarşı, Sloven el sanatlarının, özellikle de ahşap, cam, mum gibi hediyeliklerin satıldığı sergileri içeriyor. Ahşap tabaklar, baharatlıklar, oyuncaklar, kutular, bilezikler, cam tabaklar, rengarenk mumlarla dolu sergi masaları. Bu sergilerin bittiği yerde pazar başlıyor, orası da rengarenk. Renk renk sebzeler, meyveler, Sloven hanımların kendi elleriyle düzenledikleri çiçek buketleri, çeşitli yiyecekler, ballar, Potica adlı Sloven kekleri, kurabiyeler, şaraplar derken pazarı dolaşarak nehir kıyısındaki Dragon Köprüsüne geliyorum.

Dragon Köprüsü

Kentin koruyucusu kabul edilen mitolojik ejder heykelleri ile süslü, mimar Juri Zaninovic tarafından inşa edilmiş olan Dragon Köprüsünden tekrar nehrin diğer tarafına geçip, Metelkova caddesine doğru yürüyorum. Bir zamanlar askeri otoritenin simgesi olan bu cadde, Slovenya'nın 1991'de ba-

ğımsızlığını ilan etmesinin ardından oldukça değişmiş. Bu caddedeki askeri kışlalara başka işlevler kazandırılmış, caddenin bir bölümünde üzeri renk renk duvar resimleriyle bezenmiş, farklı şekil ve desenlerle boyanarak süslenmiş, sanki çiçek çocukların yaşadığı binalar var.

Bu bölgeyi gezdikten sonra tekrar Dragon Köprüsü'nden geçip, kaleye çıkmak için yapılmış camlı asansöre doğru ilerliyorum. Asansör tepeye doğru yükselirken aşağıdaki binalar da giderek küçülüyor.

Ljubljana Kalesi

Ljubljanski Grad ya da Ljubljana Kalesi, kenti her açıdan seyredebileceğiniz yüksek bir noktada bulunuyor. 13.yüzyıldan beri residans, hisar, askeri karakol ve hapishane olarak kullanılan ve 1970'lerde restore edilen bu kale şimdi konserlere, tiyatro ve sergilere evsahipliği yapan bir kültür merkezi olarak kullanılıyor.

Kaleye çıktıktan sonra surlarda yürüyebilir, avludaki kafede biraz dinlenebilir ya da Sloven el sanatları örneklerinin satıldığı hediyelik eşya mağazasını gezebilirsiniz. Burada mutlaka yapmanız gerekense kenti tepeden görmenize imkan veren kuleye çıkmak. Kuleden eski kentin daracık sokaklarını, minyatür gibi duran evlerin çatılarını, Presernov Meydanını ve St. Francis Kilisesini, yeşil kubbesi ve ikiz kuleleri ile St. Nicholas Katedrali'ni görebilir, yalnızca eski kenti değil, kentin yeni, yüksek binalarının olduğu bölümünü ve ileride tepeleri karlı havaya asılı gibi duran Alp Dağları'nı seyredebilirsiniz.

Kulenin metal, desenli basamaklarından aşağı inerek, asansörle tekrar nehir kenarına inip bu kez Tivoli Parkı'na yürüyorum. Tivoli Parkı'nın karşısındaki Tivolska yolu kentin en önemli müzelerini barındırıyor. Nadorna, Narodni Ulusal Müzesi, Modern Sanatlar Müzesi bu bölgede yer alıyor, kentte Teknik Müze ve Etnografya Müzesi gibi müzeler de var.

Duvarları renkli duvar yazılarıyla dolu bir alt geçitten geçerek Tivoli Parkına giriyorum, yeşilin her

tonunun olduğu göz alabildiğince büyük bir park karşılıyor beni. Fıskiyeli minik bir havuzun yanında yaşlı bir kadın torununu gezdiriyor. O sırada çimlerde koşuşturan bir sincap ilişiyor gözüme, hızlıca fotoğraf makineme sarılsam da birkaç kareden sonra koşarak uzaklaşıyor minik sincap. Parkın içindeki konakta yer alan Uluslararası Grafik Sanatları Müzesi'ne giden geniş yolun kenarına yerleştirilen büyük panolarda bir fotoğraf sergisi sergileniyor. Bebeklerini gezdiren bir çiftle beraber fotoğraf sergisini geziyoruz. Uzun yürüyüş yollarına, minik göllere ve çocuk parklarına sahip bu park, yürüyüş, paten, piknik gibi aktiviteler için kentlilere evsahipliği yapıyor.

Ljubljana'da yaz veya bahar aylarında yapılabilecek aktivitelerden biri de nehirde gezinti. Cevljarski Köprüsü'nün altından temin ettiğiniz kanolarla ya da 20-30 kişilik nehir turu yapan gezi tekneleri ile doğayla içiçe olan bu güzel kenti keşfe çıkabilirsiniz.

Akşamüstüne doğru ben de bir tekneye biniyorum bu nehir yolculuğu için. Nehir boyunca uzanan sokaklarda, birbirine bitişik duran üç-dört katlı evlerin yansıması düşüyor nehrin sularına. Altları kafe, restoran, dükkan olan bu güzel evler, üzerinde birbiri-nden güzel köprülerin olduğu nehri izliyor gibi. Bu köprülerin altından geçerek ilerlerken nehirdeki diğer teknelerin, kanoların yanından geçiyoruz. Kent merkezinden biraz uzaklaşınca nehir de genişliyor, Sentjakob Köprüsü'nü geçer geçmez kentliler için yeşil alan olarak nehir kıyısında yapılan düzenlemeler başlıyor. Büyük ağaçların yansımaları nehre düşüyor bu kez, akşamüstü ışığı banklarda oturanları , sohbet edenleri aydınlatıyor bu kez. Anneleriyle birlikte nehir kenarındaki ördekleri besleyen küçük bir kız ve erkek çocuğu bana el sallıyor.

Nehirdeki gezinti sonrası nehir kıyısındaki kafelerden birinde otururken etrafa bakıyorum. Çiçekli, sütunlu, ahşap, taş köprüler, dev saksılardaki kırmızı çiçekler, saksıların birindeki ufak zeytin ağacı, birbirine bitişik evlerin nehre düşen yansıması, parke taşlı ve ağaçlı yollarıyla çok şirin bir kent Ljubljana.

Beşyüz bin civarındaki nüfusu, turistler ve haftasonu ülkenin diğer kentlerinden gelenlerle artsa da yürüyerek rahatlıkla gezilebilecek büyüklükte bir kent. Kafe ve restoranlar kentin sosyal yaşamında önemli bir yer tutuyor. Dar sokaklarda, Gallusova ve Cankarjevo yürüyüş yolları üzerinde de kafe ve lokantalar var, Stari ve Mestni sokakları da masaları parke taşlı sokağa atılmış lokantalarla dolu, yemekler de oldukça lezzetli.

Kent, yaz ve kış sporları yapılan birçok merkeze de yakın bir konumda. Kano, rafting, kayak ya da termal gibi seçeneklere ek olarak, Bled gölüne günübirlik bir gezinti yapabilir ya da bir saatlik mesafedeki Postojna yeraltı mağaralarını ziyaret edebilirsiniz. Ljubljana , Ljubljana Uluslararası Yaz Festivali, Caz Festivali, Druga Godba Festivali ya da Ana Desetnica Uluslararası Sokak Tiyatrosu Festivali gibi festivallere de evsahipliği yapıyor.

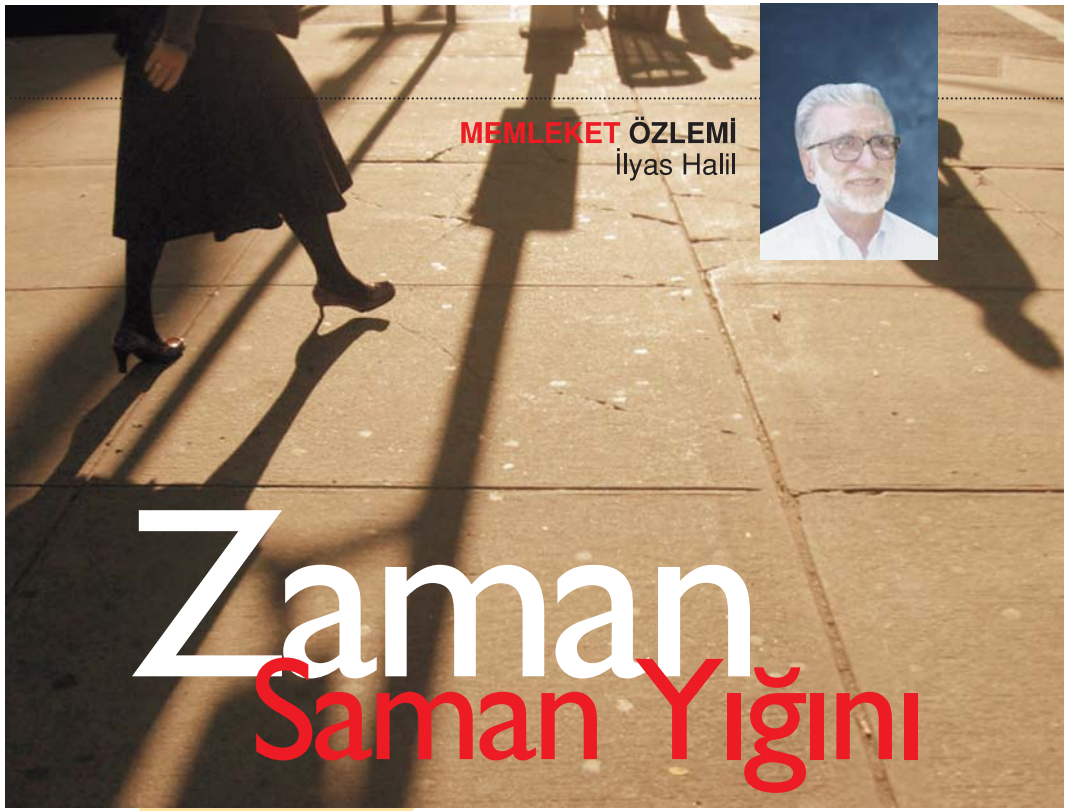
Ne için gelirseniz gelin Ljublajana'ya nehir kenarında oturup; ışıkların, evlerin, ağaçların nehrin sularındaki yansımasını izlemeyi ihmal etmeyin. Bu ışıklar ve yansımalar sanki Preseren'in yazdığı gibi "Hüzünlü gözleri ve yürekleri iyileştiriyor.Kasvetli tasaları suda boğuyor. Umutsuzluk içinden umudu çağırıyor"

İyilik!

Babası Murat'a, sınıfta en çok kimi sevdiğini sordu: "En çok Ahmet' i seviyorum" dedi. "Hem yalnızca ben değil, onu bütün sınıfımız çok seviyor." Sınıfın en çok sevilen bu öğrencisini Murat' ın babası çok merak etti: "Neden hepiniz en çok onu seviyorsunuz?" Murat tüm içtenliğiyle yanıtladı:"Geçen yıl bütün sınıfa grip yaydı, hiçbirimiz on gün okula gitmedik" dedi. "Havalar soğusun, belki bu yıl da bir iyilik yapar hepimize…"

MEMLEKET ÖZLEMİ
İlyas Halil

Zaman Saman Yığını

Zaman saman yığını. Gün sarı haziran. Sanki bin yıl geçmiş. Şimdi elimde kandil, şiir sever ararım usanmadan. Nirdesin dost Ali Birol derim.

Ankara'dan çıkalı 55 yıl oldu. Hala Ankara'dayım. Gözlerimi yumunca. Kasaba değişmiş. İnişler yokuş. Güvercinler kara karga.

Yemen seferinden 55 yıl sonra dö-nen Osmanli leşkeriyim sanki. Bırak-tığım kasabayı tanıyamadım.

Muhtar efendi yeni. Mırıldandığı nağmeden bihaber.

Man hafara hufratan li-akhihi waqa'a fiha

Kuyu kazan kendi kuyusu kazar dediğini bilmez sanki.

Bıraktığım bostan bostan değil. Biri ağaçları yürütmüş. Kavaklıdere kel. Akasyaların çiçeğe durduğu mevsimi boşuna arıyorum.

O günler 375 bin kişi idik. Hep akraba hep hısım. Şimdi köylerden kasabalardan göçenle altı milyon. Hep hasım husema.

Eski günlerden kim kaldı kim

göçtü ne bilem. Kalanlar seksene yakın, kimi kör, ya sağır. Daim şaşkın.

O yıllar nisan mayıs bir başka. Bahur bir bahar gelirdi Kavaklı'ya. Evlerin arası kır. Sarı papatya lekeli. Toprakta bıraktığı izden. Bayırdan aşağı hangi bakirenin indiğini bilir, iç çekerdik esince rüzgar, uçunca eteği. Bakanlıklar'a kadar.

Haziran başı hep akasya ağaçları. Kokusu kızların teni. Akı bacakları.

*

Akdeniz kıyısından yeni gelmiştim. Sarı sıcağı, gök mavisi hala heybemde. Yaşımın şaşkınlığına bir anlam vermeğe çalışır. Bir hengamede sevecek bir nesne ararım.

Her sabah dunyanın renklerine, kızların güzelliğine şaşkın yeniden Merih'ten yaratık ben. Her günüm, yeni bir mevsim. Her dişi deva, hangi derde şifa olduğunu sorarım.

Şaşkınlığım yapışmış yakama. Bırakmaz. Git derim gidecek yerim yok der. Gitmez.

Gök Ankara'nın üstünde dev uçurtma. Pırıltılı temiz. Havada tek leke ak bir bulut. Pencereden uzandım, sildim. Elimde fırça.

Lekeli bir göğü nasıl bir Ayten'e bir Gülten'e verebilirdim.

*

Su deposundan aşağı varil. Ya Şebnem'e ya Şebhan'a gülistandan gül kokulari taşır, döne döne giderim.

Kuşlara sordum. Sevgi? Dedim.

Kanat tak dediler .

Uçarsan Ayten gök, Gülten rüzgar öğretir sana.

*

Bulutlara "Nasıl var olacağım?" dedim. Yağmur dediler.

"Yağmak var olmanın güzel hali. Nerede olduğunu bilirsin değince gül tenine Ayten'in. Gülten ıslanınca.

*

Sehere "Vuslat ne ola?" dedim

Rüzgar dedi. Özle dedi.

"Özlem görünmez bir bu bu standa. Taşır. Seni Ayten'e. Gülten'i sana."

*

Var olmayı adım ve adım gün be gün öğreniyordum.

*

Ankara'da yine bela haziran. O ay ilk şiir kitabim çıkmış. Hal ve Hayal'i Kızılay civarında kitap satıcılarına dağıtmıştım.

Her sabah Yüksel Caddesi'nin başındaki gazetecinin önünden geçiyor bir Ayten'in bir Gülten'in uğrayıp uğramadığını soruyordum.

Aradan bir ay geçmiş, kitaplarımın hepsi duruyordu.

*

"La vie en rose" melodisini mırıldanıyor bakanlıklardan Kızılay'a yürüyordum.

Yüksel Caddesi'nin başında durdum. Hal ve Hayal'i soran olmamış. Hovardalık bende kalsın. Kendi kitabımı satın aldım. İlk kitabım satılmıştı. Seviniyordum. Yüreğime su serpildi. Kapıyı açmıştım. Kitabım satılacağın-

Bir hafta her gün Yüksel Caddesi ağzındakı gazetecinin önünden utanmadan geçiyordum. Tek de olsa kitabı satılan yazar olmuştum.

Sarı saman haziran hala süre gidiyordu. Yirmibir yaşında sevinç duymak iyi gelmişti o gün.

Yüksel Caddesi'nin başında durdum. Gazeteci bir kitap daha satıldığını söyledi. Bunun böyle olacağını biliyordum. Uğurlu elimle satış mevsimini açmıştım.

"Birkaç aya kalmaza ikinci baskıyı düşünmek gerecek zahir" dedim.

*

Amerikan Haberler Bürosu'na gravat takmadan gitmiyor, ütüsüz pantalon giymiyordum artik. Ayaklarımda bilmediğim bir hafiflik. Kitabı satılan bir yazar. Edebiyatçı Haydar Göfer hocanın gözü göre diye düşünüyordum.

Arkamda bir ses. Döndüm.

Karşımda okul arkadaşım . Sekiz yıl görmediğim bir dost yüzü. Ali Birol. Orta okulda aynı şeyleri seven iki çocuktuk. Ben 13, Ali 12 yaşındaydı. Ali'nin yüzüne sevinçle baktım.

Boynuma sarıldı.

"Görmeyeli çok oldu" dedi. "Tebrik ederim. Talas'ta şiirle uğraştığını biliyordum. Bu kadar çabuk kitabın basılacağını bilmiyordum. Şiir kitabını satın aldım.

Dünya başıma yıkıldı. Halsiz kaldım. Hayalim yandı kül oldu. İkinci baskı rüyalarım yok oldu..

"Yüksel Caddesi'nin başındaki gazete satıcısından aldın değil mi?"

Şaşırdı.

"Evet" dedi. "Nereden bildin?"

"Dün aldın" dedim. "Değil mi?"

"Evet" dedi.

"Ne yapalm ikinci enayi sen oldun."

"Ne demek istiyorsun?" dedi.

"İlk kurban bendim" dedim. "Paranı heder ettin. Ama sevindirdin. Verdiğin cesarete teşekkür ederim. Kitabımın satışının başlaması için birinin ilk adımı atması lazımdı. Kendi yapabileceğim işi başkasına bırakmamam gerekiyordu.

*

O günden sonra Ali'yi ya bir ya iki defa gördüm. O iki yıl Kavaklı'da hep bahar oldu. Kalemime kağıt yetiştiremez oldum.

Her sabah güneş boyalı gökyüzü gül yaprağından. Çocuk sevinci gibi bir sevinç. Çocukken arkadaşlık kitaptan öğrenilir bir şey değil. Sınavı yok ama sınıf geçmesi zor. En zoru Yüksel Caddesi'nde 25 kuruşa bir kitap almak. Yüreğin bir köşesinde odunu olana "Aldım" demek. Şiir sevgisine alev vermek. Yüreklerde kal. Sevgili çocuk Ali Birol. •

Yazan: BEKİR ÖZGEN

Mutluluk bir gömleğin düğmesindedir

Mutlu olmak isteyenler öncelikle mutlu etmesini öğrenmelidirler.

Ekin kız, kentin bir ucundaki parkın kanepesinde yanına oturan orta yaşlı bayanın varlığını duyumsamamıştı bile. Ne saçtığı ağır parfüm kokusundan etkilenmiş ne de oflayıp puflamaları dikkatini çekmişti.

Yüksek sesle, "Değer bilmez erkek bozuntusu, saçlarımı uğrunda süpürge etmem boşunaymış demek ki!" diye bağırmamış olsaydı, belki daha uzun süre ona dönüp bakmayacaktı da. O, kendi içine gömülmüş, kendini tutsaklaştıran sıkıntıdan çıkış yolları arıyordu çünkü.

"Hayrola Hanımefendi, bir sorununuz mu var? Burnunuzdan soluduğunuza bakarsanız, ya evinizi su başmış ya da fabrikalarınız yangında kül olmuş gitmiş."

"Yok, öyle değil hanım kızım," dedi bayan.

"Ekin!" dedi, Ekin, "Hanım Kız değil, Ekin."

"Benimki de Hayriye. Hayriye Varoğlu."

Ekin kız, karşısındakini alıcı gözle, tepeden tırnağa süzdü. Hayriye hanım'ın ışıl ışıl yanan yanakları, modaya uygun giyimi, düz taranmış saçları gözlerini kamaştırdı.

"Siz, şu katları yatlarıyla dillerden düşmeyen, her gün televizyon ekranlarında boy gösteren ünlü bayan olmayasınız?" diye sormak istedi, soramadı

Bu arada, kırkına merdiven dayamış Hayriye Hanım da Ekin'e bakıyordu alıcı gözlerle. Öyle parklarda görmeye alıştığı hırpani giyimli köylü bozuntularına benzemiyordu. Üzerindeki giysiler eski fakat temizdi. Eli yüzü boyasız ama sağlıklı ve bakımlı görünüyordu.

"Hayrola kızım," dedi Bayan Varoğlu. "Birini mi bekliyorsun?"

"Hem evet, hem hayır," diye kekeledi Ekin. "Yolunu gözlediğim belli biri yok. Gözümün tuttuğu biri çıkarsa, ona temizlikçiliğe gitmeyi düşünüyorum."

"İyi!" dedi Hayriye Hanım, "Hiç olmazsa dilenmiyorsun."

"Kendime yedirebilsem, dilenirim de. Ama yalnızca bir gün, yani bugün için."

Hayriye Hanım, "Biraz yontulmuşlarından biri de olsa, bu da onlardan biri olmalı" diye geçirdi içinden. Sonra da alaycı bir sesle, "Ekmek paran mı yok?" diye sordu.

Aldığı yanıt çarpıcıydı:

"Hayır. Salt o kadarı yetmez, gömlek parası da gerekli."

"Neden? Sizler ekmek bulamadan gömlek peşine mi düşüyorsunuz?" diye sordu.

Hayriye Hanım'ın şaşkınlığı birden kızgınlığa dönüşüverdi. Okumamışlıklarından olsa gerek, bu köylü milletinin akıllıları bir başka türlü çalışıyor" diye düşündü. Hemen ardından da:

"Neden? Sizler ekmek bulamadan gömlek peşine mi düşüyorsunuz yoksa?" diye sordu.

"Pek öyle sayılmaz hanımefendi," dedi Ekin. "Ekmek bulamadığımız günlerde su içeriz. Acı tatlı söyleşir, sıkıntımızı unutmaya çalışırız. O da olmazsa, yatarız, uyuruz. Ama bu seferki başka!.."

Bayan Varoğlu, doğal güzelliği hiç bozulmamış, en fazla otuzunda gösteren Ekin'in doğru mu konuştuğunu yoksa dalga mı geçtiğini çıkarsayamamıştı. Bütün ciddiyetini toplayıp, karşısındakinin gözlerinin en derinliklerine bakarken ağzından, "Şimdi bana doğruyu söyle, sen ekmek parasının mı yoksa gömlek parasının mı peşindesin?" sözleri döküldü.

"İkisinin de efendim," dedi Ekin. "Açım, ekmek param olsa iyi olur. Midemi kandırır, nefsimi körletir. Gelin görün ki, bu bana yetmez. Neden derseniz, bugün evlilik yıldönümüz. Beyime ucuz, sıradan da olsa, yeni bir gömlek götürmek istiyorum. On yıllık evliliğimiz boyunca ona bir kez olsun takım giysi alamadım ama bu unutulmaması gereken günde her yıl mutlaka bir gömlek götürdüm. Her götürüşümde de gözü parladı, yüzüne gülücükler üşüştü. Beni yere göğe sığdıramadı."

Ekin'in söyledikleri, Hayriye Hanım'ı can alıcı yerinden vurmuştu. Bir gizli el gelmiş, kendi yaşamının en duyarlı yerine parmak dokundurmuştu sanki. İçinde biriken o tuhaf öfke bir anda ikiye, üçe katlanıvermişti. Kusacağı geldi, kusamadı. Elleri titremeye, boyalı yüzünün renkleri değişmeye başladı.

Ekin, olan bitenden bir şey anlamamıştı. "Hasta olmayasınız? Yoksa iki canlı mısınız?" diye sordu.

O gün kocasıyla kavga ettiğini, kapıyı çarpıp kendini sokağa attığını, arabasına bile binmeden bu parka kadar yürüdüğünü nerden bilebilirdi. "Buldu da bunuyor. Rahatlık kıçına batıyordur haspanın" diye geçirirdi kafasından.Hayriye Hanım'ın sıkıntısı, böylesine altüst oluşu, yapay değildi. Buraya kadar yaya gelmese ve de ayrıcalıklı biri değilmişçesine insanlar arasına karışmasa, düşüp yolda kalabilirdi. Hele ki, çevresindeki doğal devinim evde olan bitenleri az da olsa unutturmuş; özellikle Ekin'le olan konuşmaları içinin yangınına su serpmişti.

Beyime ucuz sıradan da olsa yeni bir gömlek almak isterim, unutulmaması gereken her günde her yıl mutlaka bir gömlek götürdüm.

Şimdi, kafasını kurcalayan tek şey, kendisine sıcak bir ilgi gösteren Ekin'in söyledikleriydi. Bırakınız bir gömlek almayı, karnını doyuracak kadar da parası olmaması doğru muydu? Dayanamayıp sordu:

"Biliyor musun, seni gözüm tuttu. İyi birine benziyorsun. Ne var ki, şu parasızlık öyküne kafam yatmadı doğrusu. "

Ekin, memelerinin arasına sıkıştırdığı örgü cüzdanı çıkarıp Hayriye Hanım'ın önüne koydu. İçinden iki üç küçük metal para saçıldı yere.

"Hepsi bu işte" dedi. "Ben dilenci değilim. İşim yok, o kadar. Günlük çalışırım, ne iş bulursam yaparım. Fakat bugün uğursuz bir gün olmalı. Sabahtan beri sürekli iş aramama karşın, aksilik bu ya bulamadım."

"Eşin dostun, borç alacak bir iki hısım akraban da mı yok?" diye sordu karşısındaki.

"Olsa neye yarayacak? Yoksulun akrabaları da yoksul olur. Onlar da, bulabilirlerse kendi karınlarını doyururlar."

"Başkasına boyun eğecek kadar çok mu seviyorsun kocanı?"

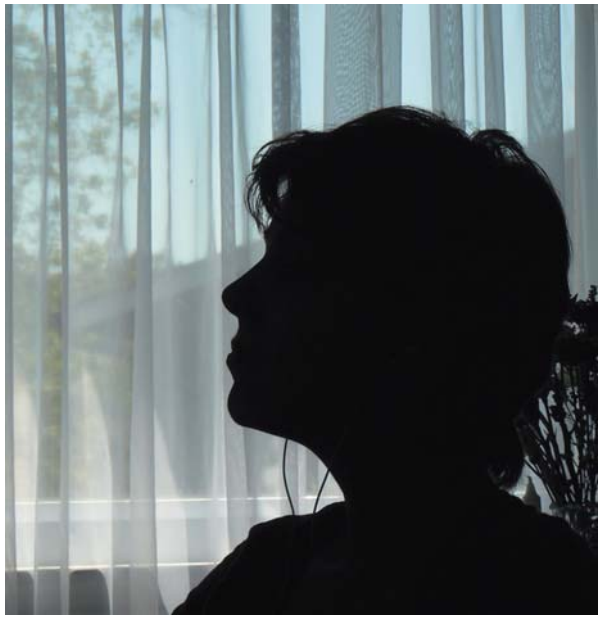
"Hem de nasıl!.. On yılımı paylaştım onunla. Varım oldu, yoğum oldu ama hep umudum oldu. Yaşamımın tek ve ayrılmaz parçası, yoldaşı oldu. Yemedi yedirdi, giymedi giydirdi. Beni darda bırakmadı. Kimselere avuç açtırmadı, yere baktırmadı. Geçen bunca yılda ona doyamadım desem yalan olmaz."

"Hımmmm" diye derin bir iç çekti Hayriye Hanım. Sonra da, kendi kendine, "Sevi, sevgi denilen şey bu olmalı; tükenmeyen ama artan; bekletmeden yetişen. Hem de her koşulda, üstelik de az değil, koca on yıl…" diye söylendi. Ve de dayanamayıp, "Söyler misin bana Ekin kardeş, senin mutluluğunun gizi nedir? Kocana olan tutkunu böylesine uzun süre nasıl yaşatıp diri tutabildin? Sevginin, kimselerin bilemediği bir reçetesini mi buldun yoksa?" diye sordu.

"Kocana olan tutkunu böylesine uzun süre nasıl yaşatıp diri tutabildin? Sevginin, kimselerin bilmediği bir reçetesini mi buldun yoksa?" diye sordu.

Ekin, bu varsıl kadının kendisiyle alay etmekte olduğu sanısına kapıldı birden. Ve savunmaya geçmek istercesine, "Ben reçeteden, rapordan anlamam. İlkokul diploması almama bile zor izin verdiler" diye hayıflandı.

"Alınma öyle canım. Reçete dedimse, senden ilaç adı, koca karı tertibi istemeyeceğim. Benim sıkıntım başka. Ben, yirmi yıllık evliyim. Sevdiğim erkekle evlendim ama beklediğim gibi mutlu olamadım. Hemen her gün kavga ediyoruz. Dırdır, bağırış, didişme eksik olmuyor aramızda. Daha iki saat

önce kapıyı yüzüne çarptım çıktım. Evimiz, arabamız, işimiz, gücümüz, her şeyimiz var ama sevgi, saygı hak getire. Oysa sen, eğer bana doğruyu söylüyorsan, hiçbir şeyin olmamasına karşın mutlusun.

Kocamla aramızdaki adı konmamış bu nifak keçisi, para olmasın? Bizi mutsuz kılan, darlığın unutulmasına neden olan, varlık mı yoksa?"

"Durun hele Hayriye bacı. Kim söylüyor benim hiçbir şeyimin olmadığını. Sekiz yaşındaki eli yüzü düzgün kızım evde beni bekliyor. Üstelik onsuz olamadığım, kendisiyle her şeyimi paylaşabildiğim, canıma can katan bir eşim var. Daha ne isterim ben?"

Hayriye Hanım'ın kafasındaki karıncaların sayıları eksilmemiş artmış, koca bir sürüye dönüşmüştü. Dayanamayıp sızlanmaya başladı, "Kocam ve ben bunca varlığın içinde bulup da bunuyor olmalıyız. Bugüne kadar her şeyi şikâyet konusu edip durduk. Bir de yoksul olsak kim bilir ne olurdu? Bu gidişle işin ucu nereye varıp dayanacak bilmiyorum" deyip, derin bir of çekti.

"Altın tasın, kan kusana ne yararı dokunur? Önemli olan, insan ruhunun derinliklerine inebilmektir. Hangi erkek, iyi bir evde oturduğu, diledikleri yiyecekleri yediği ya da en pahalı giysilerle çevresindekilere gösteriş yaptığı için mutluluk tahtına oturabilmiş? Bir koca, olsa olsa, karısının her şeyi olduğunu bilip inandığında erincin doruklarına çıkabilir ancak" diye karşısındakini teselli etmeye çalıştı.

"Pekiyi, sizin mutluluğunuzun gizi bu mu?" diye sordu Hayriye Hanım.

"Neden olmasın?" dedi Ekin. "Ben kocama pahada ağır şeyler alamıyorum ama ona her fırsatta benim için ne kadar değerli olduğunu duyumsatıyorum. Bu da ona yetiyor olmalı" yanıtını verdi.

Hayriye Hanım, bir an için daldığı derin düşüncelerden geri dönerek, "Bir kocaya onun önemli olduğunu nasıl duyumsatabiliriz ki?" diye sormaktan kedini alamadı.

Duyduğu, şaşırtıcı olduğu kadar düşündürücüydü de:

"İçindeki çocuğu sevip, okşayarak."

* * *

İki hanımın konuşmaları, ballanıp kaymaklanmaya, tadından yenmez olmaya başlamıştı.

"Küçük çocuk mu dedin? Hangi küçük çocuk?"

"Yaşı kaç olursa olsun her erkeğin içinde hiç büyümeyen bir minik vardır. Onu ne denli çok sever, ne kadar çok mutlu edersen, o erkeği de o oranda kendinden geçirirsin. Hani bilirsin ya, küçükler ilgiden hoşlanırlar ve de okşanmaya asla doymazlar. Sürprizlere bayılırlar, az çok da şımartılmak isterler."

"Haklısın galiba."

"Evet. Ben bu yaşa geldim, kocama sürekli böyle davrana geldim. Ona 'bebeğim', 'canım' demeyi hiç mi hiç ihmal etmedim."

"Gerçekten, sizin evde hır gür, atışıp tutuşma olmuyor mu hiç?"

"Olmaz olur mu? Zaman zaman da olsa ağız dalaşı, evliliğin tadı tuzu yerine geçebiliyor. Beyim, inatçının tekidir. Onun kırgınlığını ya da küslüğünü gidermek için verdiğim uğraş ayrı bir keyif katar yaşamıma. Ama ben onun gönlünü almasını bilirim. Hani öyle yorgunum, rahatsızım, işim var gibisinden kimi sudan bahanelerin arkasına sığınıp bir köşeye itmem onu. Aslında çoğunlukla da birkaç tatlı söz yeterli olur yumuşaması için.

Demem o ki, Hayriye Hanım, kocasını mutlu edemeyen kadın, bir anlamda, mutsuzluğu göze almış demek değil midir?"

"Sanırım dananın kuyruğunun koptuğu yer de senin bu son cümlen olsa gerek. Hangi kadın, bütün gün ailesi için çalışıp yorulmayı göze almıyor? Ben daha da ileri gidip, eşime türlü çeşitli armağanlar yağdırmama karşın, ona bir türlü yaranamıyorum. Böyle olunca da, benden bıkmış olabileceğinden korkuyorum."

"Doğru söylüyorsunuz doğru söylemesine de, para dediğiniz, el kiri! Günümüzde varlık her şeyin önünde görünse de hangi erkek karısını parası için sever Tanrı aşkına? Unutmayalım ki, para insana geçici ve kandırıcı bir hoşnutluk verir, sanal bir mutluluk yaratıyormuş gibi görünür. Armağan sevmeyen kimse yoktur kuşkusuz.

"Yaşı kaç olursa olsun her erkeğin içinde hiç büyümeyen bir minik vardır. Onu ne denli çok sever, mutlu edersen o erkeği o oranda kendinden geçirirsin"

Paramız varsa onu sevdiklerimiz için harcarız, harcamalıyız da. Ne var ki, armağanı bir araç olmaktan çıkartamazsak, yanına sevgimizi katamazsak, armağan armağan olmaktan çıkar, ağır bir yüke dönüşür. Bizim hiçbir zaman çok paramız olmadı. Nerdeyse, günlük kazandık günlük yedik. Bazen aç kaldığımız günler de oldu. Yine de bütün bu yok yoksunlukları, ruhumuzun ve bedenimizin varlıklarıyla süslemesini bildik" diyerek ayağa kalktı Ekin.

"Ben izin istiyorum, gitmeliyim artık, kocam beni merak etmiş olabilir. Sen de git evine kocanın gönlünü al" diye fısıldadı.

Hayriye Hanım ayağa kalktığında biraz olsun yeğnilmiş, yeni bir dünyaya yeni bir kapı aralamış gibiydi. İçindeki köhne oda ışımaya başlamıştı. Ekin'e, onu yıllardır tanıyormuşçasına sarıldı. Yanaklarından öptü. Nice zaman vardı ki, çevresinde hiç kimseyi böylesine içten, böylesine sıcak bağrına basmamıştı.

"Seni tanıdığıma çok ama çok sevindim. Bana dünyaları bağışladın bugün," diye Ekin'in gözlerinin içine baktı. Sonra da koluna girip, "Haydi gel, seninle bir yere kadar gideceğiz" dedi içinden coşup gelen bir sesle.

Onu, yolun karşısındaki marka giyim eşyaları satan mağazaya götürdü. Orada, kafa kafaya verip, birlikte kocaları için albenisi yüksek olan birer gömlek seçtiler.

Ellerinde paketler, gözlerinde ışıltılarla dışarı çıktılar.

Güneş, yeniden doğmuş, başkalarından çok bu iki bayanı ışıtıp ısıtıyormuşçasına parlıyordu.

Ayrılık öncesi Ekin, "Hayriye Hanım kardeş! Senden rica ediyorum bu güzel gömleği eşine kendin giydir. Ona çok yakıştığını söyle. Düğmelerini de bir bir kendi ellerinle ilikle. Unutma ki, mutluluk, aldığınız gömleğin kendisinden çok üzerindeki düğmelerindedir. Her kadın, kocasına gömlek alır ama onu, kocasının üstündeyken iliklemesini, özellikle de yeri geldiğinde çözmesini bilmez. Mutluluğun, bir gömleğin düğmesinde gizlendiğini usuna getiremez çünkü" derken, kimlere nelerin anahtarını verdiğini kendisi de bilmiyordu. •

GÖZLE GÖNÜL ARASI

Dr. Mehmet Uhri

Hayatın Kiri

"O satılık değil. Rica etsem yerine koyar mısınız?" diyen dükkan sahibinin sesi ile irkilip elimde tutmakta olduğum garip şekilli koyu renkli taşı aldığım yere pencerenin önüne bıraktım. Şehirden bir süreliğine bile olsa kaçıp uzaklaşma amacıyla yola çıkıp Marmaris yakınlarında Selimiye köyüne ulaşmış, gün boyu deniz ve güneşin tadını çıkarmış, akşamüzeri limanda dolaşmaya çıkmıştık.

Göz boncukları, el işi takılar ve seramik ürünler yapıp satan dükkanda ailecek bakınıyorduk. Pencere önünde duran ve yanmış kömür artığını andıran şekilsiz taşı elime aldığımda dükkan sahibinin uyarısı ile karşılaşmıştım. Saçı sakalı ağardığı için olduğundan yaşlı görünen dükkan sahibi pencere önüne bıraktığım taşı "ne de olsa emanetçiyiz" diyerek üzerinde durduğu örtüyü eliyle düzeltip tekrar yerine koydu. Meraklı gözlerle açıklama beklediğimi görünce gülümsedi.

- Merak edilecek bir şey yok. Bir meteor artığı sadece. Birkaç yıl önce sahilde buldum. Büyük kısmı atmosferde yanmış kalanı buraya ulaşmış.

- İyi de nasıl emanet oluyor bu taş parçası?

- Geçen yıl yatıyla gelen bir jeologa göstermiş, küçük bir parçasını tahlil için vermiştim. Geçenlerde taşın en az 5 milyar yaşında bir meteora ait olduğunu bildiren mektup aldım.

- Yani?

- Anlamadın mı? Bu taş yolculuğuna 5 milyar yıl önce başladı. Daha güneş sistemi bile oluşmamıştı yolculuğa başladığında. Onca yıldır evreni geziyor. Şimdi burada yolculuğu sonlandı sanıyorsan yanılıyorsun. Dünyamız onun için ara duraklardan biri sadece. Günü zamanı geldiğinde yolculuğuna devam edecek, elbet. Yani burada emaneten duruyor.

Bu arada kızım boynundaki kırmızı taşlı kolyeyi gösterip yakışıp yakışmadığını sordu. Cevap vermeme fırsat vermeden dükkan sahibi kolyenin yeşil taşlı olanını gösterip "çok güzel olmuş ama buğday tenlilere yeşil daha da çok yakışır" dedi. Bizimki yeşil kolyeyle ilgilenmeye koyulunca dükkan sahibi bana dönüp "Kızın ne takarsa taksın ne giyerse giysin hep güzel olmuş çok yakışmış demelisin. Kızlar için babalarının beğenmesi çok önemlidir" dedi.

Yolculuğuna 5 milyar yıl önce başladı. Daha güneş sistemi bile oluşmamıştı bu taş yolculuğuna başladığında

Eşim ise duvara asılı seramik ürünlere dalmıştı. Ayakta durmaktan yorulup masanın kenarındaki tabureye iliştim. Dükkan sahibi de koltuğuna oturup nereden geldiğimizi neden burada olduğumu sordu. Hekim olduğumu söyleyince hanımının Behçet hastalığına yakalandığını, tedavisi için uğraşırken bir hekimin şehirden, şehrin stresinden uzaklaşmanın hastalığa iyi geleceğini söylemesi üzerine her şeyi bırakıp Selimiye'ye yerleştiklerini anlattı.Behçet hastalığının tedavisinde bu şekilde yaşam biçimi değişikliğinin önerilmediğinden emin olmama karşın bir şey söyleyemedim. Anladığım kadarıyla şehirden uzaklaşıp kaçmak isteyen pek çoğumuz gibi geçerli bahane bulup dört elle sarılmışlardı. Selimiye'nin sakinliğine dinginliğine bayıldığımdan söz edip "Şehirden kaçmak için ille hastalık gibi bir bahane çıkmasını beklememek gerekiyor sanırım" diye söylendim. Çay ikram etmek için ayağa kalkmıştı, elinde çaydanlık ve demlik ile bir süre bana baktı. Kaşlarını çatıp, kafasını salladı.

"Olmaz öyle şey. Şehrin çilesini iyice çekip, kirine bulanmadan öyle kaçıp gitmek olmaz."

-Olmaz öyle şey. Şehrin çilesini iyice çekip kirine bulanmadan öyle kaçıp gitmek olmaz.

-Şehrin kiri diyorsunuz. Ben de daha fazla kirlenmeden kaçıp gitmekten söz ediyorum. Ne var bunda?

-Kir deyip geçme öyle. Kirin olması için iki şeyin birbirine dokunması gerekir, bilirsin. Bir temas işaretidir kir. Şehirde kirlenme daha çok olur anlıyorum ama yine de kir gereklidir.Üstelik bedenler gibi ruhlar da kirlenir. Bedenler gibi hayatlar da dokunduğunda birbirine iz bırakır ve hayatın anlamını ve süreklili ğini biraz da bu kirlere borçluyuz.

Anlamamış gibi bakmış olmalıyım ki, doldurduğu çay bardağını uzatırken gözümün içine baktı.

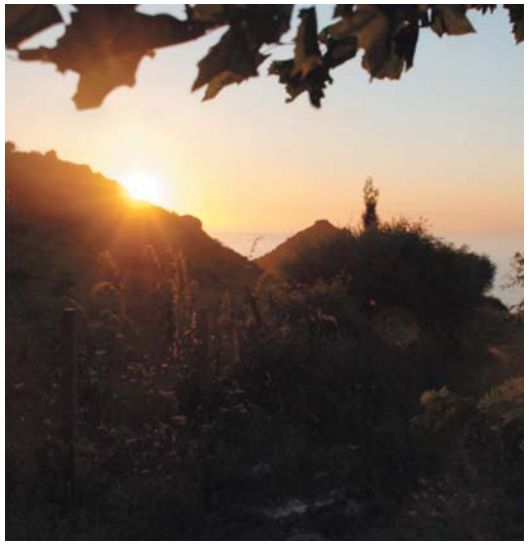
-Bakma öyle. Anladın işte. Hayatını kirletmeden yaşayanlar aslında hiç yaşamamış gibi olurlar. Başka hayatların kirine bulanıp kendi isteği ile bir kısmından arınanlar, üzerindeki bazı izleri, kirleri ise hiç bırakmayanlar bu dünyadan insan olmanın farkına varıp ayrılırlar. Gerçi bunu buraya geldikten sonra anladım ya neyse.

-Yani şehirde kalıp kirlenmeye devam mı etmeliyim?

-Orası senin bileceğin iş. Kirlerini görüp hissetmek, bir kısmını sevip onlarla birlikte yaşamanın önemini anlaman için kirlenmen gerekiyor. Halktan kalabalıktan kaçanlara bakma sen. Onlar açılmadan sahibini bekleyen hediye paketleri gibi yaşar ve gider bu dünyadan. Özel olduklarını sanırlar ama kimin için veya ne için özel olduklarını bilemezler. Şehirde yıprandığın için üzmeyesin kendini. Hayatın kiridir bu üzerindeki, onsuz olmaz. Üstelik yaşadığı hayatın gerçek olduğunu anlayabilmek için

bence bu kire herkesin gereksinimi var.

Çayları yarılamışken bizimkiler alışverişi tamamlayıp kasaya geldiler. Ödemeyi yapıp aldıklarını paketlettim. Kızıma pencere önündeki meteor taşını gösterip öyküsünü anlattım. İlgiyle dinledi. Eline almak istedi, engel oldum. Dükkan sahibi yanımıza gelip taşı kızımın avucuna koydu.

"Bizler de bu meteor taşı gibi evreni dolaşan ruhlarız diye düşünüyorum. Ara sıra bir yerlerde mola verip beden olarak ortaya çıkıyor, birilerinin hayatına dokunuyor, avucuna konuyoruz. Sonra yolculuğa devam ediyoruz." dedi.

Dükkan sahibinin hanımı kapıda belirip "müşterileri rahat bırak yine neler anlatıyorsun kim bilir? Siz onun gevezeliğine bakmayın" diye söylendi. Kızım avucundaki taşı özenle yerine koydu. Elini pantolonuna sildiğini gören eşim "üstünü kirletme" diye çıkıştı. Dükkan sahibi ile birbirimize bakıp gülüştük. "Hanım sen buna kir mi diyorsun?" diye söylendim.

Dükkandan çıktığımızda güneş Beyaz Güvercin üzerinden batmış, akşamın alacası Selimiye'de gezinmeye başlamıştı. Ertesi gün başlayacak şehre dönüş yolculuğu ise artık gözümü korkutmuyordu.

BİLGE İLE KÖPEK

Gönderi : Mustafa Bozbaş

Bir bilge, bir göletin başında oturmaktadır. Susuzluktan kırılan bir köpeğin gölete kadar gelip, tam su içecekken kaçması dikkatini çeker. Köpek sudaki yansımasını görüp korkmaktadır. Bu yüzden de suyu içmeden kaçmaktadır. Sonunda köpek dayanamayıp kendini gölete atar ve kendi yansımasını görmediği için suyu içer. O anda bilge düşünür:

-Bir insanın engeli, çoğu zaman kendi içinde büyüttüğü korkulardır. İnsan bunu aşarsa, istediklerini elde edebilir.

Ama biraz daha düşününce asıl öğrendiği şeyin, bir bilgenin bile bir köpekten öğrenebileceği bilginin var olduğudur. Bu yüzden ne varsa paylaş, senden de öğrenilecek bir şeyler vardır diğer insanlar için...

BD EKİM 2009

ANNE VE BABALARDAN NİNE VE DEDELERDEN

Gönderi adresi:
Bütün Dünya, Mimoza 4/9, D: 1, Ataşehir, 34750, İstanbul
e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

(e-posta ile göndereceğiniz fotografların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Eylül Köktürk, *Zonguldak*

Bir Gülnur, *Adana*

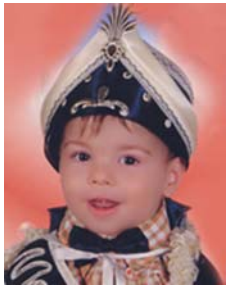
Duru Ercan, *Denizli*

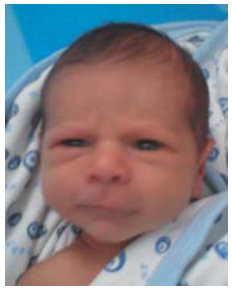
Emre Deniz Kılıç, *Bingöl*

Erçin Berra Ayaz,

Atakan Hazar, *Ankara*

Kaan Murat Doğan, *İstanbul*

Kayra Kalender, *İstanbul*

Melek Naz Boğar, *Adana*

Özgür Serra Gölbaşı, *İstanbul*

Zeynep Davutoğlu, *İstanbul*

Seyfullah Eymen Atıcı, *Sakarya*

Çınar Güvençli, *İstanbul*

Necdet Berke Özcanlı, Mukaddes Sudenaz Yılmaz, *Adana*

Ceylin Karaca, *Ankara*

Berk Aluş, *İzmir*

Sevinç Akbay, Doğukan Hazar Akbay, Gürkan Akbay, *İstanbul*

Burak Keren Yıldız ve Nimet Gençer, *Yalova*

Ella, Didem, Bruce ve Dahlia Andrews, Washington D.C./ *ABD*

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Aklından düşünceler geçen çocuk

Christine Nöstlinger

Günışığı Yayınları

Dünya çocuk ve gençlik edebiyatının çok ödüllü yazarı Chirstine Nöstlinger bir çocuğun aklından geçenleri, kurduğu hayalleri, onu biçimleyen düşünceleri mizah dolu bir dille anlatıyor. Yetişkinlerin söyledikleriyle yaptıkları arasındaki çelişkileri, çocuk gözünden yansıtıyor. Kız çocuk olmanın yüklediği önyargılarla kitabın kahramanı Rosalinde'nin yaşamı ona sürekli karışanlarla dolu. Annesi, babası, büyük annesi, büyük babası, amcası ve Rosalinde'yi kız olduğu için sürekli küçük, beceriksiz ve yetersiz gören arkadaşı Fredi... Oysa Rosalinde bambaşka şeyler düşünüyor. Kafasının içindekileri, düşünce ve hayallerini kimsenin okumasına olanak yok. O kafasından geçen düşünceler kadar çevresini kuşatan yetişkinlerin dayatma ve ön yargıları ile de uğraşmak zorunda. "Kızlar teknikten anlamazlar!" diye her fırsatta Rosalinde'yi aşağılayan Fredi'ye matematik sınavlarında kopya veren, bozuk kalemini onaran, sözlü sınavlar da bile fısıldayarak yardım eden de Rosalinde'dir. Bu yüzden Rosalinde Fredie inat mutlaka kaleci olmak istiyor. Hem küçük-büyük, hem de büyük-küçükler için bir yapıt.

Kum Saati

Suikast öncesi son günler

Ümran Avcı

Bilgi Yayınevi

Abdi İpekçi, Turan Dursun, Doç. Dr. Bahriye Üçok, Prof. Dr. Muammer Aksoy, Çetin Emeç, Uğur Mumcu, Eşref bitlis, Onat Kutlar, Ahmet Taner Kışlalı, Necip Hablemitoğlu... yaşamlarının en verimli çağında yetişmeleri büyük zaman ve emek alan bu ulu çınarlara acımasızca nasıl kıyıldığının öyküleri. Son günlerinin, son dakikalarının, hatta son saniyelerinin adım adım hikayesi. Hayatlarında yarım kalanlar ve geride yarım bırakılanlara

tanıklık eden yapıt gözden kaçan konulara, ayrıntılara el atarak sorular soruyor: "Kum Saati projesi içimdeki "yeter" çığlığıyla başladı. Bir de yaşadığım karamsarlık duygusuyla. Bir çocuk büyütüyordum ve çocuğumun yüreğinde sevgi duygusuyla büyümesini ve bunu hiç kaybetmemesini istiyordum. Ve Türkiye'nin kaybettiği aydınlarını tanıyıp öğrenmesini... Bizler öldürülenleri her ne kadar birer akademisyen ya da gazeteci olarak tanıyorsak da onlar önce birer anne baba, birer sevgili, eşlerine aşık birer eşti... "Birlikte yaşlanmak" için yola çıkan sevgililerin yarım kalan hayatlarıydı. Ve gelinen noktada Murathan Mungan"ın şiiri tercüman oluyor şimdiki duygularımıza...

Yaralı bayramlar geçti/ Mevsimler, bütün anlamlarıyla/ Yüreğin koyu yerinde birikenler/ Kendi takvimleriyle gelip geçtiler/ Gelip geçti şehirler ve ölüler/ Unutmadık(...) Gökyüzünün karanlık kefeniyle örtük/ Yıldızların delik deşik ettiği ölüleriz/ Adsız ölüleriz/ Adları bir coğrafya ile yan yana yazılan/ Gövdelerinizi unutmadık, unutmadık hiçbirinizi..."

Sakıncalı Gazeteci

Emin Çölaşan

Bilgi Yayınevi

Türk Basın tarihine notlar düşmeyi sürdürüyor Emin Çölaşan. Kovulduk Ey Halkım Unutma Bizi, Her Kuşun Eti Yenmez kitaplarının ardından Sakıncalı Gazeteci ile yaşananların perde arkasını aralıyor: Türk medyası ne durumda? Yüz kızartıcı olaylar, korkaklıklar, kalleşlikler... iktidar tarafından sindirilen, korkutulan, iktidara "Beni affet" diye yalvaran koskoca medya patronları. Bir yanda boynunu eğen korkaklar, öbür yanda başını dik tutanlar... Kovulmuş işsiz bir gazeteciye halkın inanılmaz sevgisi, ilgisi... Medya cambazlarının, sadece kendi parasal çıkarlarını düşünen medya baronlarının, korkak patronların ve onların emir kullarının yazmakla bitmeyen ibret verici, utandırıcı, yüz kızartıcı tekmili 36 kısım serüveni. Çölaşan bugüne kadar ne dediyse, ne yazdıysa doğru çıktı. Çölaşan'ın alnı açık, içi rahat, vicdanı rahat. Ya ötekilerin! Çölaşan'ın notlarından, belgelerinden ve yaşadığı acı tatlı olaylardan oluşan bir ibret belgesi..."

"Vefa" Üzerine

Yazan: KUBİLAY KIZILDENİZLİ

Anımsadıkça hala gözlerim dolar. Henüz ilkokula bile gitmiyordum. Belediye, köpeğimiz Kont'u zehirli kıymayla zehirlemişti.

Kont'u kucağıma almaya çalıştım ama sığmadı. Kalbi, bugün de kucağımda atıyor; takatsiz kalmış gözleri, bugün de gözlerime dikilmiş, yalvarıyor.

Oysa yapabileceğim hiçbir şey kalmamıştı. Ben ağlıyordum, annem ağlıyordu, akşam eve döndüğünde babam ağlıyordu.

Ben, o son anlarında kucağımda çaresizce çırpınan, işte o köpeğin de ait olduğu, canlıların soyundan geliyorum. Bugün beni ben yapan "Vefa"yı, onlardan öğrendim ben. Vefa duygusunun böylesi derinliklerden duyumsandığını onlarda gördüm, vefa duygusu nedeniyle ölümün bile göze alındığını onlardan öğrendim.

"Vefa"nın yalnızca insanlara özgü bir duygu olduğunu ileri sürenler, yürekleri denli, beyinleri de sevgiyle dolu tüm canlıları henüz tanıyamamış olanlardır.

Çok kişi, sevgileri uğruna yalnızca şövalyelerin ölümü göze alabilecek-

BD EKİM 2009

lerini sanır. Oysa kapı önündeki bir köpek de en az bir şövalyenin duyumsadığı denli duyumsamaktadır sevgiyi de, sevgisinin sorumluluğunu da. Onlar da gözlerini kırpmadan göze alırlar ölümü, sevgileri uğruna.

Vefa, seven bir varlığın, sevdiği bir varlığa olan sevgisinden kaynaklanan işte bu yüce davranışın adıdır.

Bu yüce davranış, zor günlerde alınması gereken zor kararları, sıradan günlerin sıradan kararları kolaylığıyla alabilme erdemidir.

Bir "el tersiyle" ters yüz edilen tüm olanakların karşında bir kaya parçası örneği sağlam ve sarsılmaz duran, "namus" anıtının öteki adıdır, vefa.

Tüm dünya nimetlerinin gözünde ise, kendilerine her zaman sırtı dönük duran bir küskünlük simgesidir.

İnsanlar, günlük çıkarları uğruna en yakınlarını bile "satan" iş arkadaşlarını gördükçe, bir köpeğin ruh dünyasının asaletine imrenip, "insan" tanımlamasını zorunlu olarak paylaştığı o iş arkadaşının varlığından utanç duymaktadır.

İnsanın, insan olduğu için üzüldüğü, hatta utandığı anlardır bu anlar.

Vefanın temelinde sevgi olduğu denli, "emek" de vardır. Ve aslında vefa, başkası için kullanılan o sevgi dolu emeğe saygıdır.

Toprak, kendisinin uğruna ölümü umursamayan sevgilisinin bu emeği sonunda vatan kimliğine kavuşabiliyor. Vefa ölümü yaratıyor, ölüm ise vatanı yaratıyor.

İşte tam bu noktada, Einstein'ın şu sözü anımsatıyor kendini ve gelip tam yerine oturuyor:

"Günde yüz kez kendime,

"Benim yaşamım, yaşayan ya da yaşamını yitirmiş başka insanların emeğine dayanmaktadır. Bu gerçeği her sabah yüzlerce kez yinelerim ve…

İnsan olduğumu bir an için de olsa, unutma olanağı vermem kendime… Çünkü sözcüklerle ifade etmesek de biliyoruz ki insanlar, başka insanlar için vardırlar."

İşte bir insanın kişisel zenginliğini oluşturan vefa, kendinizin başkaları için var olduğuna inandığınızda ve kişisel zenginliğinizi o başkalarıyla paylaştığınızda, göreceksiniz, kat kat büyüyen bir zenginliğe dönüşecek, çevrenizi ise, kendilerinin sizin için var olduğuna inanan alacaktır.

Vefa işte, "başkaları için var olan insanların" duyumsadıkları ve sahip oldukları "insanı insan yapan" bir insansal zengilliktir.

Bu zenginliğe sahip insanlar, bu zenginliklerini başka insanlarla paylaşabilme olanağından yoksun bırakılır-larsa, o başka insanlar yoksullaşırlar, toprak da, uğruna canını verebilecek denli zengin yüreklerin kanlarıyla sulanamaz olur, yozlaşır. •

Yazan: SEMRA ATAY

Ballı Kilden Silikon Emziğe

Ağlayan bebekleri sakinleştirmenin en iyi yönteminin, ona emebileceği birşeyler vermek olduğunu bilmeyen yoktur. Hatta binlerce yıl önce Mısır'da bu iş için içi balla doldurulmuş kilden küçük figürler kullanılıyordu. Bu figürlerin günümüzde kullanılan emzik ve biberonların da atası oldukları kabul ediliyor.

Yeni doğanlardaki emme refleksi o denli güçlüdür ki, birçok bebek henüz anne karnındayken parmak emmeye başlar. Ancak parmak emmek, annelerin ve çene yapısını bozduğu için diş doktorlarının en büyük kâbusudur. İşte tam da bu yüzden, 1949 yılında ortodontist Wilhelm Balters ve diş hekimi Adolf Müller ilk doğal ve çene yapısına uyumlu emziği üretti.

Dil ve konuşma terapisti Prof. Pfaaf'a göre emzik çok da masum değil

Emzik her ne kadar parmak emmeye oranla daha zararsız da olsa, dil ve konuşma terapisti Profesör Heinrich Pfaar'a göre tamamıyla da masum değil.

Prof. Pfaar, "Evet, emzik pratikte çocuğu sakinleştirmek için emzirmeye bir alternatif oluşturuyor. Ancak genellikle günümüzde bile emzikler bala batırılıyor ya da çokokreme bulanıyor. Bu da diş çürüklerine davetiye çıkaran bir uygulama" diyor.

Emzik, göğüs ucunu taklit eden bir yapıya sahip... Bebeklere, karınlarını doyurdukları sıcak ve huzurlu ortamı hatırlatıyor. Günümüzde silikon ve kauçuktan üretilen emzikler, damaklı ve damaksız olmak üzere iki çeşitler.

Silikon emzikler, diş darbelerine dayanıklı olmadıkları için özellikle diş çıkarmamış bebeklere öneriliyor. Silikon emzikler kolay deforme olmuyor.

Diş darbelerine dayanıklı olan kauçuk emziklerse, suyu emdikleri için bir süre sonra deforme oluyor.

Damaksız emzikler, göğüs ucu formuna benzedikleri için bebekler tarafından daha çok tercih ediliyor. Ancak damağa baskı yaparak damak yapısını bozdukları için dişlerin yamuk çıkmasına neden oluyorlar. Bu nedenle uzmanlar tarafından, bebek bir yaşına bastıktan sonra kullanılmamaları öneriliyor.

Deutsche Welle'den Petra Nicklis'in sorularını yanıtlayan Profesör Pfaar, bebeklerin, annelerinin göğsünden süt sağabilmek için damağa baskı yapan bir emme hareketi uygulamaları gerektiğini belirtiyor. Ancak bebek memeden kesildikten sonra, biberonla beslendiği dönemde sütü biberondan sadece dudakları yardımıyla çekiyor.

Çocuğa artık büyüdüğünü ve emzik kullanmanın zararlarını anlatmak da yöntemlerden biri.

Dolaysıyla bebeklerin sahip oldukları emme refleksi, aslında sadece ilk aylar için önemli. Professör Pfaar, emzik kullanan bebeklerin bu güçlü emme hareketini devam ettirdiklerini, dolayısıyla zaman içince ön kesici dişlerinin şeklinin bozulduğunu söylüyor.

Uzmanlar, iki yaşından itibaren diş yapısının bozulmaması için düzenli emzik kullanımına son verilmesini öneriyor. Ancak çocukları emzik alışkanlığından uzaklaştırmak her zaman düşünüldüğü kadar kolay olmuyor.

En çok kullanılan yöntemler, emziğe çocukların tadından pek de hoşlanmadıkları hardal gibi besinler sürmek veya emziği bir iğneyle delerek içindeki havayı boşaltmak. Çocuğa, artık büyüdüğünü ve emzik kullanmasının onun için zararlı olduğunu anlatmaya çalışmak da başka bir yöntem .

Profesör Pfaar, her ne kadar pratik olsa da düzenli olarak emzik ve biberon kullanımından mümkün mertebe uzak durulmasını öneriyor.

"Annelerin daha aktif olmaları gerekiyor. Yeniden bebeklerini emzirmeye başlamalılar. Doğal yönteme geri dönmeliyiz. Bu şekilde pek çok çocukta karşılaştığımız emzikle ilgili sorunların da önüne geçilmiş olur" diyor.

Uzun süre emzik kullanan çocukların büyük bir bölümüne, ileriki yaşlarda ortodontist yolu gözüküyor. Bu da tel takarak geçirecekleri uzun, masraflı ve zahmetli bir süreç anlamına geliyor. •

EYLÜL AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

1	7	6	9	5	2	3	4	8
5	4	2	1	8	3	6	9	7
8	3	9	4	7	6	2	1	5
4	6	1	7	9	5	8	3	2
2	9	5	6	3	8	4	7	1
7	8	3	2	1	4	5	6	9
6	1	8	5	4	7	9	2	3
3	2	7	8	6	9	1	5	4
9	5	4	3	2	1	7	8	6

Sudoku yapamayanlar için

8	6	5	4	3	1	9	2	7
9	1	7	6	2	5	8	3	4
2	3	4	7	9	8	6	5	1
4	9	6	3	7	2	5	1	8
3	2	1	5	8	4	7	9	6
5	7	8	1	6	9	3	4	2
1	8	9	2	5	6	4	7	3
7	5	2	8	4	3	1	6	9
6	4	3	9	1	7	2	8	5

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

1-(d) Savaşçılar Demeti
2-(c) Federasyon
3-(b) 1979
4-(a) 21 Tem. 1969
5-(a) Brejnev
6-(d) J. Paul Sartre
7-(b) Liberalizm
8-(c) M. K. Atatürk
9- (a) Musevilik
10- (d) 8 saat
11- (c) Namık Kemal
12- (b) Orhan Kemal
13- (a) 1864
14- (b) Rock&roll
15- (c) R. Gümüşpala
16- (d) Gensoru
17- (a) Tema

Satranç Çözümleri

PROBLEM:
A. Oreşin, 1936 2# 1.Kg3 Zugzwang 1...d4 2.Vf3+# 1...f4 2.Vd3+# 1...Ke6 2.Ve3+# 1...Şd4 2.Vb4+# 1...Şf4 2.Vf3+#

OYUN SONU:
Matison, 1918, Berabere 1.g6! fxg6 2.f5! gxf5 3.Şg1 Şg5 4.Şf1 1/2

Kareler ve Rakamlar

925 - 342 = 583
391 - 216 = 175
534 - 126 = 408

999 - 505 = 494
514 - 211 = 303
485 - 294 = 191

İlk dersimiz Türkçe

1-**(c)** 2-**(c)** 3-**(b)** 4-**(d)** 5-**(a)** 6-**(d)**- 7-**(b)** 8-**(c)**
9-**(d)** 10-**(b)** 11-**(b)** 12-**(c)** 13-**(c)** 14-**(d)** 15-**(a)**

Mantık Bulmacası

Karısı	Kocası	Yaşı	İşi	Pazar Günü Ne Yaptığı
Ayşe	Giray	35	Bankacı	Bahçe sulama
Belma	Fuat	32	Mühendis	Tenis
Gönül	Mehmet	41	Doktor	Koşu
Handan	Selim	44	Mimar	Yürüyüş
Pelin	Cahit	38	Avukat	Otomobil Yıkama

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	A	D	N	A	N	B	İ	N	Y	A	Z	A	R	■	P
2	L	A	İ	K	■	A	L	A	■	B	A	H	A	N	E
3	İ	L	K	■	İ	L	A	H	E	■	T	A	■	A	N
4	H	A	S	A	T	■	H	O	R	A	■	L	E	N	A
5	A	K	A	R	E	T	■	Ş	A	N	T	İ	Y	E	■
6	Y	■	R	A	N	■	E	■	T	A	K	■	E	M	A
7	D	E	■	R	E	Ç	E	L	■	N	■	K	R	O	M
8	A	K	S	A	K	A	L	■	F	E	T	A	■	L	A
9	R	■	A	T	■	K	E	T	E	■	A	S	İ	L	■
10	Y	A	L	■	T	İ	K	İ	N	M	A	■	L	A	T
11	E	S	■	S	E	L	■	N	A	■	M	A	T	■	R
12	Ş	A	L	■	L	■	M	İ	■	A	■	Z	İ	N	A
13	İ	L	A	M	■	K	İ	■	A	N	L	A	M	A	K
14	L	■	P	A	R	A	S	A	L	■	E	M	A	■	İ
15	Y	A	S	■	A	R	K	A	D	A	Ş	■	S	E	T
16	U	■	E	S	K	İ	■	R	A	Y					
17	R	O	K	A	■	N	E	■	N	A					
18	T	K	İ	■	B	A	S	K	İ	■					
19	■	U	■	A	A	■	İ	A	Ş	E					
20	U	L	A	K	■	A	R	K	■	Ş					

EKİM AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

"Sudokunun Yanıtları"

5	1	7	8	6	3	2	9	4
9	8	4	2	5	7	1	6	3
2	3	6	9	4	1	8	5	7
1	6	5	3	9	4	7	2	8
8	4	3	5	7	2	9	1	6
7	2	9	6	1	8	4	3	5
6	7	1	4	2	5	3	8	9
3	5	2	7	8	9	6	4	1
4	9	8	1	3	6	5	7	2

Sudoku yapamayanlar için

3	6	5	4	8	7	1	2	9
4	9	7	2	1	6	3	8	5
1	2	8	5	3	9	4	7	6
6	1	4	7	5	8	9	3	2
8	5	9	1	2	3	6	4	7
7	3	2	9	6	4	8	5	1
5	8	1	3	9	2	7	6	4
9	7	6	8	4	5	2	1	3
2	4	3	6	7	1	5	9	8

Sudokusuz yapamayanlar için

"Bilginizi Denetleyin"

YANITLAR

1-(d) Yalnızca gündüz açan çiçekler
2-(b) Hollanda
3-(a) Federalist
4-(c) Ayçiçeğinin eşanlamlısı
5-(d) Baklagiller
6-(b) Benito Mussolini
7-(d) Söylentiye göre Osman Gazi'nin kardeşi
8-(c) Rıfat Ilgaz
9-(d) İdi Amin Dada
10- (c) Güneşin yayınladığı enerjinin dalga boyuna göre dağılımı
11- (b) Yahudi Orucu
12- (b) Konstantin Chernenko
13- (c) 40.076
14- (d) Merkür, Venüs, Yer, Mars yörüngeleri
15- (a) Nobel kimya ödülü
16- (a) 22 Nisan 1962 tarih ve 44 sayılı yasayla
17- (b) Alexander Dubçek
18- (b) Gandhi

Satranç Çözümleri

PROBLEM:
1.Ff4 b1V 2.e4+# 1…b1A 2.Kc2+#

OYUN SONU:
1.h4 Şg4 2.Şg6 (2.Şf6?? c4!) Şxh4 3.Şf5 Şg3 4.Şe4 Şf2 5. Şd5 Şe3 6.Şxc5 Şd3 1/2

Kareler ve Rakamlar

431 + 351 = 782
361 - 231 = 130
792 + 120 = 912

430 + 320 = 750
390 - 180 = 210
820 + 140 = 960

İlk dersimiz Türkçe

1-**(d)** 2-**(b)** 3-**(a)** 4-**(b)** 5-**(d)** 6-**(c)**- 7-**(b)** 8-**(a)**
9-**(b)** 10-**(b)** 11-**(a)** 12-**(d)** 13-**(c)** 14-**(b)** 15-**(d)**

Mantık Bulmacası

İsmi	Sırt Numarası	Kalan Mesafe	Bırakma Nedeni
Ali	32	9 metre	Ayak Burkulması
Ahmet	8	17 metre	Çuval Yırtılması
Murat	39	22 metre	Nefes Darlığı
Sadık	5	24 metre	Yorgunluk
Tahsin	51	7 metre	Burun Kanaması

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	D	E	M	İ	R	T	A	Ş	C	E	Y	H	U	N	■
2	E	N	İ	K	■	A	H	U	■	N	O	E	L	■	K
3	R	■	S	İ	M	Y	A	■	A	G	■	Y	A	F	A
4	Y	A	K	■	A	F	R	O	D	İ	T	■	K	A	F
5	A	L	E	S	T	A	■	S	A	N	A	T	■	L	A
6	B	A	T	A	K	■	M	A	Y	A	■	A	T	A	■
7	A	Z	■	K	A	Y	A	K	■	R	A	Z	A	K	İ
8	Y	■	K	A	P	A	M	A	K	■	K	İ	R	A	Z
9	K	A	R	L	■	L	A	■	R	A	■	Y	A	■	A
10	A	Y	A	■	A	■	K	L	E	■	K	E	M	A	N
11	L	■	Ç	U	H	A	■	A	P	S	E	■	A	S	■
12	■	K	A	R	A	Ş	I	N	■	İ	R	İ	■	K	İ
13	C	A	■	A	R	A	S	T	A	■	İ	S	T	E	K
14	A	Y	A	N	■	R	■	A	T	A	M	A	■	R	İ
15	N	A	N	■	A	■	A	N	A	N	E	■	B	İ	Z
16	Y	■	A	K	R	E	P	■	S	A					
17	Ü	S	■	A	Ş	K	■	S	A	K					
18	C	A	N	■	I	S	I	■	G	A					
19	E	K	■	A	N	İ	■	T	U	R					
20	L	A	İ	K	■	K	U	R	N	A					

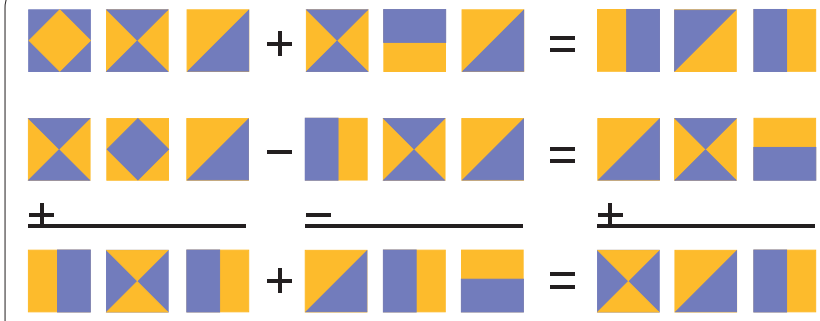

KARELER VE RAKAMLAR

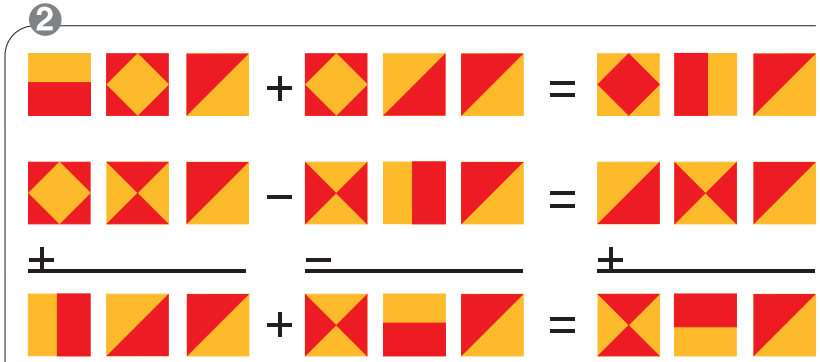
Cahit Batum

•Sıfırdan, dokuza kadar olan rakamları kullanarak aşağıdaki işlemleri çözünüz.
•Her farklı şekil bir rakamı göstermektedir.
•0-9 arasındaki rakamlar her iki grupta farklı şekillerle simgelenmektedir.

1

2

Çözümler 152. ve 153. sayfadadır.

MANTIK BİLMECESİ

Prof. Dr. Yüksel Bozer

Anadolu'nun bir ilçesinde Belediye Başkanı ilgi çekmek ve halka güzel bir gün geçirtmek amacıyla 100 metre mesafeli çuval içinde yürüme yarışı düzenledi. Bu yarışa katılan gençlerden beşi değişik nedenlerle finishe varamadı. Aşağıdaki bulgulardan bu beş gencin ismini, sırt numarasını, finishe kaç metre kala hangi nedenle yarışı bıraktığını bulunuz.

İPUÇLARI:

1- Çuval Yırtılması nedeniyle yarışı bırakmayan Ali, nefes darlığı çeken yarışcıdan finishe daha yakındı; sadece bu yarışcının hem sırt numarası hem de yarışı bıraktığı zamanki finishe mesafesi çift rakamlı sayıydı.

2- Ayağı burkulan yarışcının sırt numarası Murat'ınkinden küçüktü ve ismi Ahmet olmayan burnu kanayan yarışcıdan yarışı bıraktığında daha az fakat çuvalı yırtılan yarışçıdan daha fazla ilerlemişti.

3- Murat, yarışta yorulan yarışcıdan daha iyi; Fakat Ahmet'ten kötü durumdaydı.

4-Sadık'ın sırt numarası ile finishe kalan mesafesinin toplamının tam yarısıydı. Ancak her ikisi de yarışı nefes darlığı nedeniyle bırakmamışlardı.

	Sırt Numarası					Mesafe					Bırakma Nedeni				
	5	8	32	39	61	7 metre	9 metre	17 metre	22 metre	24 metre	Nefes Darlığı	Yorgunluk	Ayak Burkulması	Çuval Yırtılması	Burun Kanaması
Ali															
Ahmet															
Murat															
Sadık															
Tahsin															
Nefes Darlığı															
Yorgunluk															
Ayak Burkulması															
Çuval Yırtılması															
Burun Kanaması															
7 metre															
9 metre															
17 metre															
22 metre															
24 metre															

İsmi	Sırt Numarası	Kalan Mesafe	Bırakma Nedeni

yukselbozer@butundunya.com.tr

Çözümler 152. ve 153. sayfadadır.

SATRANÇ
Mustafa Yıldız

ÜNLÜ SATRANÇ USTALARI: 3
MORPHY

Paul Morphy

Paul Morphy: 22.06.1837'de New Orleans (ABD)'de doğdu. 1858 yılında Avrupa'ya geldi ve oynadığı bütün oyunları kazandı. Sadece 3 yıl yarıştı. Muhteşem kombinezon yeteneği ve pozisyon anlayışına sahipti.

Morphy-Amatör, New Orleans, 1858

1.e4 e5 **2.**Af3 Ac6 **3.**Fc4 Af6 **4.**d4 exd4 **5.**Ag5 Kızarmış Ciğer Saldırısı'nın ilk örneği bu oyun olsa gerek. 5...d5 **6.**exd5 Axd5? Doğru hamle, 6…Ve7+ 7.Ve2 Ab4 veya 7.Şf1 Ae5 8.Vxd4 Axc4 9.Vxc4 h6 10.Af3 Vc5 7.O-O! Fe7 7…Fe6 8.Ke1 Vd7 9.Axf7 Şxf7 10.Vf3+ Şg8 11...Kxe6 8.Axf7! Roka izin yok. 8…Şxf7 9.Vf3+ Şe6 9…Ff6 10.Fxd5+ Fe6 aleti geri vermek daha iyi, ancak 12.Ff4 ile beyazlar güçlü bir atak başlatır. 10.Ac3! Bu fedanın gerekçesi oyun sonunda ortaya çıkacak.10…dxc3 11.Ke1+ Ae5 12.Ff4 Ff6 13.Fxe5 Fxe5 14.Kxe5+! Şxe5 15.Ke1+ Şd4 16.Fxd5 (D) 16…Ke8 Diğer hamleler de kurtarmıyor, örneğin: 16…cxb2 17.Ke4+ 17.Vd3+ Şc5 18.b4+ Şxb4 19.Vd4+ 1-0 Bu oyunda Morphy, rok yapmamış şaha karşı temel hücum yöntemini, oyunu mümkün olduğu kadar açarak göstermektedir.

KAHRAMAN OLGAÇ ANI TURNUVASI'NDAN İLGİNÇ KONUMLAR

GM Artem Iljin-IM Barış Esen, Konya, 2009

Oyunun 14. hamlesinde bir at kaybeden beyazlar, merkezdeki piyon çokluğuna güveniyor. Siyah, kararlı biçimde fazla olan atını feda ederek hem beyaz piyonların baskısından kurtuluyor hem de mat atağı başlatıyor. 25…Axe4! 26.dxe4 Vxe4 27.Axf6?? (27.Fd3 ile direnebilirdi.) 27…Fxf4+ 1-0 Mata çare kalmadı.

KAHRAMAN OLGAÇ ANI TURNUVASI'NDAN İLGİNÇ KONUMLAR

IM Mert Erdoğdu-VIM Miranda Mikadze, Konya, 2009

İlerlemiş piyonların önünde hafif figürlerle başlatılan şah kanadı atağı için siyahın savunması yetersiz kalıyor. Konumda görüldüğü gibi bir at fedası, beyazın ağır taşlarını, vezirini ve kalelerini de saldırı bölgesine kolayca ve hızla taşıyor. Oyunşöyle sürdü: 16…Şxh7 17.h5 (Hat, zorla açılıyor.) 17…Kh8 18.hxg6+ Şg7 19.Fg2 fxg6 20.Kxh8 Vxh8 21.Kh1 Vg8 22.Fe4 g5 (Bir de çapraz açıldı beyaza boydan boya.) 23. Kh7+ Şf8 24.Vh3 (25.Kh8 ile veziri tehdit ediyor.) 24…Fh6 25.Kxc7 gxf4 (Beyazlar, bir alet daha feda etti.) 26.Vh6+ Vg7 27.Kxg7 1-0 (26.Fg7de kurtarmazdı.)

PROBLEM
Linshits ve B. Melnichenko, 1967
2#

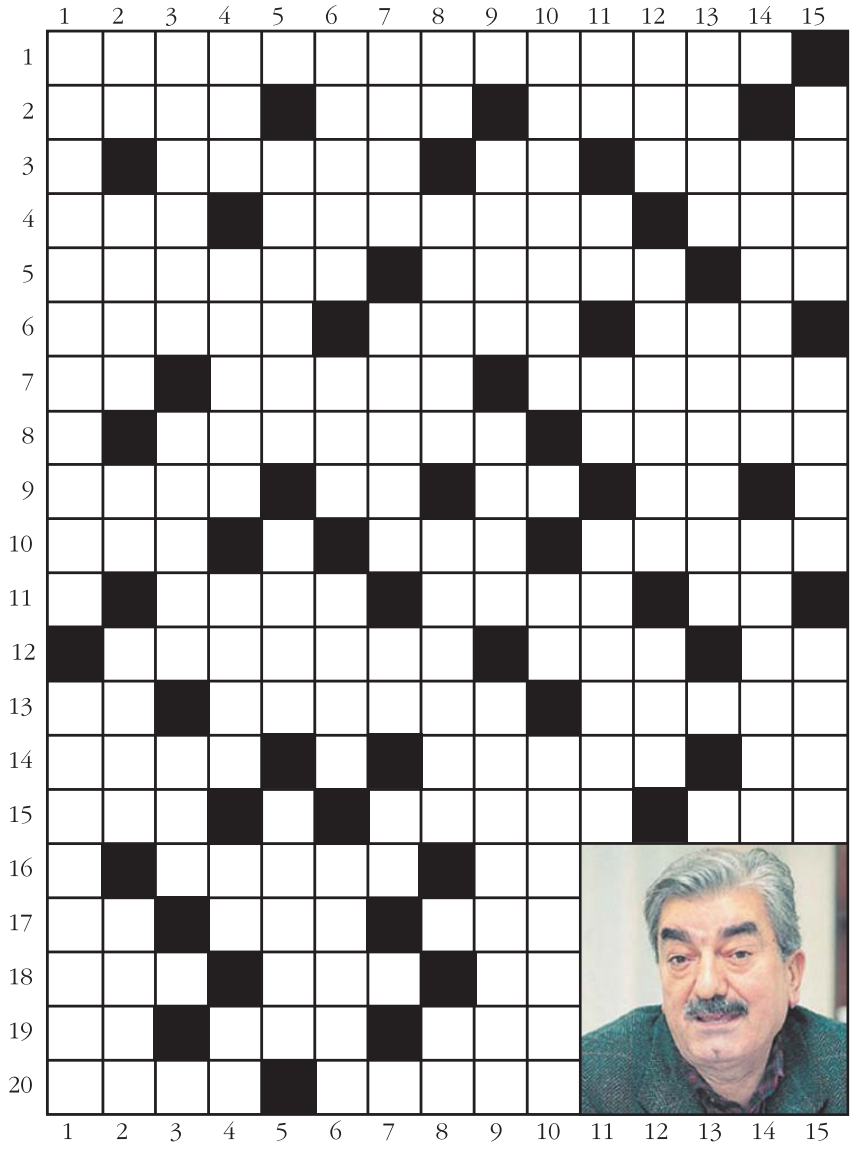

OYUN SONU
Lasker-Tarrasch, St. Petersburg, 1918
Berabere

mustafayildiz@butundunya.com.tr

Çözümler 152. ve 153. sayfadadır.

Bulmacanın çözümü 153. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- Fotografta görülen geçtiğimiz aylarda yitirdiğimiz yazarımız. **2-** Kedi, köpek gibi hayvanların yavrusu.- Ceylan. - Hıristiyanların en büyük bayramı. **3-** Alşimi.- Gümüşün simgesi. - Kalın kabuklu bir portakal türü. **4-** Tibet sığırı. - Yunan mitolojisinde güzellik tanrıçası.- Masallarda adı geçen dağ. **5-** Harekete hazır, tetikte. - Bir duygu, tasarı ve güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık. - Bir nota. **6-** Burdur gölünde yaşayan siyah, yüzücü bir kuş.- Dişi deve. - Cet. **7-** Yetmez miktarda. - Kışın yapılan bir spor dalı. - Kalın kabuklu bir üzüm türü. **8-** Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek. - Sert çekirdekli bir yaz meyvesi. **9-** "…. Marx" (Das Kapital'in yazarı). - Lantanın simgesi. - Arjantin'in plaka imi. - Şaşma belirten bir ünlem. **10-** Avuç içi. - Güreşte bir oyun. - Yaylı bir çalgı. **11-** Tüysüz, ince, sık dokunmuş yün kumaş. - İrinli şişlik.- İskambilde birli. **12-** Rengi karaya çalan, esmer. - Oylumlu. - İlgi eki. **13-** Kalsiyumun simgesi. - Çarşılarda aynı işi yapan esnafın olduğu bölüm. - Arzu, emel. **14-** Belli, açık.- Tayin etme. - Endonezya'nın plaka imi. **15-** Eski dilde ekmek. - Gelenek. - Birinci çoğul şahıs. **16-** Bir burç adı. - Nazi Hücum Kıtasını imleyen harfler. **17-** Bir görevin gerçekleşmesi için merkez olarak seçilen yer. - Sevi. - Fazla bön, enayi. **18-** "Çirkin bana kurban, ben de güzele / ….. sever güzeli, maldan ziyade" (Karacaoğlan.).- Hararet. - Galyumun simgesi. **19-** İlave. - Kars ilindeki ünlü harabeler. - Başladığı noktada biten, önceden belirlenmiş bir programa göre yapılan seyahat. **20-** Din işlerini devlet işlerine karıştırmayan. - Hamamda musluk altında bulunan, içinde su biriktirilen, mermer tekne.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1- "Şu Gogol Delisi" adlı oyundaki rolü ile Avni Dilligil En İyi Kadın Oyuncu ödülünü alan tiyatro sanatçımız.- "*sen miydin o yalnızlığım mıydı yoksa / kör karanlıkta açardık paslı gözlerimizi / dilimizde akşamdan kalma bir küfür*" diyen Baba şairimiz. **2-** Hayvanlara bulunan damga. - Alev. - Dünyanın uydusu. - Büyük ve sert taş kütlesi.- Eskiden evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kişi. 3- Ankara yöresine özgü bir halk oyunu.- İstavritin küçüğü. - Valide. **4-** "… Şehrin Hikayesi" (Charles Dickens'in bir yapıtı). - Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü. - Sanayi. - Kiloamperin kısa yazılışı. - Bir renk. **5-** Delgi. - . Hattatların kâğıt cilalamak için kullandıkları nişasta ve yumurta akından yapılan özel bir karışım.- Eski bir uzunluk ölçüsü birimi. **6-** Gemi mürettebatı.- Köpek ve sığırlara yedirilmek için un ve kepekle hazırlanan yiyecek. - Tarım ürünlerinden alınan onda bir oranındaki vergiler.- Tamamlanmamış. **7-** Çay, dere, akarsu. - Ankara'nın bir semti. - Sahip. - Yabancı bir haber ajansı. **8-** Saka Türklerinin ünlü destanı. - Japonya'da bir kent. - Parlak bir alevle yanan, seyrek bulunur bir element. - Türkiye'nin plaka imi. **9-** Namzet. - Yumurta, süt ve un ile tavada kızartılarak yapılan yiyecek.- Eski Türklerde hekim. **10-** Sebze olarak kullanılan çok yıllık bir kültür. - Silisyumun simgesi.- Kıta. 11- Hayır anlamında bir sözcük. - Uzaklık işareti. - Bazı yörelerde ayrana verilen isim.-"…. Nadir" ("Hıçkırık" adlı romanı da bulunan yazarımız). **12 -** Bir seslenme ünlemi.. -Başsağlığı dileme. - Bir peygamber. **13-** Haberci. - 2. Balık yumurtası ile yapılan bir tür meze. 14- Ömer Seyfettin'in bir yapıtı. - Askerlikle ilgili. 15- Baş. - Anlama yeteneği. - İkisi bir arada doğan.

filizoskay@butundunya.com.tr

BİR FOTOĞRAF
BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR
Gönderi: Salih Çınar (Kanada)

Bütün Dünya'ya Bugün Abone Olun
Derginiz Yarın Kapınıza Gelsin

Abonet ile üyelik çok kolay

Tıklayın
abonet@abonet.net

veya arayın
0212 314 0 888

abonet
www.abonet.net

TÜRK RESSAMLARI: Prof. Dr. A. NAFİZ ÇAMLIBEL

1934 yılında Yunanistan'ın İskeçe şehrinde doğan sanatçı, ressam olmak üzere girdiği Güzel Sanatlar Akademisi'nde hocası B.Rahmi Eyüpoğlu'nun önerisi doğrultusunda eğitimine mimarlık bölümünde devam etti. Ayrıca üç yıl B .Rahmi Eyüpoğlu'nu atölyesinde çalıştı.

Mimarlık eğitimini yarıda bırakan Çamlıbel, İTÜ İnşaat Mühendisliği Fakültesi'nden mezun oldu. Daha sonra mimarlık eğitimini de tamamlayarak yüksek mimar diploması aldı. Bu eğitim süresinde, Rudolf BELLING ve Yavuz GÖREY'den modlaj dersleri, Ercüment KALMIK, Şadan BEZEYİŞ, Mehmet PESEN, Turgut MİNEZ ve gibi hocalardan da resim dersleri aldı.

2002 yılında vefat eden Prof. Çamlıbel, 1955-2001 süresi içinde yirmiden fazla sergi açtı.

ISSN 1301-7608